

T.C.
YALOVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

YEREL YÖNETİMLERDE KENTSEL YOKSULLUK
BAĞLAMINDA SOSYAL BELEDİYECİLİK UYGULAMALARI:
YALOVA BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Deniz KARAYILMAZ

Enstitü Anabilim Dalı: SOSYAL HİZMET
Enstitü Bilim Dalı: SOSYAL HİZMET

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Salih BATAL

HAZİRAN 2019

T.C.
YALOVA ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

**YEREL YÖNETİMLERDE KENTSEL YOKSULLUK
BAĞLAMINDA SOSYAL BELEDİYECİLİK UYGULAMALARI:
YALOVA BELEDİYESİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Deniz KARAYILMAZ

Enstitü Anabilim Dalı: SOSYAL HİZMET
Enstitü Bilim Dalı: SOSYAL HİZMET

Bu tez ../../2019 tarihinde jüri tarafından oybirliği/oyçokluğu ile kabul edilmiştir.

	ADI SOYADI	Kanaati			İmza
Jüri Başkanı	Dr. Öğr. Üyesi Salih BATAL	☐ Kabul	☐ Düzeltme	☐ Ret	
Jüri Üyesi	Doç. Dr. Bedrettin KESGİN	☐ Kabul	☐ Düzeltme	☐ Ret	
Jüri Üyesi	Dr. Öğr. Üyesi Taner ARTAN	☐ Kabul	☐ Düzeltme	☐ Ret	

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS / DOKTORA İNTİHAL YAZILIM RAPORU
BEYAN BELGESİ

Tez Başlığı: Yerel Yönetimlerde Kentsel Yoksulluk Bağlamında Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Yalova Belediyesi Örneği

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın toplam 104 sayfalık kısmına ilişkin aşağıda belirtilen filtrelemeler uygulanarak alınmış olan ve 17/05/2019 tarihinde aşağıda ismi yazılı araştırma görevlisi tarafından şahsıma iletilen Turnitin intihal tespit programı raporuna göre tezimin benzerlik oranı %23'tür.

Uygulanan filtrelemeler:

1. Kaynakça hariç,
2. Alıntılar dâhil,
3. 5 kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç.

Bu bilgiler doğrultusunda tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespiti halinde doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Adı SOYADI	:Deniz KARAYILMAZ
Öğrenci Numarası	:137203016
Ana Bilim Dalı	:Sosyal Hizmet
Programı	: Sosyal Hizmet
Türü	: () Proje (x) Yüksek Lisans Tezi () Doktora Tezi

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Salih BATAL

ÖNSÖZ

Yoksulluk tüm dünyanın karşı karşıya kaldığı yadsınamaz büyüklükte önem arz eden bir konudur. Bugün birçok ülkede sayıları tam olarak bilinmeyen birçok yoksul insan vardır. Özellikle nüfusun hızlı bir şekilde artması ve ekonomideki kaynakların sınırlılığı bu sorunun önemini arttırmaktadır. Bu açıdan konunun uluslararası/ulusal boyutta ele alındığı kadar yerel boyutta da ele alınması gerekmektedir. Yerel yönetimlerin yoksulluğun azaltılmasına yönelik faaliyetlerde bulunması, yapıcı ve etkileyici kararlar alıp uygulaması, yerel yönetimlerin kuruluş gerekçelerindendir. Yerel yönetimlerin sosyal hizmet sunma ve sosyal yardım sağlama konusundaki başarısı, yoksulluk sorununun giderilmesinde önem taşımaktadır. Bu çalışmada aynı zamanda yerel yönetimlerde yoksullukla mücadele kapsamında yapılacak çalışmaların sadece yoksulluk oluştuktan sonra değil, yoksulluk oluşmadan yapılması gereken çalışmalar ile azaltılabileceği düşüncesini savunmaktadır.

Çalışma yerel yönetimlerin kentsel yoksulluk ile mücadelede yapacağı çalışmalara özellikle sosyal belediyeçilik bakımından ele alındığında literatüre katkı sağlamak umuduyla gerçekleştirilmiştir. Yalova Belediyesinin bu kapsamda yaptığı çalışmalar incelenmiştir.

Öncelikle tüm hayatım boyunca benden maddi ve manevi desteklerini esirgemeyen biricik ailem annem, babam ve ablalarım,

Çalışmamın planlanmasında, araştırılmasında, yürütülmesinde ve oluşumunda desteğini esirgemeyen, değerli tez danışmanım, Dr. Öğr. Üyesi Salih BATAL'a,

Verilere ulaşmamda yardımcı olan Yalova Belediyesi Kadın ve Aile Hizmetler Müdürlüğünde görev yapan sosyal çalışmacı meslektaşlarıma teşekkürlerimi sunuyorum.

Deniz KARAYILMAZ

12/06/2019

İÇİNDEKİLER

TABLOLAR.....	vii
ŞEKİLLER.....	viii
GRAFİKLER.....	ix
ÖZET.....	x
ABSTRACT.....	xi
GİRİŞ.....	1

BÖLÜM 1

KAVRAMSAL ÇERÇEVE: YEREL YÖNETİMLER, KENTSEL YOKSULLUK VE SOSYAL BELEDİYECİLİK

1.1. Yerel Yönetimler	7
1.1.1. Yerel Yönetimin Tarihçesi.....	12
1.1.2. Yerel Yönetimler Mevzuatı	15
1.2. Yoksulluk Olgusu	18
1.3. Yoksulluk Sınırı.....	19
1.4. Yoksulluk Türleri.....	21
1.4.1. Mutlak Yoksulluk	21
1.4.2. Göreli (Nispi) Yoksulluk	22
1.4.3. Objektif Yoksulluk- Subjektif Yoksulluk.....	23
1.4.4. Geçici Yoksulluk- Kronik Yoksulluk	24
1.4.5. Gelir Yoksulluğu- İnsani Yoksulluk	24
1.4.6. Kırsal Yoksulluk- Kentsel Yoksulluk.....	25
1.5. Kentsel Yoksulluk Kavramı	25
1.5.1. Kentsel Yoksullukla İlgili Bazı Kavramlar.....	29
1.5.1.1. Kırdan Kente Göç ve Gecekondulaşma	29
1.5.1.2. Kentsel İstihdam Yapısı, İşsizlik ve Ekonomik Krizler	30
1.5.1.3. Sosyal Dışlanma	31
1.5.1.4. Mekansal Ayrışma.....	32
1.5.1.5. Gelir Dağılımındaki Adaletsizlikler	32
1.5.2. Küreselleşme ve Kentsel Yoksulluk.....	33
1.6. Türkiye’de Yoksulluk	34
1.6.1. Türkiye’de Yoksulluk Profilleri	35
1.6.1.1. Hane Halkı Büyüklüğü ve Yaş Yapısı.....	39
1.6.1.2. Yerleşim Yeri	40
1.6.1.3. Bölgesel Farklılıklar	41
1.6.1.4. Eğitim ve Cinsiyet	43
1.6.1.5. İşgücü Piyasası	45
1.7. Türkiye’de Kentsel Yoksulluğun Nedenleri.....	46
1.8. Türkiye’de Kentsel Yoksulluk Sonucu Meydana Çıkan Sosyal Problemler	49
1.9. Sosyal Belediyecilik Kavramı	53
1.9.1. Sosyal Belediyeciliğin Tarihsel Gelişim Süreci ve Yasal Dayanakları.....	56
1.9.2. Sosyal Belediyeciliğin Konusu	58

BÖLÜM 2
YEREL YÖNETİMLER BAĞLAMINDA SOSYAL BELEDİYECİLİK
UYGULAMALARI

2.1. Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Anlayışının Hukuksal Çerçevesi.....	59
2.1.1. 5393 sayılı Belediye Kanununda Sosyal Belediye.....	60
2.1.2. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu’nda Sosyal Belediye	61
2.1.3. 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu’nda Sosyal Belediye.....	62
2.2. Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları	63
2.2.1. Yaşlılara Yönelik Hizmet ve Uygulamalar	64
2.2.2. Çocuklara Yönelik Hizmet ve Uygulamalar	65
2.2.3. Engellilere Yönelik Hizmet ve Uygulamalar	66
2.2.4. Gençlere Yönelik Hizmet ve Uygulamalar	67
2.2.5. Kadınlara Yönelik Hizmet ve Uygulamalar.....	67
2.2.6. Yoksullara Yönelik Hizmet ve Uygulamalar.....	68
2.3. Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Alanında Yaşanan Temel Sorunlar	70
2.4. Kentsel Yoksulluk Yerel Yönetim İlişkisi	73

BÖLÜM 3
YALOVA BELEDİYESİ’NİN KENTSEL YOKSULLUK BAĞLAMINDA SOSYAL
BELEDİYECİLİK UYGULAMALARININ İNCELENMESİ

3.1. Yalova İlinin Yapısı.....	75
3.1.1 Yalova İli Nüfusu.	77
3.1.2. Yalova İli Ekonomisi.....	77
3.2.Yalova Belediyesi Tarafından Sosyal Belediyecilik Kapsamında Yürütülen Faaliyetler	79
3.2.1. Meslek Edindirme ve Eğitim Kursları.	79
3.2.2. Öğrenim Yardımı	80
3.2.3. Yoksul Yardımı	80
3.2.4. Yakacak ve Gıda Yardımı.....	81
3.2.5. Yemek Dağıtımı	81
3.2.6 . Sağlık Hizmetleri.	82
3.2.7. Cenaze Hizmetleri.	83
3.2.8. Giyim ve Eşya Yardımları..	83
3.2.9. Diğer Yardımlar.	84
3.3.Yalova Belediyesinde Kentsel Yoksullukla Mücadelede Sosyal Belediyecilik Alanında Gerçekleştirilen Uygulamalarda Görev Yapan Sosyal Çalışmacıların Uygulamalara Ve Uygulama Niteliklerine İlişkin Görüşleri	88
3.3.1. Demografik Bulgular..	88
3.3.2. Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü’nde Çalışmayı İsteyerek Kabul Etme Durum.....	89
3.3.3. İlinizde Öncelik Sıramasına Göre En Fazla Hizmete İhtiyacı Olanlar.....	89
3.3.4. Verilen Hizmetler Yeterli mi? Değil ise Neden?	90
3.3.5. Hizmetlerin Uygulanmasında Yaşanılan Sorunlar.	91
3.3.6. Belediye Olarak Sunmakta Olduğunuz Kentsel Yoksulluk Bağlamında Sosyal Belediyecilik Uygulamaları İhtiyaca Cevap Verebilir Nitelikte Mi?.	91
3.3.7. İhtiyaç Sahiplerinin Başvuru Kanalları.	91
3.3.8.Belediyenizde İhtiyaç Sahiplerine Ne Tür Hizmetlerin Verilmesi Gerektiğine Kim Karar Veriyor?.	92
3.3.9.Belediyenin Kentsel Yoksulluk Kapsamında Sosyal Belediyecilik Hizmetlerini Uygulamada Karşılaştığınız Zorluklar.....	92

3.3.10.Hizmet Bekleyen Fakat Ulaşmakta Zorluk Yaşanılan Bir Grup: ‘ Madde Bağımlıları.	93
3.3.11. İldeki Kentsel Yoksulluğa Bağlı Mevcut Sorunların Azaltımı.	93
3.3.12.Yalova Belediyesi Sosyal Belediyecilik Kapsamında Kentsel Yoksullukla Mücadele Konusunda Koruyucu Önleyici Çalışmalar Mı Yoksa Müdahale Edici Çalışmalar Mı Yapılıyor?	93
SONUÇ	95
KAYNAKÇA.....	103
EKLER.....	109
ÖZGEÇMİŞ.....	121

TABLÖLER

Tablo 1. Günde 1\$ 'dan Daha Az Gelirle Yaşayan Nüfus Sayısı.....	28
Tablo 2. 2006-2017 Yılları Arası Fert Gelirine Göre Hesaplanan Yoksul Sayıları Yoksulluk Oranı ve Yoksulluk Açığı.....	35
Tablo 3. Yoksulluk Sınırı Yöntemlerine Göre Fert Yoksulluk Oranları.....	38
Tablo 4. Hanehalkı Türüne Göre Yoksulluk Oranları.....	40
Tablo 5. Hanehalkı Fertlerinin Ekonomik Faaliyet Durumuna Göre Yoksulluk Oranları Türkiye,Kent,Kır-2005-2009 Bin.....	40
Tablo 6. 26 Bölgenin Yoksulluk Sınırları (2014-2017).....	41
Tablo 7. Medyan Gelirin %60'ına Göre / Yoksulluk Sınırı (TL).....	43
Tablo 8. Cinsiyet ve Eğitim Durumuna Göre Aylık Ortalama Brüt Ücret ve Yıllık Ortalama Brüt Kazanç.....	44
Tablo 9. Hanehalkı Fertlerinin İşteki Durumuna Ve Çalıştığı Sektöre Göre Yoksulluk Oranları.....	45
Tablo 10. Yalova Nüfusunun Gelişimi (2010-2017).....	77
Tablo 11. Sağlık Hizmetleri.....	82
Tablo 12. Demografik Bulgular.....	88
Tablo 13. Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü'nde Çalışmayı İsteyerek Kabul Etme Durumu.....	89
Tablo 14. Hizmetin Yeterli Olma Durumu.....	90
Tablo 15. Belediye Olarak Sunmakta Olunan Kentsel Yoksulluk Bağlamında Sosyal Belediyecilik Uygulamalarının İhtiyaca Cevap Verebilme Durumu.....	91

ŞEKİLLER

Şekil 1: OECD Yoksulluk Çerçevesi.....	20
Şekil 2: Seçilmiş Avrupa Birliği Ülkelerinde Yoksulluk Oranı (2016).....	27
Şekil 3: Harcama Türlerine Göre Hanehalkı Tüketim Harcamalarının Dağılımı, 2016, 2017	37

GRAFİKLER

Grafik 1. Umut Merkezi Kurs ve Seminerler.....	79
Grafik 2. Sosyal Destek Kart Hizmeti.....	81
Grafik 3. Sıcak Yemek Hizmeti.....	82
Grafik 4. Saklamıyorum Paylaşıyorum Projesi.....	84
Grafik 5. Sosyal Servis Kuaför/ Berber Hizmeti.....	85
Grafik 6: Engelli Araçları Hizmeti.....	85
Grafik 7: Danışmanlık ve Terapi Hizmetleri.....	87
Grafik 8: Oyun Odaları Verileri.....	87
Grafik 9: Öncelik Sırasına Göre En Fazla Hizmete İhtiyacı Olanlar.....	90

ÖZET

Tezin Başlığı: Yerel Yönetimlerde Kentsel Yoksulluk Bağlamında Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Yalova Belediyesi Örneği

Tezin Yazarı: Deniz KARAYILMAZ **Danışman:** Dr.Öğr. Üyesi Salih BATAL

Kabul Tarihi: 2019

Sayfa Sayısı: Önsöz+114

Anabilim Dalı: Sosyal Hizmet

Bilim Dalı: Sosyal Hizmet

Yoksulluk insanların yaşamlarını idame ettirmeleri için gereken askeri şartların sağlanamaması halidir. Göç, ırkçılık, krizler, ayrışma gibi birçok faktör yoksulluğa sebep olmakta ve ülkelerin gelişmişlik düzeyleri bu doğrultuda şekillenmektedir. Kentsel yoksulluğun önlenmesinde birilcil kuruluşlar yerel yönetimlerdir. Bölge halkı ve sivil toplum örgütleri ile yapılacak etkili iletişim ile iş bölümü yapılarak, yoksullara yönelik yapılacak yardımlar, işsizlere iş temini gibi yöntemlerle yoksulluğun önüne geçilebilmektedir.

Yoksulluk kısmen hane düzeyindedir. Bu nedenle çok yönlü niteliğini ele almak için titizlikle tasarlanmış çözümlere ihtiyaç vardır. Bu, elbette, temel olarak uzatma hizmetleri sunmak üzere biçimlendirilmiş olan yönetim yapısının doğası göz önüne alındığında kolay bir taahhüt değildir. Politik olarak yoksulluk, mağdurlarının sosyo-ekonomik ve politik refahını etkileyen evrensel bir olgudur. Yerel, eyalet ve ulusal seviyelerdeki başarılı hükümetler, çeşitli programlar yoluyla yoksulluk sorunuyla mücadelede çaba sarfetmektedirler. Son zamanlarda kentsel yoksullukla yapılan mücadelede yerel yönetimlerin rolünü arttırmıştır.

Günümüze baktığımızda yoksullukla ilgili politikaların giderek arttığı ve özellikle yoksulluğun sebeplerinin ne olduğu, onunla nasıl mücadele edildiği ve edilmesi gerektiği gibi konular üzerine yapılan çalışmalar artmıştır. Küreselleşme, yerelleşme, Avrupa Birliğine uyum gibi değişimler kamu yönetiminde saydamlığı, halkın katılımını, demokratik yönetim ilkelerini gerekli kıldığından yerel yönetimlerin yetkilerinin genişletilmesi konusu gündeme gelmiştir. Merkezi yönetimin yanında, yerel halka daha yakın olan yerel yönetimlerin, yoksullukla ilgili üzerine düşen sorumluluğun da arttığı görülmektedir. Genel politikaların yanı sıra yerel politikaların önemi artmıştır. Bundan dolayı yerel yönetim birimi olan belediyelere bu konuda önemli işler düşmektedir.

Bu çalışmada Yalova Belediyesi tarafından kentsel yoksullukla mücadele bağlamında gerçekleştirilen sosyal belediyecilik uygulamalarının betimsel analizinin yapılması hedeflenmiştir. Bu kapsamda belediyenin faaliyet raporları ve resmi verileri sınıflandırılarak basit tablolar halinde sunulmuştur. Ayrıca Belediyenin Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğünde görev yapan dört sosyal çalışmacı ile araştırmacı tarafından yapılandırılmış Görüşme Formu ile elde edilen veriler nitel araştırma teknikleri ile değerlendirilerek elde edilen bulgular üçüncü bölümde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler:Yoksulluk, Kentsel Yoksulluk, Yerel Yönetim

ABSTRACT

Title of thesis: Social Municipality Practices As Part Of Urban Poverty İn Local Governance: Yalova Municipality Sample	
Thesis Author: Deniz KARAYILMAZ	Advisor: Dr. Öğr. Üyesi Salih BATAL
Date of Acceptance: 2019 + (appendices):	Total Number of Pages: x(pre text) + 114 (main body)
Department: Social Work	Field of Study: Social Work
Poverty is the situation in which people do not have the necessary military conditions to maintain their lives. Many factors such as migration, racism, crises and segregation lead to poverty and the development levels of countries are shaped in this direction. In the prevention of urban poverty, the primary institutions are local governments. With the help of effective communication with the local people and non-governmental organizations, the division of labor can be prevented by methods such as assistance to the poor, and employment to the unemployed. Poverty is partly at household level. For this reason, meticulously designed household solutions are needed to address its versatile quality. This is, of course, not an easy commitment, given the nature of the governance structure, which is basically formatted to provide extension services. Politically, poverty is a universal phenomenon affecting the socio-economic and political well-being of its victims. Successful governments at local, state and national levels are struggling to combat poverty through various programs. Recently, the role of local governments in the fight against urban poverty has increased. When we look at the present day, the policies on poverty have increased and the studies on the causes of poverty, how to fight it and how to deal with it have increased. Globalization, decentralization and adaptation to the European Union have brought up the issue of expanding the powers of local governments, as transparency in public administration, public participation and democratic governance principles are required. In addition to the central government, it is seen that the local administrations, which are closer to the local people, have also increased their responsibility for poverty. The importance of local policies as well as general policies has increased. Therefore, the municipalities which are the local government units have important works in this regard. In this study, it is aimed to make descriptive analysis of ocial municipality practices carried out by Yalova Municipality in the context of combating urban poverty. In this context,the activity reports and official data of municipality are calassified and presented in simple tables. In addition the data obtained through the semi-scructured interview form by four social workers working in Women’s and family service directorate of the municipality and researcher was evaluated with qualitative research techniques and findings were presented in the third section.	
Anahtar Kelimeler: Poverty, Urban Management, Local Government	

GİRİŞ

Yoksulluk içinde yaşamamanın, bir insanın doğduğu koşulların, bireyin etkisinin ötesinde bir olgu olduğunun, sadece doğanın veya dünya olaylarının neden sonuç ilişkilerinden doğan bir tesadüf meselesi olduğunu söylemek yeterli olmaktadır. Nerede, ne zaman ve ne şekilde doğacağına hiçbir insan karar verememektedir. Doğumdan sonraki hayatta ise küçük bir yüzdelik insan kendi seçimleri doğrultusunda fakir hayatını seçmektedir. Fakir hayatı yaşayan insanlar, bu tür yaşamların getirdiği kötü sebeplerden dolayı erken ölmektedirler. Hayatının bu gidişatına bir dur diyebilmesi için, insanların yoksulluklarına sebep olan temel etmeni belirleyip onu ortadan kaldırması gerekmektedir. Sebeplerin bilinmesi ve bu sebepler için gerekli önlemlerin alınması gidişatı tersine çevirebilecek yegâne uğraştır.

Refah devletinin amacı, yoksulluğu azaltmak ve eşitsizliği azaltmak için gelirin yeniden dağıtılmasıdır. Gelir eşitsizliği ve göreceli yoksulluk çoğu zaman temel politika kaygıları olarak gösterilmekte ve ekonomistler tarafından izlenmektedir. Ekonomistler ve politikacılar, fakirlerin gerçek refahını daha yakından takip ettiği için mutlak yoksulluk ölçütlerine de değer vermektedir. Bazı araştırmalar, transfer sonrası yoksulluk ve transfer öncesi yoksulluk arasındaki farka dayanarak, cömert sosyal yardımlar veya transferler ile azalan mutlak yoksulluk arasında bir bağlantı bulmuşlardır. Ancak modeller, faydaların endojen bir etkiye sahip olabileceğini ve transfer ön Refah Devletinin ortaya çıkması ve küreselleşme ile birlikte dünyaya yayılmasıyla, yerel yönetimler ve yerel yönetimlerin sosyal hizmetleri önem kazanmıştır. Bu anlamda belediyelerin “Sosyal Belediyecilik” olarak adlandırılan, toplumun sosyal, kültürel ve ekonomik ihtiyaçlarının toplumun tüm kesimlerini kapsayacak ve eşitsizlikleri giderecek şekilde karşılanmasında rol oynayan hizmetleri ön plana çıkarmaktadır.

Ülkemizde belediyeler, son yıllarda küreselleşmenin de etkisiyle hizmetlerin merkezden yerele kaymasıyla daha ön plana çıkmış ve toplumun birçok konuda ki ihtiyaçlarının karşılayıcısı olmuşlardır. Refah devletinin gerçek manada sağlanabilmesi için hizmetlerin merkezden değil yerel yönetimler tarafından yerel halkla ilişki içinde sunulmasının daha etkin bir yöntem olduğu dünya çapında kabul edilmiş olması bu değişime yol açmıştır.

Yerel yönetimlerde sosyal belediyecilik; kamu harcamalarını sosyal yardımların yapılması için yönlendiren, yerel yönetimlere sosyal alanlarda planlama, düzenleme yetkisi veren, sosyo-kültürel faaliyetlerin gerçekleşmesi için gereken yatırımları yapan ve toplumsal kesimlerdeki

sosyal güvenlik ve adalet kavramlarının güçlenmesini sağlamaya yönelik sosyal kontrol işlevlerini yüklenen bir modeldir. 1961 yılında dünyada “yoksulluk yasalarının” uygulanmasıyla başlayan sosyal belediyecilik, sosyal politika tarihinde 19. yüzyılda İngiltere’de “Belediye sosyalizmi” uygulamalarının başlamasıyla 20. yüzyılda belediyelere yön vermiştir (Bayramoğlu, 2015:20).

Bu çalışma üç bölümden oluşmaktadır. İlk bölümde yerel yönetim kavramı, yoksulluk ve kentsel yoksulluğun kavramsal çerçevesi, Türkiye’de kentsel yoksullukla ilgili bilgiler yer almaktadır. Bununla birlikte sosyal belediyecilik ile ilgili kavramlara yer verilmiştir. İkinci bölümde Türkiye’de sosyal belediyecilik anlayışının hukuksal çerçevesi, Türkiye’de sosyal belediyecilik uygulamaları ve sorunları hakkında bilgiler yer almaktadır. Üçüncü bölümde Yalova ili tanıtıldıktan sonra, Yalova Belediyesinde sosyal belediyecilik uygulamaları ve nitel görüşmelerde elde edilen veriler yer almaktadır..

Çalışmanın Konusu:

Bu çalışma yerel yönetimlerde kentsel yoksulluk bağlamında gerçekleştirilen sosyal belediyecilik uygulamalarını konu edinmiştir.

Çalışmanın Önemi:

Son yıllarda kırdan kente göçün artması ile bağlantılı olarak kentsel yoksulluk kavramı öncelikli hale gelmiştir. Bu olgu ile beraber Türkiye’de belediyelere, sosyal belediyecilik anlamında pek çok alanlarda görevler yüklenmiştir. Bu görevler, merkezi yönetime yardımcı olmak, çevrenin korunması, eğitim ve sağlık hizmetleri, yardıma muhtaç ailelere ve kimsesizlere yardımda bulunmak, işsizlere istihdam olanağı sağlamak gibi görevlerdir. Aynı zamanda ülkemizde merkezi ve yerel yönetimlerin görev ve sorumluluk alanlarının yeniden belirlenmeye çalışıldığı 2004 yılı sonrasındaki süreçte, yerel yönetimlere merkezi yönetime ait birçok görevin devredildiği görülmektedir. Yerel yönetimlere devredilen görev alanlarından biri de sosyal belediyecilik kapsamında uygulanan hizmetlerdir. Bu çalışmada Yalova Belediyesi tarafından sosyal belediyecilik kapsamında özellikle kentsel yoksullukla mücadelede Yalova ilinde uygulanan hizmetlerin ne olduğu, 2014-2018 yıllarında bu kapsamda ne kadar kişiye ulaşıldığı ve hizmeti veren kişilerin yorumlarında da yer vererek bu konuda literatüre katkı sağlaması açısından önem arz etmektedir.

Çalışmanın Amacı:

Bu çalışmanın amacı, Yalova Belediyesince kentsel yoksullukla mücadele kapsamında gerçekleşen sosyal belediyecilik uygulamalarının neler olduğunu, bu uygulamaların nasıl yapıldığı ve 2014-2019 yıllarında kaç kişiye bu kapsamda hizmet verildiği incelemektir. Bu amaca bağlı olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1-Yalova belediyesinde kentsel yoksullukla mücadele konusunda yapılan çalışmalar yoksulluk oluştuktan sonraki uygulama alanlarına mı yoksa koruyucu önleyici çalışmalara mı öncelik verilmemektedir?

2-Yalova Belediyesiinde görev yapan sosyal çalışmacılara göre yoksulluğun önlenmesinde tek başına yerel yönetimlerin yapacağı sosyal belediyeçilik kapsamında yapılan çalışmalar etkin midir?

3-Yalova Belediyesiinde sosyal belediyeçilik kapsamında yapılan hizmetler diğer kurumlarla iş birliği sağlayıp, ihtiyaç sahiplerine doğru hizmet modeli verilmekte midir?

4-Kentsel yoksullukla mücadelede Yalova Belediyesi aracılığı ile verilen meslek edindirme kursları sonucunda kişiler işe yerleştirilmekte midir?

5-Yalova belediyesinde görev yapan sosyal çalışmacıların sayılarının yoksullukla mücadelede uzun vadeli projeler üretebilmek için yeterli midir?

6-Kentsel yoksulluk konusunda yapılacak sosyal belediyeçilik kapsamındaki çalışmalar konusunda belediyenin bütçesi yeterlimidir?

7-Yerel yönetimlerde kentsel yoksulluk konusunda yapılan hizmetlerde uygulama alanına en ihtiyaç duyulan kesim hangisidir?

8-2014-2018 yılları arasında sosyal belediyeçilik kapsamında kaç kişiye hizmet verilmiştir ve bu hizmetler nelerdir?

Çalışmanın Hipotezleri:

Araştırmanın genel hipotezi ‘Yalova belediyesinde kentsel yoksullukla mücadele konusunda yapılan çalışmalar yoksulluk oluştuktan sonraki uygulama alanlarını kapsar, koruyucu önleyici çalışmalara öncelik verilmemektedirler’. Alt hipotezler şu şekildedir:

1-Yalova Belediyesiinde görev yapan Sosyal çalışmacılara göre yoksulluğun önlenmesinde tek başına yerel yönetimlerin yapacağı sosyal belediyeçilik kapsamında yapılan çalışmalar etkin değildir.

2-Yalova Belediyesiinde sosyal belediyeçilik kapsamında yapılan hizmetler diğer kurumlarla iş birliği sağlanamadığından ihtiyaç sahiplerine doğru hizmet modeli verilememektedir.

3-Kentsel yoksullukla mücadelede Yalova Belediyesi aracılığı ile verilen meslek edindirme kursları sonucunda kişiler işe yerleştirilemediğinden meslek edindirme kursları kentsel yoksullukla mücadelede etkin değildir.

4-Yalova belediyesinde görev yapan sosyal çalışmacıların sayılarının az olmasından dolayı yoksullukla mücadelede uzun vadeli projeler üretilmemektedir.

5-Kentsel yoksulluk konusunda yapılacak sosyal belediyeçilik kapsamındaki çalışmalar belediyenin bütçesine bağlıdır.

6-Yerel Yönetimlerde sunulmakta olan sosyal belediyeçilik kapsamındaki çalışmalar ihtiyaca cevap verebilir niteliktedir.

7-Yerel yönetimlerde kentsel yoksulluk konusunda yapılan hizmetlerde uygulama alanına en ihtiyaç duyulan kesim yaşlı nüfusunun çok olmasından dolayı yaşlılardır.

8- Yalova Belediyesinin Kentsel Yoksullu kapsamında Sosyal Belediyeçilik Uygulamaları kapsamında hizmet verilen kişilerin sayısı 2014 yılından 2018 yılına kadar her yıl artışıdır.

Çalışmanın Yöntemi:

Karma araştırma; tek bir çalışmanın ya da çalışmalar içerisindeki nitel ve nicel araştırma verilerinin toplamasını, analiz edilmesini ve yorumlanmasını içermektedir. Nicel ve nitel araştırma yöntemlerinden sonra, üçüncü bir paradigma olan ‘karma araştırma yöntemi’ ile iki araştırma yöntemi arasında bir köprü kurulması sağlanmıştır. Araştırmada konunun kapsamlı ve derinlemesine ele alınabilmesi amacıyla nicel ve nitel araştırma teknikleri bir arada kullanılmış olup, karma araştırma yöntemi kullanılmıştır.

Araştırmanın nicel boyutunda araştırma kapsamında kentsel yoksullukla mücadelede sosyal belediyeçilik uygulamalarını planlayan ve uygulamaya geçiren Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğünde görev yapan kişilerle görüşmeler ve Yalova Belediyesine verdiğim Dilekçe sonucu Yalova Belediyesinin hizmetlerine ilişkin ihtiyaç duyulan verileri 2014-2018 yıllık faaliyet raporları şeklinde tarafıma iletilmiştir.

Araştırmanın nitel boyutunda ise veri toplama aracı olarak ‘Yarı Yapılanmış Görüşme Formu’ kullanılmıştır. Görüşme, araştırma yapılan alana yönelik hazırlanan sorulara odaklanarak, görüşmeci ve katılımcının birlikte yer aldığı, yüz yüze birlikte konuşma sürecidir. Nitel araştırma görüşmelerinde temel odak istatistiksel ölçümler ya da katılımcı sayısının aksine katılımcıların araştırmaya ilişkin fenomeni/fenomenleri anlaması ve algısını başarılı bir şekilde paylaşabilmesidir. Buna bağlı olarak araştırma için görüşme yapılacak kişiler, Yalova Belediyesi’nde Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğünde görev yapmakta olan 4 Sosyal Çalışmacı olarak belirlenmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından hazırlanmış, demografik bilgiler elde edilmesi maksadıyla az sayıda yapılandırılmış soru bulunan, genel olarak yarı yapılandırılmış sorulardan oluşan ayrıntılı görüşme formu

kullanılacaktır. Görüşme Formunda araştırma kapsamındaki Yalova Belediyesinde kentsel Yoksulluk alanında mücadele eden sosyal belediyeçilik uygulamalarını uygulayan 4 Sosyal Çalışmacının yaptıkları çalışmalara ve değerlendirmelerine yer verilmiştir.

Çalışmanın Sınırlılıkları:

Araştırma, Kentsel Yoksulluk bağlamında sosyal belediyeçilik uygulamalarında hizmet veren Yalova Belediyesi Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğünde görev yapan 4 Sosyal Çalışmacı ile yapılan görüşmeler ve Yalova Belediyesinin 2014-2018 Faaliyet planının tarafıma paylaşımı ile sınırlandırılmıştır.

BÖLÜM 1

KAVRAMSAL ÇERÇEVE: YEREL YÖNETİMLER, KENTSEL YOKSULLUK VE SOSYAL BELEDİYESİLİK

1.1. Yerel Yönetimler

En eski zamanlardan günümüze kadar olan halka açık faaliyetler, anayurtsınırları içerisinde ikamet eden herkese hizmet ve faaliyetler sunmak için belirli bir arazide oluşturulan sistemleri yürüten devlet olarak ifade edilebilir. Kamu faaliyetlerini sağlamak için kurulan bu sistemler; coğrafi, demografik, sosyal, kültürel vb. yapıları nedeniyle farklılık gösterirler. Merkezi yönetim; ülkenin siyasi, yasal ve idari yönü ile yönetilmektedir. Kamu hizmetlerine ilişkin kararların ve faaliyetlerin vatandaşlara açık bir tanımla sunulması, sermaye olarak adlandırılan devlet merkezlerinden biri, hiyerarşik örgütsel yapı içindeki merkezi yönetim birimleri ve taşra teşkilatlarından biri tarafından verildiği söylenebilir (Gül ve diğerleri, 2014: 34).

Yerel yönetimler, bir kavram olarak, merkezi yönetim dışındaki kamu idaresinin, yerel yönetimin ihtiyaç ve kararlarına göre şekillenen ve yerel halk tarafından doğrudan seçilen ve yetkilerine göre özerk yapıya sahip organlarıdır. Yerel yönetimi bir başka şekilde ifade etmek istersek, ademi merkeziyetçilik olarak açıklanabilir. Bu olgu, bölgede yaşayan insanlarca kontrol edilen, mevcut bir bölgenin alt bölgesini veya coğrafyasının belli sınırlar içinde idame ettirilmesine olanak tanıyan politik bir olgudur (Ulusoy ve Akdemir, 2010: 42). Başka bir yerel yönetimin tanımında ise yerel yönetimler, çoğulcu ve katılımcı demokrasinin işleyişini, şeffaflığını, açıklığını, sorumluluğunu yerine getirerek, genel otorite ile ekonomik, sosyal, kültürel zenginlik ve refah için yerel hizmetleri oluşturmayı ilke edinmektedir.

Yerel yönetimler aracılığıyla hükümet verimliliğini arttırmanın bazı yolları geliştirilmiştir. Birincisi, ilgili yönetim biriminin standart ve optimum düzeyde yetki ve sorumluluk, boyut ve sınırlara sahip olmasını sağlamaktır. Aksi takdirde, hizmetlerin sınırlı olması, hizmetin yetersizliği ve hizmetin yüksek etkili hedefli yönetimine erişimin zorluğu nedeniyle de ortaya çıkmaktadır. İkincisi, yerel yönetim birimleri sayı dengesini ayarlamak için çok fazlaysa, kaynak tahsisi gerçekleşir. Üçüncüsü, yerel makamların departmanları için en uygun işleri yapmaları en mantıklı olanıdır. Aksi takdirde kendisine verilen hizmet veya kendisine tahsis edilen kaynak doğru kullanılmayacaktır (Keleş, 2011: 26). Yönetimde daha iyi hizmetler sunmanın yanı sıra, bazı hizmetler daha fazla yerel yönetime ihtiyaç duyar. Örneğin, temizlik, kanalizasyon, otopark

ve imar planları, yerel özellikleri nedeniyle yerel birimler tarafından yönetilir. Bütün bunlar ve diğer birçok hizmet ölçülmeli ve ölçeklendirilmelidir. Yönetimin yetki ve sorumlulukları hizmetin durumu olarak verilmelidir.

Yerel yönetimler, mevcut ulusal alt bölgeyi bir dereceye kadar kontrol eden ve bu bölgeye mensup insanları temsil eden kişiler tarafından yönetilen edilen siyasi kuruluşlardır. Yerel yönetimler, tüm ülkelerde kamu idaresinin önemli ve vazgeçilmez bir unsurunu oluşturmaktadır (Hazman, 2010: 135).

Literatür doğrultusunda doğrultusunda, yerel yönetimlerin geniş bir kavramsallaştırmasını oluşturmak için aşağıdaki tanımlardan ortaya çıkan farklı konular çıkmaktadır (Olanrewaju vd, 2017: 258):

- a) Yerel yönetim, karar almak için siyasi yetkileri olan seçilmiş yetkililere sahip siyasi bir otoritedir.
- b) Yerel yönetim, kanunla oluşturulan merkezi hükümetin bir alt bölümüdür.
- c) Yerel yönetim, sağlanacak kişilere en yakın hükümet birimidir. temel sosyal ve ekonomik kolaylıklar.
- d) Yerel yönetim, yasalar, kurallar ve düzenlemeler yapmak için önemli bir özerkliğe sahip bir kurumdur.

Bir ülkedeki yerel yönetimlerin gücü ve etkinliği, ülkedeki demokrasi düzeyi ile yakından ilgilidir. Yerel yönetimler sadece demokrasi için mühim değil aynı zamanda yerel hizmetlerde verimlilik sağlamak için de vazgeçilmezdir. Yerel yönetimler güçlü merkezi hükümete karşı bir fren ve denge olabilir. Bu yönetimler aşırı derecede merkezi bir devlet tehlikesini azaltmada önemli bir rol oynayabilir. Yerel yönetimler demokraside yerel muhalefet yaratırlar. Bu düzende asıl şey, bir merkezde siyasal gücün toplanması değil, çeşitli gruplar ve idari birimler arasındaki bölünmedir. Yerel yönetimler, yönetilenlerin demokratik yaşama oynadıkları rollerin idaresine katılımının ve kamu hizmetlerini kamuoyuna getirmek için aldıkları işlevlerin ilk aşamasıdır (Şener, 2010: 61). Yerel yönetimlerin belirli bir başlangıç tarihi yoktur. Yerel yönetimler ilk kez, yetkilerinin bir kısmını bazı yerel makamlara devretme ve bazı yerel toplulukların belirli haklardan yararlanmalarına izin verilmesi sonucunda ortaya çıktı. Günümüzde, yerel yönetimler demokratik okullar olarak tanımlanmakta ve demokratik yönetişimin en önemli göstergelerinden biri haline gelmektedir. Bugün, yaşam dünyamızda, küreselleşme ve yerelleşme süreçleriyle birlikte, devletler birçok yönden kentlere ve örgütlü kurumlara yönelmekte ve kentlerin ekonomik ve sosyal yaşamdaki önemi ilerlemektedir. Neoliberal anlayış, yerel yönetimlerin,

yönetim ve hizmet anlayışında, pazar kurallarının hâkim olduğu ve yetkili otorite olarak adlandırılan bir dönemdir. Öte yandan, merkezi devletin ekonomik ve sosyal yaşamdaki konumunu sınırlayan bu kalkınmanın yerel yönetimler üzerinde sınırlı bir etkiye sahip olduğu, diğer taraftan yerelleşmeye paralel hareket ettiği söylenebilir. Bu nedenle, yerelleşme olgusu ve neoliberal politikalar, yerel yönetimlerin ülkelerin yönetim sistemlerinde önemini etkilemiştir (Hazman, 2010: 138). Başka bir deyişle, yerel yönetimler, merkezi devletin işlevlerinin sınırlı kalmaya çalışmasının geçici olarak aktarıldığı bir yönetim birimi haline gelmiştir. Buna göre, küreselleşme kavramıyla oluşturulan yapı içerisinde, yerel yönetimlerin önceki dönemlerden farklılaşmaya başladığı ve küreselleşmenin bu idarelerin önemini artıran sonuçları beraberinde getirdiği söylenebilir (Ersöz, 2011: 92).

Yerel yönetimler, yerel düzeydeki yoksullukla mücadele mekanizmalarıdır. Yerel yönetimler toplumdaki günlük gelişmeler hakkında daha fazla bilgiye sahipler ve kentleşme ve nüfus artışının neden olduğu yoksulluğu daha etkin bir şekilde izlemek ve gerekli önlemleri almak zorundadırlar. Türkiye'deki göç eğilimleri değerlendirildiğinde, kırsal alanlardan kentlere gönüllü göç, bazı sosyal koruma mekanizmalarının kendi kendini düzenleyen kentsel çevre içinde yeniden üretilmiş sosyal ağlar ve bu ilişkileri koruduğu bilinen sosyal, kültürel destek içerisinde sürdürülmektedir. Bu destek ilişkisi, göç süreci zorunlu olduğunda ve göç ve terk edilmenin artık yaşanacak bir yer olmadığı durumlarda daha da güçlendirilmektedir (Özel, 2015: 65). Çevre konusunda, çevresel sorumluluk ile işletmeler arasındaki ilişki elbette Türkiye'de daha fazla önem kazanmaktadır.

Yerel yönetimler, kentsel yoksulluk karşısında kapsamlı ve karmaşık bir sorun olan kilit aktörlerdir. Bununla birlikte, merkezi-yerel düzeyde bütünleşik politikaların yokluğunda, en işlevsel koşullar altında bile sorunun çözümünde önemli engellerle karşılaşmaktadırlar (Ersöz, 2011:96). Bu bakımdan, yerel bir hükümetin yoksulluk sorununu günümüzdeki ekonomik ve sosyal koşullarda kendi başına çözmesi mümkün değildir.

Kentsel yoksulluk konusu sadece yoksullukların çözümü için geliştirilen uygulamalarla değil, aynı zamanda bu uygulamaların temelini oluşturacak bilgilerin edinilmesi, yoksulluk düzeyinin ölçülmesi, şehrin özellikleri ve yerel yönetimin sorunu ele alma şekli ile ilgilidir.

Seyyar'a göre sosyal politikanın hedeflerini şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Farklı psikososyal problemler ve yüklerin yanı sıra bireysel ihtiyaçlar durumunda sosyal güvenlik yöntemleri bağlamında muhtaç kişilere yaygınve çok amaçlı malzeme ve ahlaki dayanakve rehberlik hizmetleri sunmak,
- Sosyo-ekonomik açıdan yetersiz olan kişilerin sosyal ve iktisadi durumunu daima iyileştirmek,
- Toplumsal barış ve adalet sağlanması için bir sosyal toplum meydana getirmek,
- Tüm topluluk üyelerini, tüm sosyal risklere ve her türlü zarara karşı sosyal güvenliğe almak,
- İnsan saygınlığının devamlılığı için fırsat eşitliği çerçevesinde önlemler almak,
- Toplumda sosyal bütünleşme ve sosyal tekel oluşturmak,
- Ortaklaşa, kendi kendine sübvansiyon ilkesine barışık olarak, hem teknil hem de sivil toplumda sosyal dayanışmayı teşvik etmek ve sivil toplum örgütleri için fırsatlar sağlamak,
- Sosyal etiğinin sosyal geçerliliği için sosyal pedagojik faaliyetlerde bulunmak (Seyyar, 2008).

Yerel sosyal politikaların sürdürülebilirliği ancak ortaya çıkabilecek sosyal risklere karşı tedbirlerle mümkündür. Bu nedenle, sosyal politikaların önlemleri ve yöntemleri önleyici, koruyucu ve bütünleşik olmalıdır (Seyyar ve Demir, 2008: 58).

Sosyal Politikaların hedefleri doğrultusunda "Katılımcılık ve Kalkınma Ekseninde Yerel Sosyal Politikalar" adlı kitapta somut örnekler açıkça belirtilmiştir. Adı geçen eserde konuyla ilgili şu iki somut örnek verilmiştir (Seyyar ve Demir, 2008: 61):

- Yerel yöneticiler, okul aile sendikaları ve diğer sivil toplum kuruluşları bağımlılık riskine karşı aile sorumluluğunu güçlendiren erken uyarı ve eğitim modelleri geliştirmiştir. Bu sayede risk taşıyan gençleri hemde aileleri bu tehlikelerden korumuş oldular.
- Çalışma koşullarının aile sorumluluklarına zarar vermesini önlemek için, çalışan aile üyelerinin bakımına ihtiyaç duyan çocuklar veya yaşlılar için gündüz bakım hizmeti sunan sosyal tesisler inşa etmek mümkündür.

Bu şekilde, sosyal kısıtlamalar ve halkın profesyonel kariyerini önleyen koşullar ortadan kalkar (Seyyar ve Demir, 2008: 67).

Yerel yönetimlerin insanlara merkezi hükümete göre daha yakın olmaları, yoksullukla mücadelede avantaj sağlamaktadır. Yerel yönetimler bölge halkının özelliklerini bilmeli ve gözlemlerini yapmalı ve yoksullukla mücadeleye devam etmelidir. Yerel yönetimler, kırsal alanlardan kentsel alanlara göç dalgalarının önlenmesinde de aktif olmalı ve kırsal alanı yaşanabilir kılmaya çalışmalıdır.

Seyyar, sosyal politikayı, “devletin ve güçlü sosyal kurum ve kuruluşların mevcut sosyal düzen içinde farklı sosyal grupların birlikte sosyal barış içinde yaşamalarını ve sosyo-ekonomik dengesizliklerin giderilmesine yönelik politikalar bütünü” olarak tanımlamıştır (Seyyar, 2008: 40). Diğer bir deyişle, çalışma hayatına ek olarak, sosyal yaşam için düzenleyici ve iyileştirici politikalar bu tanımlamaya dahil edilmiştir.

Bugün tüm dünyada büyük öneme sahip olan yoksulluk sorununun çözümünün yerel boyutta ele alınması gerektiği inkâr edilemez bir gerçektir. Yerel düzeyde yoksullukla mücadelede; Temel ihtiyaçları daha iyi tanımlayabildiği bilinen yerel yönetimlerin stratejik olarak daha etkili bir yapıya sahip oldukları bilinmektedir (Hazman, 2010: 137).

Yerel yönetimler temel hizmetlerin sağlanmasında ve yoksulluğun azaltılmasında işlevsel bir rol oynamaya başlamıştır. Kentsel gelişmeyi sağlamak için yeterli ve kaliteli planlama ve hizmet sunumu gereklidir. Yerel yönetimlerin bu konuda iki temel misyonu olması gerektiği vurgulanmaktadır. Bunlardan birincisi, yoksulların ihtiyaçlarını belirlemek ve siyasi süreçte aktif olmak ve merkezi yönetime, ulusal kaynakların bu ihtiyaçlara yönelik olmasını sağlamak için bilgi vermek, ikincisi ise, etkili planlama yoluyla ihtiyaçların önceliklerini belirlemek ve koordine etmek için teknik destek sağlamak şeklindedir. Günümüzde, iktidar yoksulluğu azaltma ve toplum refahı artırma stratejilerine odaklanmış ve yoksulluk sorununu küreselleşme ile birlikte gelen fırsat eşitsizliğinin etkisiyle yerel düzeyde çözmeye çalışmışlardır (Mahon ve Macdonald, 2010: 212).

Uluslararası yerel otoriteler de yoksulluk boyutunu azaltmak ve iyi bir yaşam standardı elde etmek için çalışmaktadırlar. Özellikle Avrupa'da 1960' ların sonlarında ve 1970'lerin başında "Kentsel Yardım Programı" ve "Sosyal Kalkınma Projeleri" ile yoksulluk sorunu yerel komitelerin müdahalesiyle ele alınmaktadır (Şener, 2010:55). Kentsel yoksulluk ve belediyelerin rolü Dünya Bankası tarafından önemli olarak algılanan konular arasındadır.

Bu sorunu hem makro düzeyde hem de mikro düzeyde çözmek için, merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasındaki koordinasyonun makro düzeyde artırılması, mikro düzeyde yerel yönetimler dışındaki diğer kuruluşlarla birlikte hareket etmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

1.1.1. Yerel Yönetimin Tarihçesi

Doğrudan yerel yönetimlerle ilgili şehirlerin ortaya çıkması konusunda fikir birliği olmamasına rağmen, Mezopotamya'daki ilk şehirlerin genel olarak görüldüğü belirtiliyor. Avrupa'daki şehirlerin gelişimi antik Yunan kentleriyle başlamış ve daha sonra Roma kentleri önem kazanmıştır. Orta çağlarda, Avrupa şehirleri savunma endişesiyle şehir duvarlarına kapatıldı ve şehirler çok fazla büyümedi. 10. yüzyıldan sonra ticaretin canlanmasıyla birlikte Batı kentleri büyümeye başladı ve özellikle liman kentlerinde ve ticaret yollarında kent nüfusu büyük ölçüde arttı. Kentlerin gerçek gelişimi ve kentin bugünkü anlamda ortaya çıkışı Sanayi Devrimi'nden sonra gerçekleşti (Turan, 2008: 98).

Şehirler medeniyetin beşiği olarak kabul edilir. İbn Haldun'dan günümüze birçok düşünür, şehri entelektüel işgalin ilk şartları ve özgürlüğü ve demokrasinin gelişmesini ve gelişmesini sağlayan yerleşimler olarak görmüştür. Devlet yönetimi ile şehir arasındaki ilişki, demokratik düşüncenin gelişiminde önemli rol oynadı. Bu nedenle, bu ilişkiyi daha ayrıntılı olarak incelemek faydalı olacaktır.

Beraber yaşayan insanların bir sonucu olarak geliştirdikleri sosyal organizasyonlar, tarih boyunca çeşitli isimler altında gelişmiştir. Bunlar aşiret, köy, kasaba, şantiye, polis, komün, kanton, devlet gibi şehir devletini (krallık, mutlak devlet, ulus devlet vb.) içerir. Çin'de, krallıklar 2000'lerde inşa edilirken, Hindistan'da şehirler uzun süre yerel özerkliklerini korudu. Aynı dönemde Mısır ve daha sonra Babilliler, Asurlar ve Yunanlılar da aynı siteleri görüyorlardı. Orta devletler, Orta Çağ'da Doğu'da güçlenirken, Batı'da 15. yüzyıla kadar komün hareketleri ve toplumsal özellikler görülmüştür. Bu yıllardan sonra merkez devletlerin daha da güçlendiği ve toplumsal özelliklerin yavaş yavaş kaybolduğu bilinmektedir (Pirenne, 2011: 77).

Antik kentlerde yaşayan vatandaşların halkla ilişkiler hakkında konuşmak için zaman ayırmaları önemliydi. Şehirlerde yaşayan vatandaşlar “seyirci” değil, “aktör” olarak şehir hakkında karar alındığı dönemde etkin rol oynamışlardır. Efes, yerel demokrasi bağlamında antik kentlerin en önemli örneklerinden biridir. Erten, Efes kentinde doğrudan demokrasinin nasıl uygulandığına ilişkin olarak, “Şehirde veya şehir dışında herhangi bir konuda karar alırken, konu ilk önce konsey üyeleri arasında tartışılmış ve ön karara varılmıştır. Ancak asıl karar, büyük halkın doğrudan katılımıyla, halkın katıldığı toplantılarda alınmıştır (Erten, 1995: 51). Öte yandan, antik dönemde kent yönetimi ile ilgili görevler, vatandaşlık hakkı olarak somutlaştırılabilecek ve

onursal görev olarak nitelendirilebilecek olan onursal görev olarak algılanmış ve bu görevin gerektirdiği harcamalar kentin zenginleri tarafından karşılanmıştır (Erten, 1995: 554). Osmanlı Devleti'nde yerel yönetimleri kabul etmek mümkün değildir. Köylerin yanı sıra, il özel idareleri ve yerel idareler, Tanzimat dönemini takip eden kurumlardır, ancak Osmanlı tarihinde ademi merkeziyetçiliğin varlığı da kabul edilmektedir. 19. Yüzyıl öncesi Osmanlı hakimleri, suçlular, vakıflar tarafından yönetilen yerel yönetim hizmetleri, 19. yüzyıllar sonra Türkiye'de modern yönetim yapısının %28'i (yerel yönetimler) tarafından karşılanmaya başlandı. Öte yandan, yerel yönetimin Osmanlı İmparatorluğu'ndaki yapısı, yerel demokrasinin gerçekleşmesini sağlamak, halkın idareye katılımını meşrulaştırmak ve yerel özerkliği geliştirmek amacıyla oluşturulmuştur (Ökmen ve Parlak, 2013: 125).

Osmanlı Devleti'nde yerel yönetimler, merkezi hükümetin bir kolu olarak görüldü ve sıkı vesayet denetiminde gözetlendi. Yerel yönetimlerin kalın çizgileri, kapsamı, salahiyet ve anayasa kanunlarıyla belirlenir. Bu durumda, yerel yönetimler açısından anayasalarda farklılık ve rekreasyon yapılmıştır. 1876 Anayasasının Karınca'sı bölümünde, yetki ve görev dağıtımının ilkeleri katılmış olup, il, ilçe ve kazalar ülkenin yönetsel birimleri olarak atanmıştır. 1876 Anayasasında, il ve ilçe özel idarelerinin politik olmayan görevleri açıklanmış ve yerel yönetimlere bırakılmıştır. 1921 Anayasasının getirdiği en önemli değişiklik, tüzel kişiliğin yerel yönetimlere verilmesidir. Bu hak, yerel demokrasinin işlevselliği açısından önemli bir aşamadır. 1921 Anayasası, bölge ilçe halkı tarafından seçilen bölge meclisleri ve yerel otorite ile Türkiye'de yerel demokrasiye sahip “eşitsiz statü” getirmeyi öngörebilmektedir. 1921 Anayasası ile her ilde 2 sene boyunca görev almak üzere seçilmiş üyelerin oluşturduğu il ve ilçe meclisinin seçimi için bir hüküm yer almaktadır. İl meclis üyelerinin yerel halk tarafından belirlenmesi, legal olsa bile demokrasinin sağlanmasında ciddi bir gelişme olarak öngörülebilir. 1921 Anayasasının bir diğer niteliği ise yerel özerklik yargılarının bu anayasa yazısında aleni olarak nitelenmiş olmasıdır (Yıldırım, 1990: 9).

Cumhuriyetin ilk yıllarında, rejimin sürekliliğini sağlamak için merkezi yönetim anlayışı baskındı. Bu anlayışın etkilerini 1924 Anayasasında görmek mümkündür. 1924 Anayasasında yetki ve görev dağılımı esasları yer almaktadır. Fakat; 1924 Anayasası, 1921 Anayasası yerine 1876 Anayasası ile benzer özelliklere sahiptir. Bu anayasaya ek olarak illerin, kasabaların ve köylerin tüzel kişiliği olarak kabul görmüştür. 1961 Anayasası ile yerel yönetimlere ilişkin en kapsamlı hükümler getirilmiştir. Bu anayasadaki önemli hükümlerden biri, yerel yönetimlerin görevleriyle orantılı gelire sahip olmaları gerektiğidir. 1961 Anayasasının 112 ve 116. maddeleri yerel yönetimler hakkında hükümler içermektedir. 112. madde, idarenin kuruluş ve görevlerinin ademi merkeziyetçilik ilkelerine dayandığını ve 116. Maddede; yerel yönetimlerin gelir

kaynakları ile tedariki görevleriyle orantılıdır. 1982 Anayasasının 123. maddesinde idarenin kuruluş ve görevleriyle bir bütün olduğu, yönetim ve ademi merkeziyet ilkesinin yönetim ilkesine dayandığı belirtilmektedir (Yıldırım, 1990: 6). Yerel yönetim için yerel bir yönetim organizasyonu olan yerel yönetimlerin tanımı ve görevi, “Yerel Yönetimler” başlıklı anayasanın 127. Maddesine dahil edilmiştir. Anayasaya göre yerel yönetimler; il veya köy halkının yerel ortak ihtiyaçlarını karşılamak için, kanunla belirtilen vakıf ilkeleri ve karar alma organları, (1982/127) 'de seçmenlerin oluşturduğu kamu tüzel kişileridir. İlk orantılı gelir ilkesi, 1961 anayasasındaki görevleri ile ilk kez 1982 anayasasına dahil edilmiştir (Ökmen ve Parlak, 2013: 127).

Türkiye'de yerel yönetimlerin yeniden yaratılmasına ilişkin yenilikler, kamu idaresinin genel olarak yeniden yapılandırılmasını gerektiren sebeplerin bir bölümünü oluşturmaktadır. Merkeziyetçilik ve bürokratik gizliliğe dış yakınlık olmadan, düzenlemeden saklanmak ve siyasi yolsuzluğa kadar birçok sorunun yanında çürüme, büyüme ve kentleşme, kentin yükselişi, halkın beklentilerini ve demokrasiye yönelik talepleri değiştirme, çok kafalı yapı ve otorite karmaşıklığı gibi birçok neden, kaçınılmaz olarak yönetimin bir bütün olarak yönetimini ve yeniden yapılanmasını ele aldı.

Yerel yönetim ölçeğine ve küçük yerel yönetim birimlerinin kapatılmasına ilişkin en önemli yasal düzenleme 2012 yılında yürürlüğe giren 6360 sayılı Kanun ile yapılmıştır. Bu kurumların sayısı otuza kadar yükselmiştir. Kanunla yapılan en önemli yenilik, büyükşehir yerel yönetimlerinin idari, siyasi ve finansal sebepleri bakımından bölge sınır hatlarını genişletmesi olmuştur. Bununla birlikte, büyükşehir ilçesinin yerel ilçelerinin sınır hatları, il topraklarının sınırlarına kadar büyütülmüştür. Bu düzenleme ile otuz büyükşehirdeki tüm köylerin ve yerel belediyelerin tüzel kişilikleri işleyişin dışında bırakılmıştır. Böylece, büyükşehir belediyelerine sahip otuz ilde, büyükşehir belediyeleri ve yerel yönetimlerden oluşan ikili bir yapı oluşturulmuştur (Görmez, 1997: 55). Bu rekreasyon da amaç, yerel yönetimlerin parçalı düzenini ortadan kaldırmak ve kaynakları ellerinden geldiğince az birim arasında pay etmektir.

1.1.2. Yerel Yönetimler Mevzuatı

Yerel yönetimlere ilişkin genel kurallar genellikle ülkelerin anayasalarına dahil edilir. 1876'daki ilk Anayasa'mızdan bu yana yerel yönetimler Anayasa'mızda yer almaya başlamıştır. Bu bölümde, 1876'nın ilk anayasasından, yerel yönetimler ile ilgili hükümler tüm anayasalarımızda incelenmiştir.

1876 Kanun-i Esasi'de Yerel Yönetimler: 1876 Anayasasında 108-112. Maddeler yerel yönetimler hakkında hükümler içermektedir. Madde 108, il idaresinin yetki ilkelerine (uzatma ve

mezuniyet) ve görevlerin ayrılmasına (farklılık) dayandığını belirtmektedir. 109. maddede, ilin ülkenin idari birimleri, il, ilçe ve kazaların gösterildiğini, seçilmiş idari konseylerin ve il genel kurulunun bulunduğu belirtilmektedir. 110. maddede il meclislerinin görevleri belirlenmiştir. 111. maddede, topluluk konseyleri ve yetkilileri dini yerleşme örgütleri olarak lanse edilmiştir. 112. madde yerel makamlarla ilgilidir. Bu makale; yerel yönetim ve illerde seçilen, yerel konseylerin yönettiği anayasal bir kurum olarak düzenlenmiştir. Görülebileceği gibi, 1876 Anayasası yerel yönetimleri ciddiye almıştır. 1982 Anayasasına kıyasla bu durum daha belirgince gözlemlenmektedir. Yerel yönetimlerin bu ayrıntılı düzenlemesine rağmen, bu Anayasada yerel yönetimlere tüzel kişi tanınmamıştır. Ayrıca, 11'de görüldüğü gibi, Anayasanın yerel yönetim birimlerine özerklik kazandıran bir hükmü yoktur (Güler, 2000: 8).

1921 Anayasasında Yerel Yönetimler: Olağanüstü koşullar altında oluşturulduğundan, 1921 Anayasası yerel yönetimler hususunda kısa anlatımlar gündeme getirmiştir. 1921 Anayasası, yerel yönetimlerin gelişimini öngören içeriği mevcuttur. Makalenin toplam 6' sısı yerel makamların hükümlerine verilmiş, ancak sadece il ve ilçelere tüzel kişilik verilmiştir. Yerel yönetimlere bu Anayasada tüzel kişilik tanınmamıştır. 1921 Anayasası, 1876 sayılı Kanun'dan farklı olarak, il ve ilçelere özerk statü ve tüzel kişilik kazandırdı. İl tüzel kişiliğinin, İl Konseyi, İl Yönetim Kurulu ve İl Başkanı olmak üzere üç organı vardı. İlin ayrıca TBMM' nin temsilcisi ve yardımcısı da dahil olmak üzere bir valisi vardı. Ancak, valinin görevi yalnızca merkezi idare ile yerel ilişkiler arasında bir çelişki olduğu zaman sınırlı kalmıştır (Keleş, 2011). 1921 Anayasası, daha sonra yürürlüğe giren anayasaların aksine, cemaatlara özerklik ve tüzel kişilik kazandırdı. Bucak Meclisi, Bucak Yönetim Kurulu ve Bölge Müdürlüğü bölge cemaatlerini oluşturuyordu. Bu Anayasaya göre, Bucak Meclisi üyeleri doğrudan halk tarafından seçilir; Meclis başkanı, meclis üyeleri arasından seçildi (Keleş, 2011: 89).

1924 Anayasasında Yerel Yönetimler: 1924 Anayasası, 1876 Anayasasında görev ayrımı ve güçler ilkelerini benimsemiştir. Her iki anayasadaki görev ayrımı, aslında güçler arasındaki ayrımdan ibaret değildir; Merkezi yönetim ile yerel yönetimler arasında ayrı görev alanları olduğunu açıklamak için kullanılmıştır (Keleş, 2000: 34). 1924 Anayasası'nda, il yönetimi ve yerel yönetimler üç maddeye dahil edilmiştir. 89. madde, ülkenin illere, ilçelere ve köylere ayrıldığını; 90. Maddede illere, şehirlere, kasabalara ve köylere tüzel kişiler verildiğini; 91. madde, illerin ademi merkezîyetçiliğin otoritesine ve ilkelerine sahip olduğunu belirtmektedir (Çevikbaş, 1995: 52). Görüldüğü üzere, 1924 Anayasası, 1876 Anayasası gibi, otorite ve görev dağılımı ilkelerini benimsemiştir. Yine, 1924 Anayasası ile, yukarıda belirtildiği gibi, illerden sonra, yerel yetkililere ve köylere ilk kez tüzel kişilik tanınmıştır (Erten, 1995: 6).

1961 Anayasasında Yerel Yönetimler : 1924 Anayasası, yerel makamlar hakkında hüküm içermemesine rağmen, 1961 Anayasası, yerel yönetimlerin çok ayrıntılı bir düzenlemesini

içermiştir. 1961 Anayasası, özerk ve güçlü bir yerel yönetim sisteminin kurulmasına fırsat sağlamak için düzenlemeler yapmıştır. 112. maddeden önce, 1961 Anayasası, merkezi idare yönetiminin kurulmasından ve görevlerini belirledikten sonra merkezi olmayan yönetim ilkeleri; 116. maddede, yerel yönetimlerin tanımını içermiştir. Yerel yönetimleri şu şekilde tanımlamıştır: tüzel yerel yönetimler, halkın ortak yerel ihtiyaçlarını karşılayan il, yerel yönetim, kamu kurumları ve genel karar alma organları, kamu şekli tarafından seçilen kamu kurumlarıdır (Keleş, 2011: 36). 1961 Anayasası'nda, “genel” kelimesi dahil edildi ve yerel yönetimlerin genel karar organları seçilmiştir. Ancak, 2005'te “genel” sözcüğü 1982 Anayasasına dahil edilmemiştir. Bu, 1982 Anayasasının, bu kelimeyi kaldırarak, yerel yönetimlerin tüm karar alma organlarının iktidara geldiğini öngörmesi anlamına gelir. 1961 Anayasasında karar organları olan genel terim, yalnızca yerel yönetim konseyi, il genel meclisi, köy konseyi ve yalnızca organın üyelerinin seçilmesi gereken organları ifade eder. 1961 Anayasası, yargıya, yerel yönetimlerin seçilmiş organlarının kazanılması ve kaybedilmesi üzerindeki kontrolü vermiştir. Anayasadaki bu hükme dayanarak, 1963'te Yerel Yönetimler Yasasında yapılan 13 değişiklik, daha önce Bakanlar Kuruluna verilen bazı durumlarda Danıştay'a bırakılmıştır. 1963 yılında yapılan bir başka değişiklik de yerel yönetimlerin doğrudan insanları seçmesine izin vermesidir. Tüm bu gelişmelerin sonucu olarak, “güçlü başkan başkan modeli” yerel yönetimde benimsenmiştir (Canatan, 2001: 61).

1982 Anayasasında Yerel Yönetimler: 1982 Anayasasının yerel yönetimler konusundaki düzenlemeleri, 1961 Anayasasına göre bazı açılardan daha gelişmiş değildir. 1961 Anayasası idari velayetten bahsetmese de 1982 Anayasası idari vesayet kurumunu daha da genişletmiştir (Cılga, 2004: 31). 1982 Anayasası, diğer hükümlerde görülen temel düşünce yapısına uygun olarak, yerel yönetimler alanındaki demokratik özgürlüklerin sınırlandırılması amacıyla hazırlanmıştır. Bir yandan yönetime ağırlık veriyor gibi görünüyorsa dahi; öte yandan, ademi merkeziyetçiliği tepkisiz hale getirebilecek çok ağır vesayet hükümleri vardır. 1982 Anayasasının temel sorunu, yerel yönetimleri yöneten ilkeleri belirlemek değildir. Anayasa, demokratik ve özerk yerel yönetimlerin temel ilkelerini başarılı bir halde işletmektedir ancak nitelikler yerel yönetimlerin bu demokratik ve özerk niteliklerinin sınırlarını takip etmekte, hatta bazı durumlarda ise ortadan kaldırmaktadır (Başeskioğlu, 1998). 1982 Anayasası, 1961 Anayasasına kıyasla, yerel yönetim alanında bazı yenilikler getirmiştir. Bunlar aşağıdaki makalelerde açıklanmaktadır (Keleş, 2011: 44):

- a) Seçim tarafından seçilmesi zorunlu olan yönetim organlarına 1961 Anayasasında organ genel karar verme organı denilmesine rağmen; 1982 Anayasasında “karar organı” adı verilmiştir.

- b) 1961 Anayasasına göre, “halk” karar organlarıdır; 1982 Anayasasına göre, 1982 sayılı yasada gösterilen seçmenler tarafından seçilecektir.
- c) 1982 Anayasasında yer alan hüküm, yerel makamların ve yetkilerinin kuruluş ve görevlerinin yalnızca 1982 uygun ademi merkeziyet ilkesine uygun olarak düzenlenmesi gerektiğini belirtir.
- d) 1961 Anayasasına dahil edilmemiş olan düzenleme ile 1982 Anayasası, büyük yerleşim birimleri için özel yönetim biçimlerinin kurulmasını öngörmüştür. Bu özel idareler 1984'ten bu yana, “Büyükşehir Yerel Yönetim” adı altında 1954 sayılı Kanun Hükmünde Kararname Kanunu ile 3030 sayılı Büyükşehir Yerel Yönetim Kanunu ile yönetim sistemine girmeye başlamıştır.
- e) İki anayasa arasındaki en önemli fark idari vesayettir.

1961 Anayasasına aykırı, 1982 Anayasasının 127. maddesi, merkezi hükümetin yerel makamlar üzerinde idari bir vekaletname bulunduğunu belirtir. 1982 Anayasasının yerel yönetimler alanında getirdiği en önemli yenilik, büyük yerleşimler için özel yönetim prosedürleri oluşturulmasını sağlamasıdır (Akyılmaz, 2005: 139). Anayasanın bu hükmüne dayanarak, 1984 yılında 3030 sayılı Büyükşehir Yerel Yönetim Yasası çıkarılmış ve ülkenin ana büyük şehirlerine diğer yerel yönetimlerden ayrı bir sistem getirilmiştir.

1.2. Yoksulluk Olgusu

Yoksulluk, bir kişi, hane veya topluluk tarafından karşılaşılan yoksunluk seviyelerini ölçmeyi amaçlayan çok boyutlu bir kavramdır.

Türk Dil Kurumu, yoksulluğu "gelir sıkıntısı" olarak tanımlamaktadır. Şenses ise (2014), yoksulluğu asgari olarak geçinilmesi gereken maddi kaynakların yanı sıra barınma, sosyal hizmetlerden yoksunluk gibi temel ihtiyaçların da eksikliği anlamına gelmektedir. Batal (2016: 303) yoksulluğu, yaşayabilmek için gereken asgari yaşam düzeyinin yakalanamaması, gerekli ihtiyaçların karşılanamaması olarak tanımlar.

Literatürde yoksulluk kavramının iki şekilde ele alındığını görüyoruz. Bunlardan ilki gelir yoksulluğudur. Pek çok kişi, özellikle de ekonomistler, yoksulluk kelimesini kullandığında bu önlemlere atıfta bulunurlar. Yoksulluk ölçülebilecek olan bir olgudur. Ölçüm ve karşılaştırmalar tartışmaya sınır tanımamaktadır. İkinci anlam kümesi maddi eksiklik ya da istektir (Sipahi, 2006:87). Gelirin yanı sıra bu, barınak, giyecek, mobilya, kişisel ulaşım araçları, radyo veya

televizyon vb. diğer varlıkların eksikliğini, azlığını veya düşük kalitesini içermektedir. Bu aynı zamanda hizmetlere erişim sağlayamama veya zayıf erişim sağlama eğilimindedir.

Yoksulluğun, sürdürülebilir geçim kaynaklarını sağlayacak yeterli gelir ve üretken kaynak bulunmaması gibi çeşitli belirtileri vardır. Bunlar, açlık ve yetersiz beslenme, kötü sağlık, eğitime ve diğer temel eğitimlere sınırlı erişim veya erişememe, hizmetlerden yoksunluk, evsizlik ve yetersiz konut, güvenli olmayan ortamlar ve sosyal ayrımcılık.

Tarihsel olarak, yoksulluk, bugün kavramın özünde kalan gelirle ilgilidir. Ancak “gelir”, “yoksulluk” kavramından daha masum bir olgu değildir; o da dikkatli ve kesin bir şekilde detaylandırılmalıdır. Varlıklar, gelirler, kamu hizmetleri ve istihdama verilen sübvansiyonlar gibi diğer kaynaklar, kapsamlı ancak doğru bir gelir ölçütüne ulaşmak için uygulanmalıdır (McKinley, 2006: 79).

İnsanların, işlerini yapmaları ve yükümlülüklerini yerine getirmelerine olanak tanıyan yaşam koşullarını elde etmek için ihtiyaç duydukları gelir ve zaman açısından yoksulluk içinde oldukları söylenebilmektedir. Kamu politikası endişesi olarak yoksulluk, ister küresel ister ulusal ister topluluk düzeyinde, çok boyutlu bir sorun olarak kabul edilmektedir. Son birkaç yılda, yoksulluk konusundaki yeni perspektifler, yoksul insanların belirleyici koşulu olarak gelir ve tüketime odaklanmaya zorlamıştır (Devinit, 2016:14). Yoksul insan ve toplulukların sorunları ile durumlarını iyileştirmenin önündeki engel ve fırsatların incelenmesi, yoksulluğun karmaşık bir yoksunluk kümesi olarak anlaşılmasına yol açmıştır.

1.3. Yoksulluk Sınırı

Literatürün çoğu gelir, yemek, konut erişimi ve benzeri gibi yoksunluk göstergelerine odaklanmakla da, yoksunluk düzeylerini ölçen göstergelerin seçimi çoğu zaman keyfi olabilir ve bu nedenle karşılanmayan temel ihtiyaçların tam ölçekli bir ölçümünü farklı sosyal bağlamlarda yansıtmayabilir (McKinley, 2006:79). Bu tutarsızlık, yoksulluk, sosyal dışlanma ve kırılabilirlik gibi kavramların kalkınma söyleminde birbirinin yerine kullanılmasına neden olmaktadır.

Yoksulluk sınırı, fakir ve fakir olmayan insanları ayırarak, gelir veya giderin eşliğini belirlemektedir. Çoğu ülke parasal ve parasal olmayan yoksulluk önlemlerini yakalamak için çoklu yoksulluk sınırlarını, insanların ve hanehalkı gelirlerinin yoksulluk sınırında nasıl dağıldığını, dolayısıyla göreceli yoksulluk ve mutlak yoksulluğun tespitini kullanmaktadır.

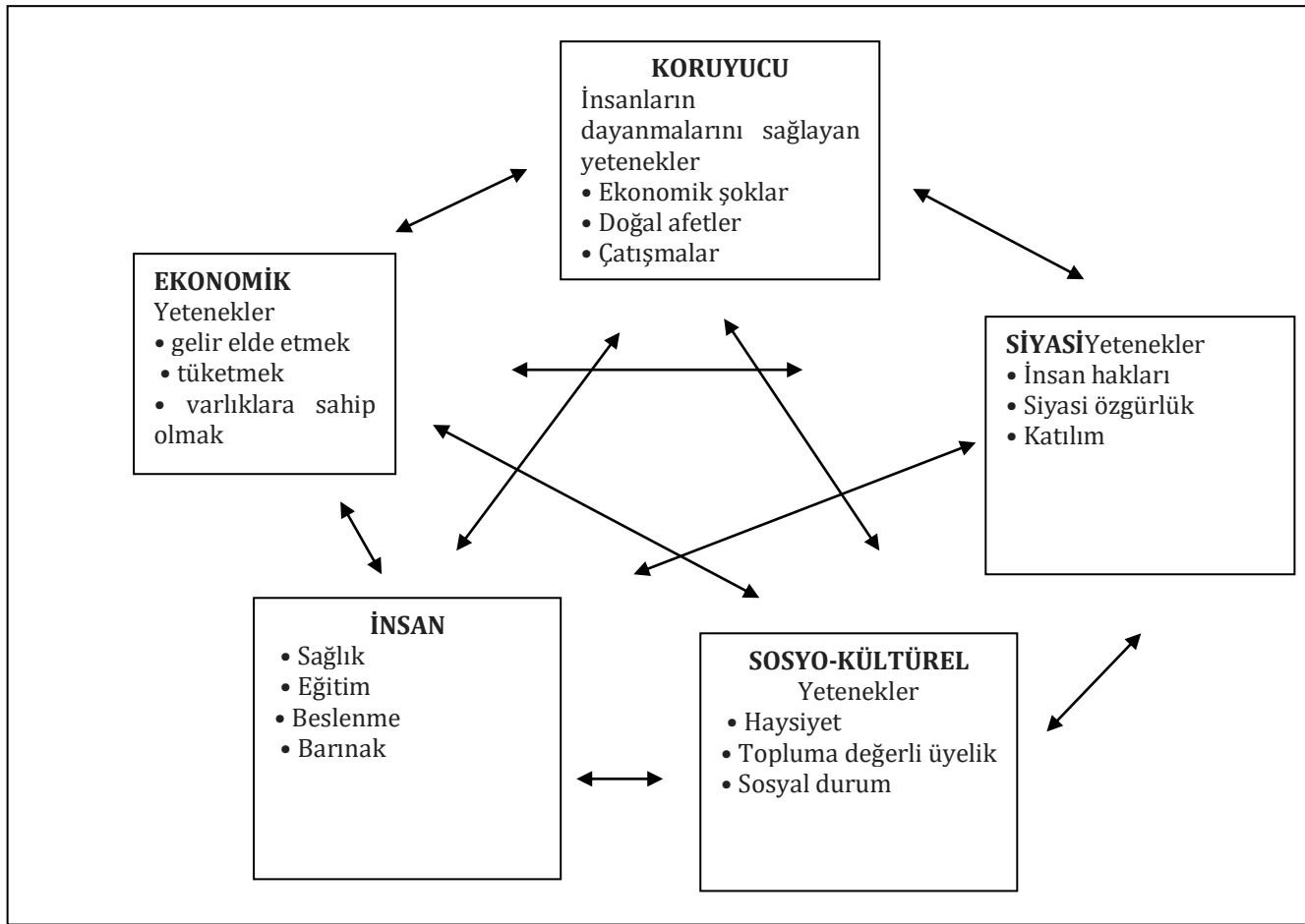
Bir yoksulluk sınırının belirlenmesi, düşük bir gelir seviyesinin keyfi bir seçimine dayanmamaktadır. Sadece gelirden bağımsız bilimsel kriterler, yoksulluk sınırının çizilmesi

gereken yerleri haklı gösterebilmektedir Farklı yoksunluk türlerinin çokluğu ve ciddiyeti bu kriterleri oluşturabilir (Devinit, 2016:63). Bu yüzden kilit nokta, insanların bu şekilde mahrum bırakıldığı tespit edilen bir gelir eşiği tanımlamaktır.

Çoklu yoksunlukların ölçülmesine, insanların bireysel ve aile ihtiyaçlarını yerine getirmek için gerçekleştirdikleri sosyal ve bireysel faaliyetlerin her alanı ve sosyal yükümlülükler hakkındaki kanıtlar temelinde karar verilmelidir. Gelire göre maddi ve sosyal yoksunluk derecesi, farklı kompozisyonlardaki hanelerin yoksullukları aşması için normal olarak talep edilen eşik gelir miktarını belirlemek için temel oluşturur (May, 2016: 21). Bu yöntemin uygulanması, farklı ülkelerdeki yoksulluk eğilimlerinin analizine izin vermektedir.

OECD yoksulluk çerçevesini şu şekilde sınırlamaktadır

Şekil 1: OECD Yoksulluk Çerçevesi

Kaynak:(Odi, 2016)

Göreceli yoksulluk, kişinin veya hanehalkının gelirini (harcamalarını) ikamet ettiği ülkenin gelir dağılımına göre karşılaştırır; bu eşitsizliğin ilk göstergesidir. Bağlamsal bir ölçüt olarak, bir kişinin referans ülkesinde ortalama bir yaşam standardı olarak kabul edilenin tadını çıkarması için ihtiyaç duyduğu asgari gelir miktarını ifade etmektedir. Göreceli yoksulluk bu nedenle bir

ülkeden diğerine ve bir bölgeden diğerine değişmektedir. Bir kişi veya hanehalkı, temel bir yaşam standardının tadını çıkarmak için minimum olarak kabul edilen temel ihtiyaçlardan ciddi şekilde yoksun bırakıldığında, mutlak yoksulluk içinde oldukları kabul edilmektedir. Mutlak yoksulluk, örneğin yiyecek gibi, asgari temel mal ve hizmet sepetinin maliyetine göre ölçülür (Karshenas, 2004). Gıda yoksulluk sınırının altında yaşayan nüfus veya hane halklarının mutlak ve aşırı yoksulluk içinde olduğu düşünülmektedir.

Bu yaklaşım hanehalkı ve yoksulluk araştırmalarında en çok kullanılan yaklaşım olsa da, mal ve hizmetlere erişimi ölçmek için vekil olarak odak noktasının yalnızca gelir ve giderler üzerinde olduğunu anlamak önemlidir. İnsanların yoksunluk seviyesini değerlendirmek için bir araç olarak sınırlamaları hakkındaki endişeleri, BM İnsan Hakları Şartı, BM Kalkınma Programı İnsani Gelişme Endeksi'nde yer alan insan hakları değerleri gibi parasal olmayan diğer hususları dikkate alan tanımlara yol açmıştır. Harcama ölçütleri, özellikli yaşam beklentisi, eğitimsel kazanım ve gelir ölçütü bunlar arasındadır. İnsani gelişme, insanların özgürlüklerini, fırsatlarını genişletme ve refahlarını geliştirme süreci olarak tanımlanmaktadır (McKinley, 2006: 74).

Gelir-yoksulluk ölçümleri genellikle temel maddi ihtiyaçları karşılamak için ekonomik kaynaklara (gelir) erişim eksikliğini değerlendirmek için fizyolojik yoksunluk modelini kullanır. Bir kişi (veya hanehalkı), kişinin (veya hanehalkının) geliri, yoksulluk eşiğini tanımlamak için kullanılan mal ve hizmet sepetini elde edemezse, fakir olarak kabul edilmektedir (Karshenas, 2004:9). Sepetin parasal değeri yoksulluk sınırıdır ve gelirleri bu çizginin altında olan insanların ve hane halklarının sayısı daha sonra bir kafa sayımı ile elde edilmektedir.

1.4. Yoksulluk Türleri

İnsanların yoksulluk seviyesinin üstünde, yoksulluk artışına karşı duyarlılığı, insanların veya ailelerin yoksulluk sınırının altına düşme olasılığını artıran demografik ve sosyal faktörler belirlenmiştir. Yoksulluk bağıntıları olarak da adlandırılan bu faktörler, belli bir dereceye kadar, belirli özelliklere sahip kişilerin veya hanelerin neden yoksulluk sınırının altına düşme eğiliminde olduklarını açıklamaktadır (Karshenas, 2004: 9).

Hanehalkı demografisi: hanehalkının büyüklüğü (insan sayısı), yaş yapısı, bağlılık oranı, coğrafi konum - kırsal veya kentsel - hanehalkı yoksulluğunun temel belirleyicileridir.

Bireysel özellikler: Bir kişinin cinsiyeti, yaşı, iş durumu, eğitim düzeyi, mülkiyeti ve sosyo-ekonomik mesleği yoksulluğun kilit belirleyicileridir.

Yoksulluğun tek bir kavramla açıklaması olanaksızdır.Yoksulluğun tek yönlü incelenmesi, aksayan başka noktaları görememeye, sorunun hatalı teşhisine, yanlış çözümlere ve derinleşen sorunların meydana gelmesine sebep olabilir (Batal, 2016: 303).

1.4.1. Mutlak Yoksulluk

Mutlak yoksulluk çekirdek bir ailenin dirimsel olarak hayatlarını ifade ettirebilecekleri asgari düzeyi ifade etmektedir.Yani mutlak yoksulluk,asgari düzeyde bir refah seviyesini korumak için gereken kaynakların değerini yansıtmaktadır. Amaç, bir kişinin temel ihtiyaçlar bakımından minimum memnuniyet seviyesine ulaşmasına izin veren bir temel ürün (mal ve hizmet) sepetinin satın alınmasındaki maliyeti ölçmektir.Mutlak yoksulluk sınırlarının özelliklerinden biri, toplum içinde homojen olarak paylaşılmasına rağmen, ekonomik gelişime duyarlı olan sonuçların alınabilmesidir (İNEES, 2016). Örneğin, bir toplumda gelir seviyelerinde bir artış varsa, bu artış nüfus arasında homojen bir şekilde dağılsa da, mutlak yoksulluk sınırlarıyla hesaplanan yoksul insanların yüzdesi azalacaktır. Yaygın olarak kullanılan bu mutlak çizgilerden biri, bir insanın yoksulluk içinde göz önüne alınmaması için gereken asgari kaynakların değeri olarak günlük kişi başına bir doları sabitlemektedir (Karshenas, 2004: 11). Bu çizgi dünya bağlamında kullanılabilir ve dolayısı ile günde bir dolardan daha az kazanan bir insanın zayıf olduğu sonucuna varılabilir.

Ürün seçimi, belirli bir toplumun yaşam tarzına bağlı olma eğilimindedir ve bu nedenle sözde mutlak yoksulluk ölçütüne belirli bir görelilik getirmektedir. Yoksulluğun ölçülmesinin bu yolu, hane halkındaki gıda harcamalarının toplam harcamaların sabit bir oranı olduğu görüşünü içermektedir. Yoksulluk sınırı, temel gıda ürünlerinin değerinin, gıda harcamalarının toplam harcama için ifade ettiği oranın tersi ile çarpılmasıyla sabitlenmiştir(Odi, 2016: 41). Örneğin, ABD’deki 60’lı yıllarda bu oran 1/3’tü ve yoksulluk eşiği bu nedenle temel gıda sepetinin üç katı değerine eşitti. Mutlak bir yoksulluk felsefesi altında geliştirilen bu çizgi, mutlak bir yoksulluk ölçüsünün gereklerini de karşılamamaktadır.Engel’in yasasına göre, bir ülkenin en büyük ekonomik kalkınmasının toplam gıda harcamaları oranını azalttığını belirten tartışmalarla saldırıya uğramıştır. Bu gerçek bazı ülkelerde ampirik olarak test edilmiştir. Zaman zaman kullanılmış olan diğer mutlak yoksulluk sınırları, gıda harcaması yüzdesi için izin verilen maksimum değerın toplam hane halkı gelirine göre sabitlenmesiyle inşa edilenlerdir (İNEES, 2016). Bu şekilde, yoksul insanların gelirlerinin yüzde bir kısmını gıdada kabul edilen azami miktardan daha yüksek harcayan tüm haneler olduğu düşünülmektedir.

1.4.2. Göreli (Nispi) Yoksulluk

Görelî yoksulluğa göre, insan toplumsal bir varlıktır (Batal, 2016: 303). Göreceli yoksulluk çizgileri toplumda incelenen insanları iki gruba ayırır ve burada en dezavantajlı olanlara, fakir

denilmektedir. Bir toplumda homojen bir gelir artışı varsa, örneğin tüm hanehalklarının gelirinde % 5'lik bir artış varsa, göreceli yoksulluk sınırları, bu artıştan önce ve sonra aynı yoksulluk oranlarını sağlar. Yoksulluk eşiği daha büyük olacak, ama yoksul insanların oranı aynı kalacaktır. Yoksul insan sayısı, toplumdaki her hane veya bireyin göreceli konumuna bağlıdır (Odi, 2016: 42). Eğer bu göreceli pozisyonlar korunursa, göreceli yoksulluk sınırları, ekonomik gelişimin eşit olarak paylaşılmasına neden olabilecek değişiklikleri yansıtmaz. Bu tür bir çizgiyle hesaplanan yoksul insanların yüzdesinin azalması için gelir dağılımında değişikliklerin olması gerekmektedir. Göreceli yoksulluk sınırlamaları genellikle gelir veya gider gibi parasal değişkenlere dayanan göstergeler kullanılmaktadır. Her iki durumda da, insanların üzerinde yoksul olarak sınıflandırıldığı asgari değişken bir seviye belirlenmektedir. Örneğin seçilen değişkenin gelir olduğunu varsayalım, seviye nüfusu gelir dağılımına bağlı olacaktır (İNEES, 2016). Aslında, genellikle normal ya da ortanca olmak üzere belirli bir yüzde dağılımında sabittir.

1.4.3. Objektif Yoksulluk- Subjektif Yoksulluk

Bir nesnel odak uygulayarak, hem mutlak hem de göreceli yoksulluk analizi yapılmaktadır. Mutlak yoksulluk, bireyin temel ihtiyaçlarının karşılanmadığı bir durum olarak tanımlanır, başka bir deyişle, temel mal ve hizmetlerin eksikliğidir (normalde yiyecek, barınma ve giysilerle ilgili). Bu yoksulluk kavramı şiddetle yoksulluk ile bağlantılıdır. Tüm ülke veya toplumlara uygulanabilmektedir. Bu kriterle göre yoksul olarak kabul edilen bir kişi, dünya genelinde aynı şekilde sınıflandırılmaktadır. Göreceli yoksulluk, incelenen toplumdaki yoksulluk olgusunu tespit etmektedir. Bu açıdan bakıldığında, bir insan çevresinde diğer insanlarla ilgili olarak, maddi veya sosyal olarak açıkça dezavantajlı bir durumdayken fakir olarak kabul edilmektedir. Bu yoksulluk fikri eşitsizlik kavramıyla yakından bağlantılıdır. Yoksul insanlar ile fakir olmayanlar arasındaki sınıflandırma, bu son kriterle göre, incelenen toplumun gelişim derecesine bağlıdır ve farklı bir topluma aktarılamaz (Odi, 2016: 46). Örneğin, bir ülke fakir insanları, yıllık geliri 3.000 Avro'dan az olan herkes olarak kabul edebilir, başka bir ülke de geliri 7.000 Avro'nun altında olan bir kişiyi fakir olarak sınıflandırabilmektedir. Dolayısıyla, ikinci ülkedeki sözde fakir bir kişi, ilk ülkenin kriterleri kullanılıyorsa bu şekilde sınıflandırılmaz. Yoksulluk statik bir olgu değildir ve bir insanın durumu zaman içinde, yoksulluk içinde ve dışında hareket ederek değişebilmektedir. Bu nedenle, değişiklikleri ve geçişleri dikkate alan ve bir popülasyonu yeterince belirli bir süre boyunca, sadece belirli yıllarda değil, yalıtılmış bir şekilde analiz eden dinamik yoksulluk çalışmaları yapmak esastır. Bu bağlamda kalıcı veya uzun vadeli yoksulluk analizleri yapılmaktadır. Avrupa Birliği ülkelerinde Avrupa İstatistik Ofisi'nden (EUROSTAT) gelen tavsiyelere göre, kişi geçen yıl ve en az önceki üç yılın ikisinde fakir olarak sınıflandırılmışsa fakir olarak kabul edilir. Bu uzun vadeli yoksulluk kavramı, genellikle

hanelerin yaşam koşullarında değişikliklere neden olmayan geçici yoksulluk durumlarından kaçınılmaktadır. Bu çalışmalar normal olarak göreceli bir parasal yoksulluk bakış açısıyla gerçekleştirilir. Yoksulluk olgusunun yorumlanmasındaki temel sorulardan biri, bireylerin farklı gelir katmanları arasındaki hareketlilik dereceleridir. Örneğin, bir ülkede yıllar değişse bile fakir insanlar aynı bireylerse, durum daha ciddi olacak veya en azından belirli bir fakir yüzdesinin bulunduğu bir ülkeden farklı bir şekilde ele alınması gerekecektir (UNECE, 2017). Aynı bireyler üzerinde birkaç yıldan fazla veri olduğunda, yoksulluk içindeki ve dışındaki hareketler kullanılarak hareketlilik incelenebilir.

Sübjektif yoksulluk analizlerinde, daha önce de belirtildiği gibi, bireylerin veya hane halklarının görüşlerine ve durumlarına ilişkin bilgiler kullanılmaktadır. Yoksulluğu anlamının bu yolu, yalnızca gözlemlenebilir ve ölçülebilir değişkenleri kullanan objektif odak yerine, hanelerin finansal durumlarının öznel olduğu görüşünü etkilemektedir.

1.4.4. Geçici Yoksulluk- Kronik Yoksulluk

Kronik yoksulluk kavramını tanımlamak için birçok yaklaşım kullanılmaktadır. Bu anlamda, yoksulluk, iyi insanlar için gerekli olan temel nesnelerin bulunmamasının bir sonucu olarak meydana geldiği şeklinde genel bir kabul vardır. Ferasi olarak birçok kişi yoksulluğu, açlık, beslenme yetersizliği, konaklamada olanaksızlık, eski ya da yıpranmış giysiler, temizlenemeyen vücut, temel eğitim ve sağlık hizmetlerine erişememe olarak algılar. Yoksulluk statik bir olgu değildir. Bu nedenle, yoksulluk konusundaki son çalışmalar, yoksulluk tanımının ötesinde gerekçelere ve biçimlere odaklanmıştır. Yoksulluk, 1990'lı yıllarda düşük gelirli veya düşük seviye maddi zenginlik şeklinde değerlendirilmiştir (Sipahi, 2006: 54). Son zamanlarda, kırılım ölçütü özellikle sağlık, eğitim ve çevrenin kullanımı gibi yetenek eksikliği gibi birçok farklı yoksulluk boyutunda ön plana çıkmıştır.

Kronik yoksulluk geçici yoksulluktan farklı olduğu için, maddi yoksulluk, aşırı yoksunluk ve kırılabilirlik arasındaki etkileşimin, bu unsurların bir birleşiminin bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır (Temiz, 2008: 5). Hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerdeki ekonomik, sosyal, politik ve çevresel faktörlerin neden olduğu bu yoksulluk, toplumun neredeyse bütün kesimlerini etkilemektedir. Böylece, kronik yoksulluk olgusu bireylerin yaşamlarının büyük bir bölümünü etkilerken, onları hem ekonomik hem de sosyal haklardan mahrum eder ve kuşaktan kuşağa devam eder (Öztürk, 2009: 54).

1.4.5. Gelir Yoksulluğu- İnsani Yoksulluk

İnsan yoksulluğu, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) tarafından geliştirilen yeni bir yoksulluk ölçüsüdür. Gelişmekte olan ülkelerde, UNDP insani yoksulluğu üç kriter temelinde

hesaplanmaktadır.Bu kriterler yaşam süresi, eğitim, ekonomik ve sosyal fırsatlardır. Bu üç kriterin ortalamasına dayanarak, yaş ve insan yoksulluk endeksi H değeri belirlenmektedir (Hazman, 2010: 136):

- Yaşam süresi: İnsan yoksulluğunun ilk göstergesidir.
- Eğitim: İnsan yoksulluğunun hesaplanmasında yetişkinlerin okuma yazma bilmeme oranı dikkate alınmaktadır.
- Ekonomik ve Sosyal Fırsatlar: Bireyler için sosyal ve ekonomik fırsatların bulunmaması, insan yoksulluğu hesaplamalarının bir başka kriteridir.

1.4.6. Kırsal Yoksulluk- Kentsel Yoksulluk

Kentlerde ki göç hareketleriyle yoğunlaşan nüfusun kentleşmesinde yaşanan azalma, kentsel yoksulluk nedenlerinden biridir.Kentsel yoksulluk çalışan insanlar için de geçerlidir olmaktadır.Ücret seviyesindeki düşüş ve sosyal hizmetlerin ticarileşmesi, çalışan nüfusu yoksulluk sınırının altına çekmektedir.

Kırsal yoksulluk, az gelişmiş veya gelişmekte olan ülkelerde tarım sektörünün çözümü sonucunda gizli işsizliğin açık işsizliğe dönüştüğü durum olarak tanımlanmaktadır (Öztürk, 2008:604). Kırsal alanlarda yaşayan topraksız veya küçük toprak sahipleri ile tarım işçileri arasında yaygın olan bu tür bir yoksulluk, kırsal alanlarda yaşayan; balıkçılık ve ormancılıkla yaşayan veya küçük ölçekli endüstriyel alanlarda çalışan insanlar arasında yaygınlaşmıştır (Öztürk, 2008:621). Bunun dışında, küreselleşme, sanayileşme ve insanların kırsal alanlardan kentsel alanlara göçleri, küçük aile işletmelerinin ve geçim kaynaklarını kırsal alanlarda sağlayamayan büyük aile çiftçilerinin, kırsal ve kentsel alanlardaki demografik dengeleri giderek kötüleşmiştir. Topraksız ve vasıfsız insanların toplumda fakirleşmesine yol açmıştır. Nüfus arttıkça ve kentleşme süreci hızlandıkça, bu sektörlerin sayısı doğrudan insan sayısına oranla artmıştır (Aktan, 2002: 55).

1.5. Kentsel Yoksulluk Kavramı

Kent, nüfusunun etkisinde ticaret, sanayi, hizmet veya yönetimle ilgili işlerle uğraşan, doğadaki tarımsal etkinliklerin bulunduğu yerde yaşama alanı olarak ifade edilir. İl ve ilçe merkezleri ile belediye sınırları içindeki alanlar kentsel alandır.

Nüfusu 20.000 ve daha fazla olan yerleşim birimi kent olarak isimlendirilebilir. *Kentleşme*, kentsel olarak kabul edilen yerleşim yerlerinde nüfus artışıyla birlikte görülen ekonomik ve sosyal yapıdaki değişimi belirleyen bir süreçtir.

Kentleşme, şehirlerde nüfusun toplanmasını ve kentin büyümesini içeren demografik bir olay; dahası, nüfusun tarımdan sanayiye ve hizmetlere kayması, fiziksel ve sosyal çevrenin değişmesi sürecidir (Keleş, 1998). Kent kavramı yalnızca fiziksel ortamda bir değişim değildir. Fiziksel çevrenin değiştirilmesi ve yeni ekonomik örgütlenme biçimlerinin yanı sıra, kentleşmenin birey, kültür, sosyal yapı ve davranış üzerinde etkileri vardır.

Kentleşme, eşsiz bir yaşam tarzı ve kültür yaratır. Kentli, yaşamını kentte idame ettiren kişidir. Kentlilik ise davranışsal bir olgudur. Kentlileşme, kent değerlerini benimseme, kent yaşamına ayak uydurma, kent yaşam kurallarını hayatına adapte edebilme olarak tanımlanır (Kaypak, 2013: 96).

Kentsel yoksulluk, hem ulusal hem de uluslararası olarak bu açıdan çözülmesi gereken sosyal bir sorun olarak gittikçe daha da kronikleşmektedir. Zengin ve fakir arasındaki uçurumun en belirgin şekilde gözlemlendiği yerler, kentlerdir. Kentler, küresel dünyanın ana aktörleridir ve bu doğrultuda yoksulluğun yok edilemeyeceği ancak yoksulluğu azaltma stratejileri geliştirmeye yönelik çalışmaların yapıldığı merkezi politik alanlardır (Batal, 2016: 305). Bu nedenle şehirler, yoksulluğun oluşması ve gelişmesine vurgu yapılması gereken alanlar olarak ayrıntılı bir analizi hak ediyor.

Moser (1998: 4) varlık kırılganlığını, kentsel yoksulların işgücü, insan sermayesi, konut, hane halkı ilişkileri ve sosyal sermayeyi içeren “varlık portföyünü” yönetebilmesinin sınırlı yolları olarak tanımlar (Moser, 1998: 12). Bu tanım, McDonald ve McMillen tarafından tarif edilenlerden farklı olarak, şu anda “fakir” olanlar yerine, yoksulluk içinde olma riski taşıyanları ve sistematik olarak yoksulluk içinde kalmışları tanımladıklarından farklıdır. Bu mümkündür çünkü araştırmacılar, kentsel yoksullar için mevcut olan daha geniş çeşitlilikteki varlıklara bakarak, krizden kurtarma yeteneklerini belirleyebilirler.

Varlık güvenlik açığı çerçevesini kullanan Moser, dünyanın farklı bölgelerinden olan ancak ortak bir on yıllık ekonomik zorluklar, kişi başına düşen gelirin düşmesi ve artan şehirleşme oranının olduğu kentsel araştırma topluluklarını seçmiştir (Moser, 1998: 12). Bu bağlam, Moser'a savunmasız toplulukların azalan gerçek gelirle başa çıkmak için nasıl tüketim değiştirici veya gelir getirici stratejiler kullandığı hakkında bilgi sağlar. Bulgular, hanehalkı “fakir” olduğunda, daha fazla kadın ve çocuğun iş gücüne katıldığı ve erkeklerin gelir elde etmek için göç ettiklerini

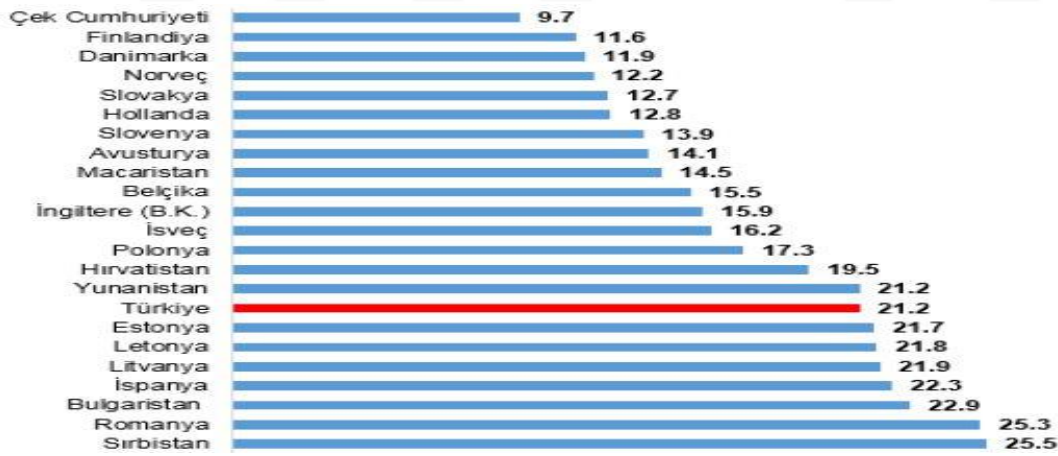
göstermektedir. Bu, bir hanehalkının emek varlığını arttırmasına rağmen, pek çok çocuk baba figürü olmadan büyüdükçe ve aile ilişkileri zayıfladığından, hane halkı ilişkileri varlığını da azaltır. Bir ailenin acil emek varlığını arttırmak, çocuklar düşük vasıflı emek için eğitimlerinden fedakarlık ettiği için insan sermayesini de yok eder. Bu, bir hane içindeki genel kırılmanlığı arttırmaktadır, çünkü yoksulluğu bir nesilden diğerine sürdürmektedir (Moser, 1998: 11).

Dünyadaki yoksulluğun boyutlarını bir bütün olarak görmek için, ulusal örgütler tarafından yürütülen araştırmanın sonuçları ve gelir dağılımı çalışmalarının ulusal düzeyde dağılımı büyük önem taşımaktadır.

Ulusal düzeyde yapılan gelir dağıtım anketlerinde, insanlara ve ailelerine göre asgari gelir esas alınmakta ve bu gelirin altında geliri olan nüfus "yoksul" olarak adlandırılmaktadır (Hazman, 2010: 137). Ulusal düzeyde ülkeler arası karşılaştırmalar yapmak güvenilir değildir, çünkü ulusal düzeyde hesaplama yöntemleri ve yöntemleri birbirinden farklıdır.

Ulusal düzeyde ülkeler arası karşılaştırmalar yapmak güvenilir değildir, çünkü ulusal düzeyde hesaplama yöntemleri birbirinden farklıdır. Ancak, tüm gelir dağılımı araştırmaları nihayetinde bir tahminden öteye anlam taşıma konusunda bu yapılan araştırmaların sonuçlarından gelecek vardır.

Şekil 2: Seçilmiş Avrupa Birliği Ülkelerinde Yoksulluk Oranı (2016)

Kaynak: (TUIK, 2016)

Var olan medyan gelirin % 60' ı baz alınarak tespit edilen yoksulluk haddına göre, yoksulluk oranının en yüksek olduğu ülke % 25,5 ile Sırbistan, % 25,3 ile Romanya ve % 22,9 ile Bulgaristan olmuştur. Seçilen Avrupa Birliği ülkeleri arasında en düşük yoksulluk oranı Çek Cumhuriyeti'nde % 9,7 ile, ardından % 11,6 ile Finlandiya ve % 11,9 ile Danimarka olmuştur.

Uluslararası kuruluşların gelir yoksulluk anketleri ulusal düzeyde yapılan çalışmalardan farklıdır. Dünya Bankası, gelir dağılımında düzenli ve kapsamlı gelir dağılımı istatistikleri yapan kuruluşlardan biridir. Dünya Bankası, günlük 1 dolar ya da 2 doların altında geliri topluluğu fakir bir nüfus olarak adlandırılmaktadır (Odi, 2016: 55). Tabii ki, Dünya Bankası'nın bu metodolojisi bazı ekonomistler tarafından da eleştiriliyor.

Moser, fakirliği, birbiriyle ilişkili yetenekler arasındaki gerekli dengelerin bir sonucu olarak görse de, diğer araştırmacılar, kentsel yoksulluğa daha doğrusal sebepler ve çözümler görmektedirler. Örneğin, bir çalışma, ırk ayrımcılığının Kanada'daki kentsel yoksulluk üzerindeki etkisini ortaya çıkarmaya çalışmaktadır. Her ne kadar şehirlerdeki düşük gelirli bölgeler yüksek azınlık sakinlerinin yoğunluğu ile pozitif korelasyon gösterse de, bunun nedensel bir ilişki olup olmadığı açık değildir.

Walks ve Bourne (2006: 278), “görünür azınlıklar” ı tanımlamak için 1991 ve 2001 nüfus sayımı için nüfus sayımı dosyalarını kullanmışlardır. Bu verilerle Walks ve Bourne, Kanada metropolit bölgelerindeki mahalleleri yalıtılmış konak topluluklar (% 20'den az görünür azınlıkta), yalıtılmış olmayan konak topluluklar (% 20 ila % 50 görünür azınlık) olarak sınıflandırır. Bu ayrımların amacı, azınlıkların ev sahibi topluluk tarafından ayrımcılık yoluyla zorlandığı gettoları, azınlıkların aynı etnik kökene sahip diğer insanlarla stratejik olarak yaşamayı seçtiği azınlık yerleşim yerlerinden izole etmektir. Bununla birlikte, konakçı kültürde asimile olmaya başladıkça, banliyölere taşınır ve merkezsizleşir (Yılmaz, 2012: 266). Bu, yazarları yoğun kentsel azınlık topluluklarında kalan azınlıkların seçimde orada olmadığı, dış güçler nedeniyle orada sıkışıp kaldıkları sonucuna varmalarına yol açmaktadır.

Ülkeler dikkate alındığında ve gelişmişlik düzeyleri karşılaştırıldığında, yüksek, orta ve düşük gelirli ülkeler olarak sınıflandırılırlar.

Bugün Paris’li bir orta sınıf aile, Güneybatı Asya’nın kırsal kesiminde yaşayan bir aileye oranla yüz kat daha fazla kazanıyor, bir Filipinli çiftçi, New Yorklu bir avukatın bir ayda kazandığına ancak iki yılda erişebiliyor ve Amerikalılar her yıl lokanta ve süpermarketlerde 30 milyar dolar harcıyor. Bu da Bangladeş’in GSMH’na eşittir ve ortada oldukça büyük bir sorun var demektir (DPT, 2001).

Tablo 1:Günde 1\$’dan Daha Az Gelirle Yaşayan Nüfus Sayısı

Bölgeler	1990	1993	1999	2001	2005	2015	2020
							(Tahmin)
Doğu Asya	472	415	282	284	317	120	83

Çin	375	334	223	212	208	70	56
Avrupa&Orta Asya	2	17	30	18	16	7	5
Latin Amerika&Karahipler	49	52	54	50	45	30	27
Ortadoğu&Kuzey Afrika	6	4	8	7	11	6	6
Güney Asya	462	476	453	428	595	388	352
Hindistan	357	380	452	359	456	295	268
Alt Sahra Afrikası	227	241	292	314	387	366	352

Kaynak: (World Bank, 2019)

Dünyadaki yoksulluğun Güney Asya ve Güney Sahra ülkelerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Güney Sahra ülkeleri de yoksulluk oranı bakımından Güney Asya bölgesini geçmektedir ve iki kişiden birinin fakir olduğunu göstermektedir. Diğer taraftan, fakirlerin yüzde 30'unun 1998'de yaşadığı Doğu Asya ve Pasifik ve Latin Amerika ülkelerindeki yoksulluk oranı yüzde 15 civarındadır. Genel eğilimler olarak, kırsal yoksulluk, Asya'da en yüksek seviyelere, Latin Amerika'da ise (zaten yüksek şehirleşme oranlarının bir sonucu olarak) kentsel yoksulluk seviyesine ulaşmıştır. Öte yandan, hızlı kentleşme nedeniyle yakın gelecekte Asya ve Afrika'da kentsel yoksulluk oranlarının önemli ölçüde artması beklenmektedir (Şenses, 2014: 88).

1.5.1. Kentsel Yoksullukla İlgili Bazı Kavramlar

Kentsel yoksulluk, kent dahilinde yaşanan yoksulluk olarak tanımlanabilir. Kalori ihtiyacı aynı olsa bile kentsel alanlarda tüketim kalıpları ve mal ve hizmet fiyatları kırsal yoksulluktan farklıdır. Kentsel Yoksulluğun ayırt edici özelliklerinden biri maliyetleri artıran faktörlerdir (Yılmaz, 2012: 284). Kentli kişiler tüketim eğilimleri açısından da farklılık göstermektedirler. Yoksulluk problemi bir biri ile yakın halde bulunan çarpık kentler için birçok tehlikeleri de dahilinde barındırmaktadır.

Bu sorunları sosyal boyutlarıyla göz önüne alarak, gençlerin küme halinde gruplandırılması genel sağlık tehdidi, güvenli su ve gıda kıtlıklarında artış gibi muhtemel problemlerden bahsetmek mümkündür. Bu sorunlar yalnızca bölgesel değildir (Aktan, 2002: 61). Bu sebeple yoksulluğu önlemek adına merkezi yönetimden ziyade yerel yönetimlerde de politik analizi zorunlu hale getirmektedir.

1.5.1.1. Kırdan Kente Göç ve Gecekondulaşma

Göç, yoksulluğu belirleyen bir diğer kilit unsurdur. Yoksulluk ve göç arasındaki ilişki tek boyutlu bir ilişki değildir. Farklı nedenlerden ötürü toplumun farklı kesimlerinin göç etme eğiliminde olmuş olabilir. Yoksulluğun kırsaldan kente göçün bir sonucu olduğu ölçüde iki ana tez vardır. Birincisi, kırsal kesimdeki yoksul kesimin düşük gelir düzeylerinin bir sonucu olarak

şehirlere itildiği ve kentsel-kırsal farklılıkların büyüklüğünden dolayı göçün artacağı ve hızlı göçün hızlı bir kayıt dışı kalmaya ve dolayısıyla yoksullaşmaya neden olduğu iddia edilmektedir. Kentsel alanlarda yavaş istihdama cevaben süreç artar. İkincisi, yoksulluğu göçü teşvik etmekten çok, sınırlayıcı bir faktör olarak görmektir (Öztürk, 2008: 630). Bununla birlikte kırsal alanda yaşayan küçük toprak sahibi ve ücretle çalışan yoksulların göç maliyetini karşılama güçlükleri karşısında göçten en az faydalanan kesim olduğu belirtilmektedir.

1.5.1.2. Kentsel İstihdam Yapısı, İşsizlik ve Ekonomik Krizler

Hem gelişmiş ülkeler hem de az gelişmiş ülkeler de kayıtdışı istihdamın yaygın olması ve özellikle az gelişmiş ülkelerde tarım sektörüne ek olarak enformel sektörün de işgücü piyasası içerisinde mühim bir yer tutması gibi sebeplerden dolayı işgücü piyasalarıyla yoksulluk arasındaki bağlantının saptanabilmesi için gerekli olan veriler gerçekleri yansıtmamaktadır. Hususiyetle az gelişmiş ülkelerde etkileşimin hangi yollardan gerçekleştiğini belirlemeyi zorlaştırmaktadır. Diğer yandan, işgücü piyasalarının arz yanı veri olarak alınmakta ve nüfus baskısının bir yansıması olarak işgücü arzında meydana gelen ciddi artışlar göz ardı edilmektedir (Ersöz, 2011: 91).

Artan uluslararası rekabet ve sanayileşme karşısında işgücü piyasalarının yeniden yapılandırılması, birçok ülkede istihdam olanaklarının azalmasına neden olmuş, birçok işçinin, özellikle de vasıfsız çalışanların iş kaybına ve yarı zamanlı iş gibi artan istihdam modellerine neden olmuştur.

OECD ülkelerinde, yarı zamanlı statüye sahip yedi işçiden biri ve hizmet sektöründe çalışanların dörtte üçü istihdam yapısının son yıllarda değiştiğini göstermektedir. İşgücü piyasaları ve yoksulluk arasındaki ilişki, işgücüne katılmayanlar, fakir ve işsizler gibi farklı kategorilerde ele alınabilir (Bozkurt, 2000: 81). İşsizlik ve yoksulluk arasındaki ilişki büyük oranda işsizliğin durumuna bağlıdır.

Bazı ülkelerde, işsiz insanlar çalışacakları iş konusunda daha seçicidir, bazı ülkelerde ise iş ararken iş bulamamış, işsiz ve yoksulluğa itilmiş olan bazı ülkelerde ise, özellikle durgunluk dönemlerindedirler.

İşsizlik ve yoksulluk, işsizlik, işsizlik sigortası ve düşük ücret arasındaki ilişkiyi etkileyen faktörler eklenebilir. Ayrıca, işgücü piyasalarının yoksulluk ile etkileşimi, farklı ülkelerde farklı şekillerde kendini göstermektedir.

1.5.1.3. Sosyal Dışlanma

Yoksulluk tartışmasında öne çıkan kavramlardan ikisi sosyal dışlanma ve sosyal kabuldür. Bu iki kavram, sistemdeki yoksulluğun yapısını veya dış oluşumunu ayırt eder. Bir yandan, sistemdeki konumunu bir şekilde koruyabilen, ancak reel ücretlerin sürekli olarak azalması nedeniyle fakirleşen, diğer yanda ise sistemden sosyal, siyasal ve ekonomik olarak dışlanan, hiçbir şekilde mücadele gücü kalmayan kesimler bu iki yoksulluk durumuna karşılık gelmektedir. Bu iki farklı yoksulluk tarihizamanla, hem zamansal hem de mekansal ağırlık ve yoksulluk algısını buna göre değiştirebilir ve yoksulluğu dikkate alan kuramsal bakışlar da buna göre biçimlenmektedir. Ayrımcılık, istihdam, eğitim, kültür, barınma ve kamu hizmetlerine erişim alanlarında birçok alanda yoksulluğu etkileyen en önemli faktörlerden biridir (Şenses, 2014: 54). Bu durum insanları fakir, düşük ücretli, güvencesiz ve kötü çalışma koşullarında çalışmaya zorlamaktadır (Temiz, 2008: 47).

Bu kavram, etnik kökenli ayrımcılık ve cinsiyete dayalı ayrımcılık olmak üzere iki türde incelenmektedir (Açıkgöz, 2010: 48). Zaman zaman ayrımcılığa uğrayan insanlar toplumun bazı kesimleri tarafından dışlanır ve bu nedenle sosyal yaşamın bazı fırsatlarından yararlanamazlar. Günümüzde birçok ülkede etnik kökene dayalı ayrımcılığın temeli, yalnızca politik, sosyal ve ekonomik faktörler değil aynı zamanda cinsiyet, yaş ve bölgedeki farklılıklardır (Hekimler, 2012: 3). Tek bir ülke veya bölge ile sınırlı olmayan etnik kökene ilişkin ayrımcılık, çalışma hayatında ve iş piyasasında en çok kendini göstermektedir. Sosyal ilişkilerde de karşılaştığımız bu tür ayrımcılık, özellikle kimlik anlamında sosyal kategorizasyonu ortaya koyuyor ve en çok cinsiyet, etnik özellik ve yaşın değerlendirilmesinde belirginlik göstermektedir.

Toplumdaki cinsiyet temelli ayrımcılık, yalnızca bir alanda değil, birçok alana yayılmıştır. UNDP'ye göre, dünyanın birçok yerinde cinsiyete dayalı eşitsizlikler görülmekte ve bu durum ülkeler arasında önemli farklılıklara neden olmaktadır (Şenses, 2014: 41). Bu tür eşitsizlikte yoğun yaşayan kadınlar ve çocuklar, yoksulluk karşısında daha savunmasız bir grup gibi görünmektedir. Çok boyutlu bir yapıya sahip ayrımcılık, insanların etnik kimlik, ırk, din, dil ve belirli gruplara göç gibi belirli nedenlerle kamu hizmetlerine, pazarlara ve kaynaklara erişmelerini engellemiştir (Hekimler, 2012: 21). Bu nedenle, ayrımcılığa maruz kalan bireyler,

diğer bireylerin bu tür imkânlarından mahrum olmaları nedeniyle sosyal dışlanma tehdidi altında kalmaktadırlar.

1.5.1.4. Mekansal Ayırışma

İnsanların yaşadığı fiziksel çevre, yoksulluk ile yakından ilgili bir başka fenomendir. Bununla birlikte, yoksulluk hemen hemen her ülkede, bazı bölgelerde veya yerleşim yerlerinde büyük farklılıklar göstermiştir. Örneğin, ekonomideki yapısal değişiklikler, doğal ve iklim koşulları, yetersiz kaynaklar, düşük işgücü kalitesi, kamu hizmetlerinin kalitesi, altyapı, konut ve istihdam olanaklarının eksikliği, azınlık ve göçmen nüfus yoğunluğu ve yüksek suç oranları yadsılışartların bir arada bulunduğu ikame alanları, yoksulluğun en kesifyaşandığı bölgeler arasındadır (Şenses, 2014:46). Yapıları bozulan bu tür yerleşim yerlerinde yaşayan bireyler, doğal olarak yoksulluk kültürünü ortak alanlarda paylaşmak zorunda kalmışlardır ve bu nedenle yoksulluk oranının en yüksek olduğu bölgeler arasında sayılmaktadır.

Yerleşim yerlerine göre yoksulluk oranlarını dikkate alarak; Kırsal kesimde yoksulluk şehirden daha yüksektir. Burada görülen farklı yaşam tarzları, tüketim alışkanlıkları, gelenekleri ve farklı gelir ve gider durumları, yerleşim yerinin özellikleri nedeniyle kırsal yoksulluk ve kentsel yoksulluk nedenlerini farklılaştırmıştır (Hekimler, 2012: 19). Kırsal kesimde, kişi başına düşen gelir düşük olduğundan, tüketim şekli dar ve üretim teknolojileriyle iletişimde nispi bir gecikme vardır (Yılmaz, 2006: 65). Öte yandan, şehirlerde yoksulluk, göç sorunu, işsizlik, kayıt dışı istihdam, fırsat eşitsizliği, işletmelerin sermaye ve yetersizliği, ekonomik dalgalanmaların neden olduğu krizler, gelir dağılımındaki eşitsizlik, ayrımcılık ve dışlanma, yoksulluğun kalıcı olmasını sağlamıştır (Şenses, 2014). Bu nedenle, ortaya çıkan her sorun, yerleşim nedeniyle yoksulluğun devamlılığında aktif bir rol oynamıştır.

1.5.1.5. Gelir Dağılımındaki Adaletsizlikler

Gelir dağılımı, bir ülkede belirli dönemlerde oluşturulan ulusal ürünveya gelir, bireyler, birey grupları veya üretim faktörlerinin bölünmesi olarak tanımlanabilir. Bununla birlikte ülkede meydana gelen toplam gelirin fertler ya da ailelerin her birine düşen payın büyüklüğü açısından pay edilmesi veya nüfusun aynı oranının gelirin belirli yüzdesini alması biçiminde de ifade edilebilir. Bu doğrultuda, yoksulluğu belirleyen esas etkenlerden biri olan gelir adaletsizliğinin sebepleri yoksulluk çalışmalarının temel ilgi alanlarıarasındadır (İncedal, 2013: 75). Gelir dağılımındaki adaletsizlik seviyesi bölgesel olarak değişiklik gösterebilmektedir.

Ülkemizde gelir ve servet dağılımında artan eşitsizlikler ve işgücüpiyasalarda enformelleşme eğilimi yoksulluğu artırmaktadır. Türkiye' de formel kesimlerde yeteri kadar istihdam oluşturulmaması, işsizlik sigortasının yakın tarihe kadar uygulamaya konulamaması ve

kapsamının dar olması sebebiyle işsiz kalanlar çoğu kez enformel sektöre yönelmek zorunda kalmışlardır. 2000 yılında enformel sektör istihdamının kentsel tarım dışı istihdamın %32,8'ine ulaştığı göz önüne alındığında, bunun kentlerdeki yoksulluğun önemli bir boyutu olmaya devam edeceği muhakkaktır (İncedal, 2013: 72).

1.5.2. Küreselleşme ve Kentsel Yoksulluk

Dünyamız en verimli dönemini yaşarken, diğer taraftan, yaygın bir küreselleşme söylemi içerisinde yoksulluğun en üst noktasına vardığı bir dönemi de eş zamanlı yaşamıştır.

Küreselleşme süreci, sebep olduğu gelir eşitsizliği ile gelişmiş ülkelerle, gelişme yolundaki ülkeler arasında gelir farklılaşmasının gittikçe daha da açılmasına sebep olmaktadır. Küreselleşme öncesi dönemde Doğu-Batı mücadelesi olarak gösterilen gerginliklerin yerini artık zengin-yoksul, Kuzey-Güney çatışmasının aldığı görülmektedir. Öte yandan küreselleşme, yalnızca gelişmiş ülkeler ile az gelişmiş ülkeler ve gelişme yolundaki ülkelerdeki varlıklı gruplara çıkar sağlamıştır (Özel, 2015: 43). Özellikle Arjantin'de yaşanan kriz sonrası ayaklanmalar, bu durumun farkedilmesi ve buna duyulan tepkinin ortaya konması olarak kabul edilmiştir.

Küreselleşme projesiyle, dünyanın içine her gün biraz fazla sokulduğu bütünleşme eğilimine, sermayenin yeni uluslararasılaşma biçimi de denilmektedir. Böyle bir durumda neo-liberal politikalar da, sürekli olarak genişleyen uygulama alanlarına sahip olabilmektedir. Sürdürülen bu politikalara göre, özeleştirimler, gümrük duvarlarının kaldırılması, tarımda ve sosyal hizmetlerde sübvansiyonların kısılması, hatta tümünden kaldırılması küreselleşmenin bir gereğidir. Bu programları uygulayan ülkelerde ki muhalefetin, işçi sınıfının, tarım kesiminin ve özellikle sol grupların tenkitlerine karşı uygulayıcıların yanıtı; "küreselleşmenin gereğinin yerine getirildiği, aksi halde ekonomik anlamda çok gerilerde kalınacağı" şeklinde olmaktadır (Yentürk, 2013. 436).

Küreselleşme ile birlikte kentsel alanlarda gecekondular ve türevleri (favela, getto, gecekondusu vs.), marjinalleşme, dışlanma, kendi kendini terk etme, alt sınıflandırma, suç, uyuşturucu değişimi, çeteler ve daha resmi olmayan ilişkiler gibi sorunlar yaşanabilmektedir.

Bu tablonun oluşumunda ve geliştirilmesinde, refah devleti politikaları yerine neoliberal uygulamaların, yapısal uyum programlarının ve fordist dönüşümün getirilmesinin önemli etkileri bulunmaktadır. Bu bağlamda, küreselleşme ile kentsel yoksulluk arasındaki ilişkinin analizinde bu faktörleri dikkate almak önemlidir. Birleşmiş Milletler Ticaret ve Kalkınma Konferansı'nın (UNCTAD) 1997 Ticaret ve Kalkınma Konferansı verilerine göre, dünyada küreselleşme ve

büyüme azalırken gelir eşitsizliği artmıştır. Rapora göre, küreselleşme bu mevcut dünyada devam ederse, dünya 1929 ekonomik krizine benzer bir krizle karşı karşıya kalabilir (Batana, 2013: 338).

Küreselleşmenin ana olumsuzlukları; Kuzey ve Güney yarım küre arasındaki gelir dağılımı farkını artırmak ve her ülkede orta sınıfın gelir seviyesini kademeli olarak artırmak, Kira gelirlerinin reel yatırımları önlemesi, üretim faktörü olarak sermaye emekten daha fazla pay almak, istihdam güvencesi istihdam yapısının bozulmasından, ücret seviyeleri arasındaki eşitsizlik vb.... olarak sıralanabilir (Yentürk, 2013: 439). Bu noktada, sosyal adaletsizlik ya da eşitsizlik, küreselleşmenin en eleştirel toplumsal sonucunu oluşturmaktadır.

Eşitsizliğin kapitalizmin doğasında zaten var olan bir özellik olduğu, küreselleşmenin ortaya çıkardığı yeni bir fenomen olmadığı, ancak kavramın kapitalist sistemi aşan bir özelliğe sahip olduğu belirtilmelidir. Bununla birlikte, küreselleşme sürecinin getirdiği serbest rekabet yaklaşımının bir sonucu olarak, eşitsizlik, rekabet gücü olanlarla olmayanlar arasındaki mesafenin daha fazla açılmasını sağlamıştır (Bozkurt, 2000: 97).

Küreselleşme süreciyle birlikte, kentsel alanlarda korunmasız kalan nüfus yeni toplumsal farklılaşma ve eşitsizlik biçimlerini oluşturmaktadır. Mekansal konsantrasyon topuzunun, mekansal anlamda homojen bir yapıya sahip alanlarda yaşandığı ve bunun yoksulluk ve dışlanma olaylarını besleyen bir etkiye sahip olduğu belirtilmektedir. Gerçekten de kentsel alanlar, zenginlerin dünkü steril bir yaşam yaratma çabaları ile oluşturdukları yüksek güvenli siteler ve yoksulların azgın olduğu yerler, küresel dünyanın olarak uzamsal olarak ayrıldığı ve kutuplandığı yerlerdir. Bu durum sosyal bağların zayıflamasını da beraberinde getirirken ve fakirlerin zenginliklere bakış açılarını yeniden yapılandırmaktadır (Işık, 2005: 59). Özellikle son yıllarda, İngiltere'de, çatışma kentlerinde görülen sosyal çatışmalarda birçok gelişmiş ve gelişmekte olan ülke bu ayrımın ifadesi olarak düşünülebilir.

1.6. Türkiye’de Yoksulluk

1990' lardan bu yana yoksulluk sorunlarının gündeme gelmesi, önceki dönemde Türkiye'de yoksulluğun var olduğu anlamına gelmemektedir. Türkiye'de yoksulluk sorunu göz önüne alındığında, birçok faktörün yoksulluk üzerinde etkisi olduğu görülmektedir. Yoksulluk değişken bir yapıya sahip ve her ülkede farklı ülkelerde yaşanan bir sorundur. Çünkü yoksulluk, her ülkenin sosyal, ekonomik, politik ve kültürel özellikleri tarafından şekillendirilen bir olgudur. Bu

bağlamda ülkemizde yoksulluk konusu göz önüne alındığında, yoksulluğu etkileyen etkenlerin analizi ve bunun sonucunda bir etüt yapılması daha net sonuçlar sağlayacaktır. 2002 yılında yapılan Hanehalkı Bütçe Anketi ile ilk kez Türkiye’de yoksulluk oranı resmi olarak ilan edilmiştir. TÜİK faaliyetlerinde, satın alma gücü paritesine göre dolar başına yoksulluk oranları tahmin edilmektedir.

1.6.1 Türkiye’de Yoksulluk Profilleri

Ülkemizde yoksulluk çoğunlukla topraksız köylülerden ve küçük tarım işletmelerinden oluşan kırsal alanları etkilemektedir. Bu bölümdeki yoksullar, eğitim ve sağlık gibi temel hak ve hizmetler ile sınırlıdır ve zorluklar nedeniyle yaralanabilirler ve bu nedenle yoksulluk derinliğini hissederler. Öte yandan, bu kesimin ekonomik politikalar tarafından yoksullaştırılmış olması, tarım sektöründen başka alternatif bir gelir kaynağı olmaması bu sorunun ölçeğini artırmaktadır.

Türkiye’de son yıllarda yoksulluk derecesini ölçmek için yapılan çalışmalarda çok az sayıda olası köy ve kazası çalışma dışı olarak kalmıştır (Gündoğan, 2008: 6). Bu bağlamda, yoksulluk çalışmaları; yapısal uyum, özelleştirme, ekonomik politikalar ve bunlarla ilgili diğer sorunlar ön planda tutulmaktadır (Şentürk, 2009). Celasun (1986), Dumanlı (1996), Dağdemir (1992) ve İlik (1993) gibi araştırmacılar tarafından yapılan bu çalışmalarda, yoksulluğun çeşitli kriterlere göre dağılımı ortaya konmuştur. Örneğin, Recep SIS 1987 Misty "Çalışmasında“ Hanehalkı Gelir ve Tüketim Harcamaları Anketi "araştırmasında, sonuçlardan yola çıkarak, Türkiye’de kişi başına düşen yoksulluk sınırı 1987 yılı için 284,700 £ olarak ifade edilmiştir (Dumanlı, 1996: 36). Bu sınırlara göre, hanehalklarının % 17’sinin ve nüfusun % 16,24’ünün 1987’de fakir olduğu tespit edilmiştir (Dumanlı, 1996).Aşağıda 2010-2017 yılları arası yoksulluk oranı ve yoksulluk açığı rakamları belirtilmiştir.

Tablo 2: 2006-2017 yılları arası fert gelirine göre hesaplanan yoksul sayıları, yoksulluk oranı ve yoksulluk açığı

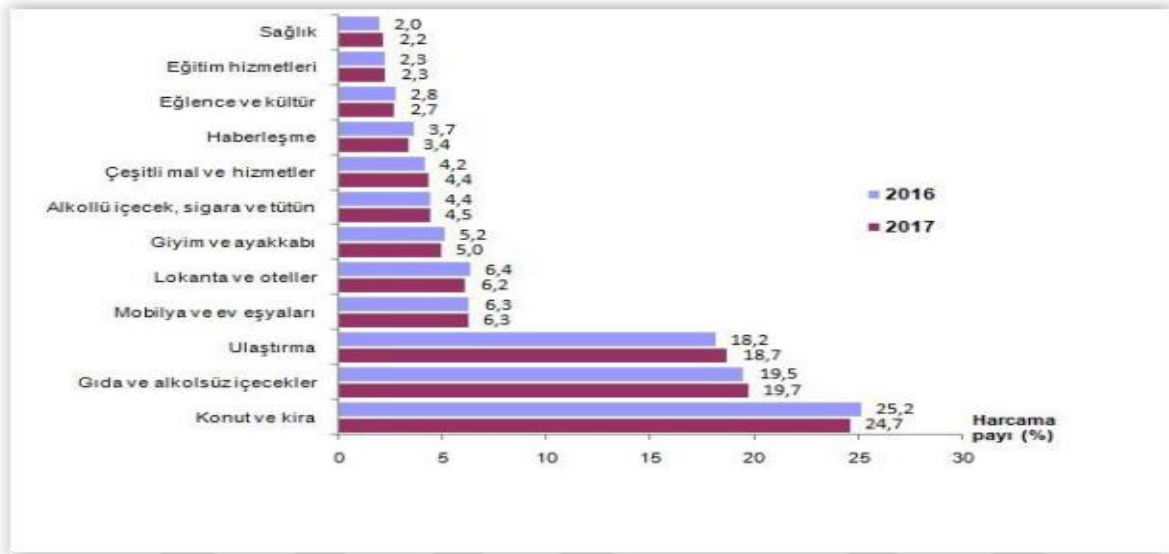
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
%40 -								
Yoksulluk								
sınırı (TL)	2 972	3 255	3 611	4 008	4 443	4 997	5 693	6 355
Yoksul								
sayısı (Bin								
kişi)	7 355	7 288	7 344	6 788	6 572	6 652	6 482	5 865
Yoksulluk								
oranı	10,3	10,1	10,0	9,1	8,7	8,7	8,4	7,4

Yoksulluk açığı⁽¹⁾	24,0	25,4	23,7	22,6	22,3	22,3	20,8	20,0
%50 - Yoksulluk sınırı (TL)	3 714	4 069	4 515	5 007	5 554	6 246	7 116	7 944
Yoksul sayısı (Bin kişi)	12 025	11 670	11 998	11 137	11 332	11 219	11 026	10 622
Yoksulluk oranı (%)	16,9	16,1	16,3	15,0	15,0	14,7	14,3	13,5
Yoksulluk açığı	26,6	26,3	26,9	26,0	24,4	25,3	24,3	22,6
%60 - Yoksulluk sınırı (TL)	4 457	4 883	5 418	6 012	6 665	7 495	8 539	9 532
Yoksul sayısı (Bin kişi)	16 963	16 569	16 741	16 706	16 501	16 706	16 328	15 864
Yoksulluk oranı (%)	23,8	22,9	22,7	22,4	21,8	21,9	21,2	20,1
Yoksulluk açığı⁽¹⁾	28,7	29,2	29,2	26,7	27,2	26,8	26,5	25,8
%70 - 70%								
Yoksulluk sınırı (TL)	5 200	5 697	6 320	7 016	7 775	8 744	9 963	11 121
Yoksul sayısı (Bin kişi)	21 816	21 730	22 252	21 979	22 223	22 546	22 096	22 171
Yoksulluk oranı (%)	30,6	30,0	30,2	29,5	29,4	29,5	28,7	28,1
Yoksulluk açığı	31,9	31,0	31,2	29,0	29,3	28,4	28,5	27,2

Kaynak: (TUİK, 2017)

Yoksulluk sınırı kişi başı günlük harcaması, Türkiye genelinde yoksulluk oranı 2006 yılında % 32,0, 2012 yılında % 30,2 ve 2017 yılında % 28,1'dır. Türkiye'de Yoksulluk Yapılarının Belirlenmesine Yönelik Çalışmalarda, Türkiye İstatistik Kurumu "Hanehalkı Gelir ve Tüketim Harcamaları Anketi" ve "Yoksulluk Araştırmaları" gibi bir veri kaynağı olarak yapılan çalışmalar, resmi yoksulluk sınırını belirleyen ilk çalışmalar olarak kayıta geçmiştir (Gündoğan, 2008: 58). 2016-2017 Yılları arası hanehalkı tüketim harcamaları şekil 4'de gösterilmiştir.

Şekil 3: Harcama türlerine göre hanehalkı tüketim harcamalarının dağılımı, 2016, 2017

Kaynak: (İSTİB, 2017)

Şekil 4'e göre bireylerin konut ve kira harcamaları 2016 yılında % 25,2 ve 2017 yılında 24,7'dir. Bununla birlikte kişilerin gıda ve ulaşım hizmetlerine harcadıkları tutar konut ve kira giderlerinden sonra gelmektedir. Bireylerin tüketim harcamalarındaki en az paya sahip hizmet ise sağlıktır.

Daha önceki sürece baktığımızda, örneğin, 1980' lerde, Türkiye bu anlamda önemli bir yapısal dönüşüm sürecine girmiştir. 24 Ocak 1980'de uygulamaya konan yeni ekonomik program ile ekonomik ve sosyal yapıda köklü bir değişim gerçekleşti, 1990'lardaki krizden sonra ekonomi küçüldü, işsizlik arttı, küreselleşme süreci, neo-liberal politikalar ve ekonomik krizlerin etkileri ile ülkedeki segmentler arasındaki farkın derinleşmesine ve yoksulluğun artmasına yol açtı (Arpacıoğlu ve Yıldırım, 2011: 61).

2000-2001'de Türkiye'ye geldiğimizde krizden sonra istikrarlı bir ekonomik büyüme gösterdi. Ekonomik krizin etkilerini en aza indirmek için, Dünya Bankası ve Hükümet, 14 Eylül 2001

tarihinde imzalanan ve 28 Kasım 2001 tarihinde yürürlüğe giren Koşullu Nakit Transferi Programı (CCT) ile bir anlaşma imzaladı. Yoksul haneler üzerindeki olumsuz etkileri en aza indirecek çalışmalar yapmak ve hem bu krizin hem de geleceğin etkisi altında ortaya çıkan ekonomik şoklara karşı stratejiler geliştirmek için kullanılacak yöntemlere katkı sağlayacak programlar geliştirmek önemli bir amaç olmuştur (Arpacıoğlu ve Yıldırım, 2011: 62).

Bu yıllardan itibaren, TÜİK'in yoksulluk konusundaki araştırmalar hız kazanmış ve resmi veriler daha somutlaşmıştır. Türkiye İstatistik Kurumu, 2002'den başlayarak her yıl düzenli olarak yoksulluk çalışmaları yürütmekte ve yoksulluk oranları ile çeşitli istatistikler düzenli olarak yayınlanmaktadır (Solmaz, 2015: 167). Böylece, yoksulluk ayrıntılarının gelişimi 2002 ve 2008 arasında daha net görülmüştür. Çalışmada Türkiye'de göreceli yoksulluk oranı yüzde 14,74 ve 10,08 milyon kişi olarak hesaplandı, bu büyük şehirdeki göreceli yoksulluk iken, bu rakamlar şehirlerde yüzde 11,33 (4,651 milyon kişi), kırsal kesimde ise yüzde 19,86 (5,43 milyon kişi) olarak saptanmıştır (Gündoğan, 2008: 45). Buna göre, Türkiye'de 2002-2006 yılları arasında yıllık ortalama büyüme % 7,2 olmuştur. 2008'deki küresel krizin etkisine bağlı olarak daralma sürecine rağmen, 2007-2010 döneminde ortalama büyüme oranı sonraki yüksek büyüme oranlarından dolayı % 2,2 olmuştur.

Tablo 3: Yoksulluk sınırı yöntemlerine göre fert yoksulluk oranları, 2002-2015

Yöntemler	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Türkiye-Turkey									
Gıda yoksulluğu (açlık)	0,48	0,54	0,48	.	.	.	.	.	.
Yoksulluk (gıda+gıda dışı)	17,79	17,11	18,08	.	.	.	.	.	.
Kişi başı günlük 1 \$'ın altı	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Kişi başı günlük 2.15 \$'ın altı	0,52	0,47	0,22	0,21	0,14	0,06	0,06	0,03	0,06
Kişi başı günlük 4.3 \$'ın altı	8,41	6,83	4,35	3,66	2,79	2,27	2,06	1,62	1,58
Harcama esaslı göreceli yoksulluk	14,70	15,06	15,12	.	.	.	.	.	.
Kent									
Gıda yoksulluğu (açlık)	0,07	0,25	0,06	.	.	.	.	.	.
Yoksulluk (gıda+gıda dışı)	10,36	9,38	8,86	.	.	.	.	.	.
Kişi başı günlük 1 \$'ın altı	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Kişi başı günlük 2.15 \$'ın altı	0,09	0,19	0,04	0,04	0,02	0,02	0,02	.	.
Kişi başı günlük 4.3 \$'ın altı	4,40	3,07	0,96	0,97	0,94	0,60	0,64	.	.

Harcama esaslı görelî yoksulluk	8,38	8,01	6,59	.	.	.	.	.	.
Gıda yoksulluğu (açlık)	1,41	1,18	1,42	.	.	.	.	.	.
Yoksulluk (gıda+gıda dışı)	34,80	34,62	38,69	.	.	.	.	.	.
Kişi başı günlük 1 \$'ın altı	.	.	.	.	.	.	.	.	.
Kişi başı günlük 2.15 \$'ın altı	1,49	1,11	0,63	0,57	0,42	0,14	0,13	.	.
Kişi başı günlük 4.3 \$'ın altı	17,59	15,33	11,92	9,61	6,83	5,88	5,13	.	.
Harcama esaslı görelî yoksulluk	29,16	31,00	34,20	.	.	.	.	.	.

Kaynak: (T  K, 2016)

Yoksulluk sınırı kişi başı günlük harcaması, satın alma gücü paritesine göre 4,3 dolar olarak belirlendiğinde ise Türkiye genelinde yoksulluk oranı 2007 yılında % 8,41, 2012 yılında % 2,27 ve 2015 yılında % 0,06'dır. Tablo 3 incelendiğinde, Türkiye'de yoksulluk oranının 2007 yılından itibaren azaldığı görülmektedir.

Bu verilere göre, gıda ve gıda dışı harcamaları içeren yoksulluk yöntemi bazında Türkiye'nin 2009 yılı yoksul fert sayısı 12 milyon 751 bin kişidir. Nüfustaki artış oranına rağmen kişi başı günlük 2,15 doların altında gelir elde edenlerin sayısı 356 binden 159 bine, kişi başı günlük 4,3 doların altında gelir elde edenlerin sayısı ise 5 milyon 796 binden 3 milyon 66 bine gerilemiştir. 2009 yılında gıda ve gıda dışı harcamaları içeren yoksulluk oranı kentlerde %8,86 düzeyinde iken, bu oran kırsal kesimde 4,3 kat daha fazla, yani %38,69 düzeyindedir. Yine 2009 yılında kentlerde kişi başı günlük 4,3 doların altında gelir elde eden fertlerin oranı %0,96 iken, bu oran kırsalda %11,92 seviyelerine yükselmektedir. Kırsalda ki gıda yoksulluğu ya da açlık oranları, kentlerdeki durumla karşılaştırıldığında, söz konusu oranın kırd  2,4 kat daha yüksek olduğu görülmektedir. Mevcut veriler ışığında, kırd  yaşanan yoksulluğu kentlere göre okdaha ciddi boyutlarda olduğu söylenebilir.

1.6.1.1 Hane Halkı Büyüklüğü ve Yaş Yapısı

Çoğu ülkede olduğu gibi ülkemizde de yoksulluk, istihdam durumu ve için biçimi ile ilgilidir. T  K'nun yoksulluk ile ilgili yaptığı çalışmalarda bulunan hanehalkı fertlerinin işteki durumuna göre yoksulluk oranları Tablo 4' de belirtilmiştir. İstihdamdaki en yüksek yoksulluk oranları, ücretsiz aile işçileri ve geçici çalışanlarda görülmektedir. Bu iki grupta çalışan insanlar, sosyal güvenlik sistemine dahil edilemeyecekleri için oldukça kırılgan ve güvencesiz bir hayata sahipler. Dahası, alışmaları uzun vadeli değildir;

işsiz olma riski oldukça yüksektir. Ücretsiz aile işçileri ve en riskli çalışan grubu, 15 yaşın altındaki geçici çocuklardır.

Tablo 4: Hanehalkı türüne göre yoksulluk oranları

Hanehalkı türü	Yoksul hanehalkı oranı (%)						Yoksul fert oranı (%)					
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2004	2005	2006	2007	2008	2009
TÜRKİYE - TURKEY	20,67	15,42	13,98	13,64	13,52	14,54	25,60	20,50	17,81	17,79	17,11	18,08
Çekirdek aile (çocuklu) -	20,15	15,03	13,60	12,58	12,32	12,98	24,30	18,99	17,41	16,05	15,42	15,98
Çekirdek aile (çocuksuz)	12,99	8,35	10,14	7,92	8,69	9,81	12,98	8,55	10,14	7,92	8,76	9,86
Ataerkil veya geniş aile -	28,16	23,15	17,11	20,28	18,81	21,43	32,03	27,31	20,24	23,92	21,79	24,48
Tek yetişkinli aile, diğer	20,10	11,75	15,74	14,19	16,57	16,62	23,78	15,78	19,77	16,15	22,46	19,29

Kaynak: (TÜİK,2010)

Tablo 4'e göre çocuklu ailelerde yoksulluk oranı 2004 yılından 2009 yılına dek düşüş gösterse de çocuksuz ailelere oranla yoksul fert oranı daha yüksektir. Çalışan sayısı geniş ailelerde daha yüksek olsa da yoksul fert oranı 2004 yılında 32,3 iken 2009 yılında 24,48 olarak gerilemiştir. Türkiye genelinde yoksul hane halkı oranı ise 2004 yılında 20,67 iken 2005 yılında 15,42 olarak gerilemiş ancak 2008 yılında 13,52 oranda seyreden yoksulluk yaşanan kriz sonrası 14,54'e yükselmiştir.

1.6.1.2. Yerleşim Yeri

Ülkemizde yoksulluk oranlarının son dönemlerini inceleyecek olursak kırsal alan yoksulluk oranlarının kentsel alandan daha yüksek olduğunu görmekteyiz. 2012 yılı kırsal alan yoksulluk açığı % 27.9 olarak belirtilmiştir. Kırsal alanda yaşanan yoksulluk en çok gıda olarak gözlenmektedir.

Tablo 5: Hanehalkı fertlerinin ekonomik faaliyet durumuna göre yoksulluk oranları, Türkiye, Kent, Kır-2005-2009 Bin

Yıl	Yerleşim Yeri	Yoksulluk Sınırı (TL)	Yoksul Sayısı (Bin Kişi)	Yoksulluk Oranı (%4)	Yoksulluk Açığı
2006	Türkiye	2,821	17,165	25,4	33,6
	Kır	1,999	5,222	25,7	31,1
	Kent	3,262	11,320	23,9	28,7

2008	Türkiye	3,797	16,714	24,1	27,9
	Kır	2,754	4,976	22,0	24,8
	Kent	4,359	10,366	22,2	26,7
2010	Türkiye	4,457	16,963	23,8	28,7
	Kır	3,171	5,101	23,0	27,6
	Kent	5,071	10,410	21,2	26,9
2012	Türkiye	5,418	16,741	22,7	29,2
	Kır	3,938	5,309	22,9	27,9
	Kent	6,163	10,621	21,1	26,8
2014	Türkiye	6,665	16,501	21,8	27,2
2015	Türkiye	7,495	16,706	21,9	26,8

Kaynak: (TÜİK, 2015)

Kırsal ve kentsel yoksulluk oranları arasında her ne kadar belirgin bir fark (%1-2) olmasa da kırsal ve kentsel yoksul fert sayısına bakıldığında 2006-2012 döneminde kentsel nüfus içerisindeki yoksul fertlerin sayısının kırsal nüfus içerisindeki yoksul fertlerin sayısından yaklaşık olarak 5,5 milyon kişi fazla olduğu görülmektedir. Bunda 2006-2012 yılları arasında kentsel ve kırsal alandaki yoksulluk sınırı arasındaki makasın ortalama olarak 1,5 kat düzeyinde olmasının etkisi de söz konusudur.

1.6.1.3. Bölgesel Farklılıklar

TÜİK (2014-2017) kayıtlarına göre İBBS 2.Düzey temelinde 26 bölgenin her biri için ayrı ayrı belirlenen yoksulluk sınırları baz alınarak hesaplanan yoksul sayısı ve yoksulluk oranları yukardaki Tablo 6' da gösterilmiştir. Tabloya göre yoksulluk oranlarının en düşük olduğu yerler Kastamonu, Çankırı, Sinop ve Zonguldak, Karabük ve Bartın'dır. Veriler incelendiğinde yoksulluk sınırı en yüksek olan yer ise 2776 oranla İstanbul'dur. Yoksul sayısı açısından duruma bakıldığında yoksul sayısının en yüksek olduğu yerler aynı zamanda yoksulluk sınırının da en yüksek olduğu Türkiye'nin en büyük metropoliten şehirlerinden olan İstanbul-TR10 (2,6 milyon kişi) ve Ankara-TR51 (925 bin kişi) bölgeleridir.

Tablo 6: 26 bölgenin yoksulluk sınırları (2014-2017) TL

	Yıllar			
Yerleşim Alanları	2014	2015	2016	2017
İstanbul	2406	2560	2602	2776
Tekirdağ, Edirne, Kırklareli	254	282	366	305
Balıkesir-Çanakkale	312	311	277	309
İzmir	793	804	804	767
Aydın, Denizli, Muğla	496	448	433	413
Manisa, Afyon, Kütahya, Uşak	398	454	435	349

Bursa, Eskişehir, Bilecik	485	614	583	661
Kocaeli, Sakarya, Düzce, Bolu, Yalova	539	566	512	482
Ankara	926	987	1008	925
Konya ,Karaman	410	379	358	425
Antalya, Isparta, Burdur	583	579	589	590
Adana Mersin	813	672	848	788
Hatay, Kahramanmaraş, Osmaniye	540	574	585	586
Kırıkkale, Aksaray, Niğde, Nevşehir, Kırşehir	205	191	234	260
Kayseri, Sivas, Yozgat	441	426	447	316
Zonguldak, Karabük, Bartın	147	118	102	116
Kastamonu, Çankırı,Sinop	107	128	122	108
Samsun, Tokat, Çorum, Amasya	428	467	485	453
Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin, Gümüşhane	381	402	345	376
Erzurum, Erzincan, Bayburt	241	203	197	156
Ağrı, Kars, Iğdır, Ardahan	226	267	200	192
Malatya, Elazığ, Bingöl, Tunceli	312	296	310	277
Van, Muş, Bitlis, Hakkari	364	212	386	288
Gaziantep, Adıyaman, Kilis	346	363	363	326
Şanlıurfa, Diyarbakır	592	773	643	536
Mardin, Batman, Şırnak, Siirt	279	343	362	308

Kaynak: (TUİK, 2018)

Türkiye'ye dahil 12 Bölge içerisinde, 2014 yılından 2017'e yoksulluk oranında azalış gösteren 7 bölge vardır. Bu alanlar genellikle ülkenin batı kısmında bulunur. Geri kalan 5 bölgede ise yoksulluk oranı artış göstermiştir. Bu bölgeler genellikle ülkenin Doğu ve Güneydoğu kısmında bulunmaktadır. Özetle, ülke bazında yoksulluk azalırken, yoksulluk bölgeleri arasında daha dengesiz ve heterojen hale geldi. Doğu bölgeleri bu ülke kaynaklı toparlanma sürecinden yararlanamadı. Yalova' yı ele aldığımızda 2014 yılında yoksulluk oranı 539 TL iken 2017 yılında bu sayı azalmış ve 482 TL olmuştur. Buda Yalova ilinde yoksulluğun az da olsa azaldığını gösterir.

Tablo 7: Medyan gelirin %60'ına göre / Yoksulluk sınırı (TL)

	2014	2015	2016	2017
İstanbul	8765	9504	10871	10775
Batı Marmara	7400	7985	9356	10775
Ege	7269	8214	9411	10190
Doğu Marmara	7495	8918	9774	11160
Batı Anadolu	8128	9156	10430	11086
Akdeniz	5789	6517	7707	8816
Orta Anadolu	6184	6913	7604	8743
Batı Karadeniz	6135	7050	8059	9567
Doğu Karadeniz	7270	7236	8318	9198
Kuzeydoğu Anadolu	4411	5375	6522	7425
Ortadoğu Anadolu	4042	4530	5719	5983
Güneydoğu Anadolu	3622	4225	4603	5198

Kaynak: (TÜİK, 2018)

Tablo 7'de Medyan gelirin %60'ına göre yoksulluk sınırı verileri belirtilmiştir. 2014 yılı sonrası yoksulluk sınırında gözle görülür artış yaşanmıştır. Özellikle Yalova'nında içinde olduğu Doğu Marmara bölgesinde rakamlar 7495 iken 2017 yılında 11.160 bin kişiye ulaşmıştır. Artış gözlenmesine rağmen yoksulluk sınırı en düşük bölge Güneydoğu Anadolu Bölgesidir.

1.6.1.4.Eğitim ve Cinsiyet

Eğitim, sosyal yaşamdaki sosyo-ekonomik dağılımın belirleyicileri arasında önemli bir yere sahiptir. Genel olarak, ülkelerin gelişme düzeyi ile eğitim düzeyi arasında doğru bir oran vardır. Ayrıca, eğitim aynı zamanda bireylerin sosyal statüsüne de katkıda bulunur. Eğitimin bu işlevsel

yönü, yoksulluk çalışmalarında önemini göstermektedir. Çünkü, yoksulluk durumunda, sorunlar ortaya çıkmakta ve eğitim risklerin ortadan kaldırılmasında baskın bir politika aracı olarak ortaya çıkmaktadır. Özellikleri Dünya Bankası, yoksulluk çalışmalarında eğitimin önemini vurgulamaktadır. Yoksulluk ve eğitim arasındaki ilişkiyi incelediğimizde, ikisi arasında steril bir döngü olduğu görülecektir. Bu kısır döngünün nedeni, yoksulluk derecesi eğitimden uzaklaştıkça ve eğitim düzeyi azaldıkça yoksulluk arttıkça bile yoksulluk derecesi artarsa bile eğitim olanaklarından yeterince yararlanamamaktadır. Çalışan fakirlerin durumu diğer yoksullara göre değişmekle birlikte, eğitim ve yoksulluk arasında doğrudan bir orantı vardır. Nitekim, TÜİK'in 2010 yılında yaptığı kazanç yapısı anketine göre, en yüksek kazancı yüksek eğitimli bir grup tarafından gerçekleştirilmektedir.

Tablo 8: Cinsiyet ve eğitim durumuna göre aylık ortalama brüt ücret ve yıllık ortalama brüt kazanç

Eğitim	durumu	Aylık ortalama brüt ücret			Yıllık ortalama brüt kazanç (TL)		
		(TL)			(TL)		
Yıl		2006	2010	2014	2006	2010	2014
Toplam		1 103	1 512	2 207	14 252	19 694	27 830
	İlkokul ve altı	764	1 032	1 526	9 676	13 099	18 602
	İlköğretim ve ortaokul	760	1 026	1 514	9 640	13 043	18 476
	Lise	922	1 280	1 707	11 802	16 414	21 222
	Meslek lisesi	1 233	1 593	2 263	16 334	21 280	28 143
	Yüksekokul ve üstü	2 088	2 663	3 952	27 310	35 383	51 405
Erkek -		1 107	1 510	2 215	14 316	19 683	27 775
	İlkokul ve altı	784	1 066	1 594	9 952	13 526	19 417
	İlköğretim ve ortaokul	788	1 061	1 562	9 999	13 505	19 081
	Lise	943	1 317	1 755	12 042	16 907	21 758
	Meslek lisesi	1 298	1 649	2 373	17 312	22 195	29 561
	Yüksekokul ve üstü	2 231	2 842	4 296	29 258	37 878	55 633
Kadın		1 091	1 519	2 188	14 036	19 728	27 974
	İlkokul ve altı	650	874	1 289	8 159	11 065	15 748
	İlköğretim ve ortaokul	640	870	1 318	8 064	10 949	15 981
	Lise	870	1 177	1 576	11 182	15 049	19 760

Meslek	lisesi	944	1 336	1 851	11 990	17 109	22 842
Yükseköğretim ve üstü		1 837	2 380	3 470	23 899	31 437	45 483

Kaynak: (TÜİK, 2015)

Cinsiyete dayalı (erkek-kadın) ücret farkı, kadın ve erkek arasındaki ücret farkı, erkek ücret yüzdesi olarak tanımlanmaktadır. Bu gösterge saatlik, aylık veya yıllık ortalama ücret temelinde hesaplanabilir ve yıllık ortalama brüt ücret kullanılarak hesaplanır. Cinsiyete göre ücret farkı, eğitim durumuna göre incelendiğinde tüm eğitim düzeyleri için erkek ücreti lehine iken, kadın ücretinden (% -1,1) yanadır. Göstergenin toplam olarak kadınların lehine olduğu gerçeği, ücretli çalışanların eğitim durumlarına göre dağılımı incelendiğinde netlik kazanmaktadır. Buna göre, ücretli kadınlar için en yüksek eğitim seviyesi lise ve üstü için % 35,3 iken, erkekler için bu grup ilk ve alt eğitim için % 27,4'tür. Cinsiyete göre ücret farkı meslek gruplarına göre incelendiğinde, bu kriterin tüm yöneticiler grubu hariç diğer tüm meslek gruplarında erkek ücret lehine olduğu görülmektedir.

1.6.1.5. İşgücü Piyasası

Hanehalkı kişilerin işteki statülerine göre ve sektörel farklılıklara göre yoksulluk oranları tablo 9'da verilmiştir.

Tablo 9: Hanehalkı fertlerinin işteki durumuna ve çalıştığı sektöre göre yoksulluk oranları

İşteki durum ve sektör	Fert yoksulluk oranı - Rate of poor individuals (%)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007(*)	2008	2009
İstihdamdaki fertler	25,08	26,12	23,33	18,96	15,81	14,21	14,82	15,37
Ücretli, maaşlı	13,64	15,28	10,35	6,57	6,00	5,82	5,93	6,05
Yevmiyeli	45,01	43,09	37,52	32,12	28,63	26,71	28,56	26,86
İşveren	8,99	8,84	6,94	4,80	3,75	3,15	1,87	2,33
Kendi hesabına	29,91	32,38	30,48	26,22	22,06	22,89	24,10	22,49
Ücretsiz aile işçisi	35,33	38,51	38,73	34,52	31,98	28,58	32,03	29,58
Tarım	36,42	39,89	40,88	37,24	33,86	32,05	37,97	33,01
Sanayi	20,99	21,34	15,64	9,85	10,12	9,70	9,71	9,63

Kaynak: (TUİK, 2010)

Yoksulluk oranlarının en yüksek olduğu tarım sektörünün 2008 yılı 37,97 rakamlarında seyretmesinden sonra 2009 yılı sonrasında 33,01 oranında gerilediği görülmektedir. Bununla birlikte işteki durumlara bakılacak olursa, yevmiyeli ve ücretsiz aile işçileri yıllara göre düşüş gösterse de diğer iş durumlarına kıyasla yüksek yoksulluk oranına sahiptir.

1.7. Türkiye’de Kentsel Yoksulluğun Nedenleri

İşsizlik ve İstihdam: Basit bir ifadeyle, yoksulluk sınırı ile işsizlik arasında çok az bir ilişkinin bulunmadığı ve bunun da asgari gelire sahip olamadığı şeklinde yakın bir ilişki olduğu kabul edilmektedir. Kötü durumdaki bireylere baktığımızda, bu bireylerin genellikle işgücü piyasası ile düzenli bir ilişki içinde olmadığı; işsizlik gibi istihdam sorunları ile karşı karşıya kaldıkları görülmektedir (Gündoğan, 2003: 161). İşsizlik, genel olarak yoksulluğun ana nedenlerinden biri olmasına rağmen, bazı ülkelerde uygulanan sosyal politikalar nedeniyle, açık bir yoksulluk unsuru değildir. Bu nedenle, bu ülkelerdeki yoksulluk riski doğrudan işsizlik oranı ile ilişkili değildir. En belirgin örnek İskandinav ülkelerinde görülmektedir. Bu ülkelerde, hem işsizlerin hem de işçilerin yoksulluk oranları birbirine çok yakın. Sonuç olarak, bir ülkedeki sosyal politika uygulamaları yoksulluğu önlemek için yeterliyse, yüksek işsizlik oranları yoksulluk üzerinde çok fazla baskı oluşturmaz. Ayrıca, düşük işsizlik oranları, fakir çalışanların oranı dikkate alındığında, yoksulluk oranının düşük olduğu anlamına gelmez (Gündoğan, 2003: 163).

Yetersiz Sendikalaşma: Sendikalar, devletten, siyasi partiden ve çalışanların ortak haklarını ve çıkarlarını korumak ve sorunlarını çözmek için oluşturulmuş ekonomik unsurları taşıyan iktidar örgütlerinden bağımsız örgütlerdir. Sendikalar sanayi devriminden sonra ortaya çıktılar ve çalışanlar ile işverenler arasındaki güç eşitsizliğini ortadan kaldırmak için yaratılmaya başladılar.

İşgücü Piyasasının Yeniden Yapılandırılması: Normal ve ortalama yüksek ücretli geleneksel sanayileşmeden göreceli düşük ücretli hizmet sektörüne geçiş ve bu geçici çalışma biçimlerinin yaygınlaşması sonucu sıradan, nitelsiz veya yarı zamanlı istihdam kadrolarının ortaya çıkması son yıllarda yoksulluğu etkileyen ana faktörlerden birini oluşturmuşlardır.

Büyüme ve Gelir Dağılımı: Gelir dağılımı, gelir eşitsizlikleri ile sosyal ve ekonomik kurumlar arasındaki ilişkiyi, zaman içinde zengin ve yoksul arasındaki gelir farkının değişimini, gelir

eşitsizlikteki değişikliklerin servet üzerindeki etkisini, sermaye birikimini ve büyümesini ve kaynak dağılımını ortaya koymaktadır. Bir ülke içinde yaratılan ekonomik değerlerin eşit olmadığı durumda, o ülkede yaşayan bireyler arasında yoksulluk kaçınılmaz hale gelir. Bu durumda, yoksulluk, bir toplum veya halk tarafından üretilen mal ve hizmetlerin miktarından çok veya daha değil, eşitsiz bir ekonomik değer dağılımı ile ortaya çıkmaktadır (Yılmaz, 2006: 98).

Ekonomik Krizler: Ekonomik krizler, etki sırasında ve sonrasında birçok ekonomik ve sosyal olumsuzluğa neden olmaktadır. Ülkede çalışan ve çalışmayan insanları ekonomik gerilime sokmanın yanı sıra, toplumda huzursuzluk ve panik oluşumunun yolunu açmaktadır. Bunun dışında ekonomik krizle negatif büyüme oranlarına neden olmakta, kişi başına düşen milli gelir hızla azalmakta ve sonuç olarak yoksulluk artmaktadır (Yalçın, 2008: 9).

Enflasyon: Enflasyon, genel fiyat seviyesindeki sürekli ve göze çarpan artış olarak tanımlanmaktadır. Reel ücretlerdeki düşüş, enflasyonist ortamdaki genel fiyat seviyesindeki artışa bağlı olarak düşük gelir grubunu ciddi biçimde etkilemektedir. Ücretler düşük gelir grubu için en önemli gelir kaynağı olduğundan, bu düşüş de yoksulluk ile yakından bağlantılıdır. Bu nedenle, hükümetin yüksek enflasyon dönemlerinde enflasyonla mücadele politikaları, yoksulluğun azaltılmasında büyük önem taşımaktadır (Akçakaya, 2009: 65).

Vergi Adaletsizliği: Doğrudan vergiler (gelir vergisi, kurumlar vergisi vb.) kazançlar üzerinden alınır ve vergi mükellefleri üzerindeki vergi yükünü başkalarına yansıtmaz. Dolaylı vergiler harcamalara alınır ve vergi yükünü başkalarına yansıttığı bilinmektedir. KDV ve Özel Tüketim Vergisi gibi dolaylı vergilerde, vergiye tabi mal ve hizmetlerden yararlanan tüm kişiler, gelir düzeylerine bakılmaksızın aynı miktarda vergi öderler. Bu nedenle dolaylı vergilerdeki artışlar tüm toplumu, özellikle de fakirleri etkileyecektir (Yalçın, 2008: 11).

Hızlı Nüfus Artışı: Hızlı nüfus artışı (nüfus baskısı), insanların doğal kaynaklara erişimini ve dolayısıyla refah düzeyini etkileyen bir faktördür. Nüfusun gereğinden fazla olduğu ve büyüme hızının üzerinde olduğu bir toplumda, toplam milli gelirin payı düşecektir. Bu nedenle, eğer artan nüfus ihtiyaçlarının karşılanmasında güçleşiyorsa ve ekonomideki büyüme, nüfus artışı ile aynı oranda artmıyorsa, yoksulluk kaçınılmazdır (Yılmaz, 2006: 81).

Hane halkı özellikleri: Hane halkı bileşimi, insanların istihdama katılımı ve dolayısıyla yoksulluk düzeyinin tespitinde çok mühim bir faktördür. İki ebeveynli bir evde, ebeveyn, genellikle baba, yalnızca işgücü piyasası faaliyetine odaklanır, ancak ikinci ebeveyn işgücü piyasasındaki etkinliği ile ev işleri ve çocuk bakımı gibi faaliyetler arasındaki dengeyi tercih eder. Ancak, tek ebeveynli hane halklarında, bu hane iki ebeveynli haneye göre daha az gelire sahiptir, çünkü işgücü piyasasında faaliyetlerini ve aynı zamanda evde faaliyetlerini yürütmek zorundadır. Üstelik, bekar ebeveyn kadın olduğunda, hanelerin gelirleri daha da azalır, çünkü kadınların ücretleri genellikle erkeklerden daha düşüktür. Özetle, tek ebeveynli haneler arasındaki yoksulluk oranı daha yüksektir (Akçakaya, 2009: 87).

Eğitim Seviyesi: Eğitim, bireylerin ekonomik koşulları ve dolayısıyla yoksulluk üzerinde önemli bir role sahiptir. Bireylerin refahını artırma ve yoksulluğu azaltma yöntemlerinden biri, eğitim kalitesini artırmak ve eğitimlerini bırakanların sayısını azaltmaktır. Eğitimin yoksulluk için olumlu bir katkısı olduğu söylenebilir çünkü daha iyi eğitime sahip kişilerin yüksek gelir elde etme olasılığı daha yüksektir (Akçakaya, 2009: 77).

Ayrımcılık: Toplumsal değerlerden kaynaklanan ayrımcılığa bağlı olarak bazı gruplar için fırsat ve fırsat eksikliği; işgücü piyasasında rekabet edemeseler veya iş bulamazlarsa bile, düşük ücretlere veya geçici işlere razı olmaya isteklidirler(Yılmaz, 2006: 40). Irksal ve etnik ayrımcılık yapan insanlar, etnik kökenlerinden dolayı toplumun bazı kesimleri tarafından dışlanırlar ve sosyal yaşamın bazı fırsatlarından yararlanamazlar. Bu tür bir dışlama kendi kendini besleyen bir yapıya dönüşür, çünkü kaynak yetersizliği, yoksullukla mücadeleyi zorlaştırır (Pire, 2011: 51).

Yerleşimin Yeri : Yoksulluk olgusuna bağlı olarak yerleşim yerine bağlı olarak, kırsal-kentsel ayrım vurgulanmaktadır. Kırsal ve kentsel alanlarda farklı yaşam tarzları, tüketim alışkanlıkları, gelenekleri, farklı gelir ve harcama şekilleri mevcuttur. Bu nedenle, yerleşim özelliklerine bağlı olarak, kırsal yoksulluk ve kentsel yoksulluk nedenleri azalmaktadır. Yoksulluk, kırsal kesimde, kentsel kesimden daha fazla görülmektedir. Bunun nedeni, kırsal alanlarda, başına göre göreceli olarak düşük olması, tüketim modelinin dar olması ve üretim teknolojileriyle iletişimde göreceli bir gecikme olması. Bölgesel farklılıkların ortaya çıktığı bölgeler genellikle tarımsal üretimin baskın olduğu, arazi mülkiyetinin ve arazi dağılımının adil olmadığı, ekonomik ve sosyal hizmetlerin yeterince sağlanamadığı, sosyal ve fiziksel altyapının geliştirilmediği yerlerdir (Yılmaz, 2006: 42).

Göç: Göç ve yoksulluk bağıntısını destekleyen birçok örnek vardır. Afrika ve Bangladeş örnekleri ile karşılaştırıldığında, arazi üzerindeki hızlı nüfus artışının yol açtığı yoksulluk, Afrika'nın güneyindeki şehirlere göçte artışa neden olurken, Bangladeş'te böyle bir eğilim gözlemlenmemiştir. Göçmenlerin, yoksulluk düzeylerini ve bu kişilerin göçün sonunda ayrılıp yerleştiği yerleşimleri nasıl etkilediğini belirlemek çok zordur. İngiltere ve Galler'de yapılan bir araştırma, yoksulların yüksek gelirli nüfustan daha az göç ettiğini ve göçün birçok insanın yoksulluktan çıkmasına neden olduğunu, ancak sosyal kutuplaşmanın göç alan yerleşim yerlerinde meydana geldiğini ortaya çıkarmıştır (Şenses, 2004: 35).

Politik Sebepler: Gelişmiş ülkelerde olduğu gibi, dünya genelinde daha az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelere savunma harcamalarına ayrılan bütçenin payı ciddi oranlara ulaşmaktadır. Ülkelerdeki askeri harcamaların eğitim ve sağlık harcamalarına oranı gelişmiş ülkelerde %55, gelişmekte olan ülkelere %104'tür (Yılmaz, 2006: 59).

1.8. Türkiye'de Kentsel Yoksulluk Sonucu Meydana Çıkan Sosyal Problemler

Yoksulluk Kültürü : Yoksulluk kültürü ülkemiz için ciddi bir sorunu yansıtır. Bazı yazarların işaret ettiği gibi, yoksulluktan kurtulmak mümkün olsa bile, yoksulluk kültürünü yenmek kolay değildir. Bir yaşam tarzı olarak kabul edilen yoksulluk kültürü, yoksulluğun kuşaktan kuşağa aktarılmasını, bazı yoksul insanların benzer davranışlarını ve bu davranışlarla toplumdan ayrılmalarını gösteren bir kavramdır. Yoksulluk kültürü yalnızca toplumun azgelişmişliğini tanımlayan bir kavram değildir, aynı zamanda bir dışlanma ve kendini inkâr etme kavramını ifade eder. Subaşı'na göre, yoksulluk kültürü, toplumun genel yaşam standartlarından ve bu standartların maddi çevresi ile ilgili olmama durumundan kaynaklanmaktadır ve bir şekilde bu yapı umutsuzluğun ve kızgınlığın çözüldüğü etkili bir kompleks haline dönüştürülmüştür. Bu olguda yaşayan insanlar topluma uyum sağlayamazlar çünkü kendi tutum ve davranışlarını geliştirmekle meşguldürler. Daha sonra bu davranışlar klişeleşmiş ve fakirlerin üstünde bir yoksulluk kıyafeti haline gelmiştir (Kaypak, 2013: 38). Toplumun fakirlerle hiçbir ilgisi olmayan diğer üyeleri bile bu tutum ve davranışların yarattığı kıyafetlerle onları tanımaktadır.

Sosyal Dışlanma: Son zamanlarda, yoksulluk marjinalleşme ve dışlanma sorunu olarak görülmeye başlandı. Yoksulluk ile birlikte gelen dışlanma hissi, fakirlerin umutlarını kırarak birçok yönden yoksun bırakmaktadır. Burada karşılaştığımız sorun yoksulluk psikolojisi. Yetersiz veya kendini bu eksikliği hisseden özürli veya engelli insanlar, fakir insanlar bir eksiklik duygusu hissederler. Çağdaş demokrasilerde toplumun tüm üyeleri hak ve özgürlükler

bakımından eşit olarak görülmektedir. Bununla birlikte, Batı Avrupa ve Amerika gibi dünyanın en gelişmiş ülkelerinde bile, eşitsizliğin birçok yönüne rastlamak mümkündür. Özellikle, kapitalizm tarafından yapılan gelir dağılımındaki adaletsizlik toplumdaki sınıf farklılıklarını daha belirgin hale getirmiştir. Ülkemizde sosyal katmanların birbirinden ayrılmadığı ve sınıf sistemi olmadığı katmanlar arasındaki farkları gözlemlemek mümkündür. Sanayi toplumlarındaki eşitsizlikler yeni bir grup oluşturmuştur. Toplumun arkasında bulunan bu grubun ardındaki durumun sosyal faaliyetlere katılamaması, kısacası toplumla bütünleşme noktasında sorunları var oluşu, sosyal dışlanma olarak adlandırılmaktadır. Sosyal dışlanmaya maruz kalan insanlar genellikle fakirdir. Türkiye'de yoksulluk araştırmalarında yoksullar arasında akrabalık, arkadaşlık ya da vatandaşlık ilişkileri göreceli olarak güçlü bulunmuştur. Buradaki temel sorun, kurumların veya zengin vatandaşların fakirlere karşı tutum ve davranışlarıdır.

Gecekondulaşma ve Gettolaşma: Köyden şehre göçle birlikte kentlerde yaşanan en önemli sorun konut sorunu olmuştur. Daha iyi bir yaşam ümidiyle şehirlere gelen göçmenler şehirde yaşayacakları bir yer bulmakta zorlandılar. Gecekondu sığınacak bir yer bulmak için yapılmıştır. Bunun sonucunda şehir çarpıldı. 1950'lerden sonra ilk olarak şehirlere göç edenler, konut edinme bakımından ikinciden daha şanslıydı. Çünkü o zamanlar toprak boştu ve göçmenler devlet arazilerini kabul ederek araziye barındırabiliyorlardı. Hem politikacıların getirdiği aflar hem de gecekondu sahipleri tarafından farklı yöntemlerin kullanılması, gecekonduların yayılmasına, yükselmesine ve kiralık bir araç olmasına neden oldu (Özel, 2015: 69). Bu nedenle, 1980'den sonra şehirlere göç eden göçmenlerin durumunun ilk göçmenlerden daha zor olduğuna dikkat etmek önemlidir. Çünkü daha sonra gelenler, gecekondularda bir ev sahibi olmak ya da şehirdeki kiracı ya da dağınık hale gelmek için yeterli fırsatlara sahip değildi.

Köyden şehre göçle birlikte, şehirlerde gecekondu mahalleleri oluşmuştur. Aslında, bu bölgelere yoksul bölgeler demek daha uygun olacaktır. Bazen şehirlerden uzak olan fakirler her zaman şehirlerde, ancak kapalı alanlarda yaşamak zorunda kalmışlardır. Bu iç mekanlara getto denir. Gettolarda yaşayan 6. sınıf konsepti Amerika'da fakirler için kullanıldığında, Türkiye'de artık yoksul insanlar bu kategoriye girmiyor.

Gettolarda yaşayan fakir insanların yoksulluktan kurtulma umutları az. Çünkü şimdi bir alt sınıfın üyeleri olarak görülüyorlar. Somut bir gerçeklik olmasa da toplumun bakış açısı ve

bunlara bakışları bu yöndedir. Bu nedenle, yaşamaya yönelik girişimlerinden başka bir amaçlarının olmadığını söylemek mümkündür. Bu bir yoksulluk kültürü demektir. Bu tür vakaları, İstanbul ve Ankara gibi büyük şehirlerde bulmak mümkündür. Ancak, kentin kenarında yaşayanlar için durum böyle değildir (Özel, 2015: 65).

Ülkemizde özellikle büyükşehir şehirlerinde gözlenen bu oluşumlar, yoksulluğun derinden etkilendiği, dışlanma, ayrılma ve yenilmezliğin aşırı olduğu yapılardır. Bu yapılar arasında, madde bağımlılığı, hırsızlık, hırsızlık, fuhuş gibi suç veya sapma davranışlarını görmek mümkündür. Tüm bunların önüne geçmek için yoğun dönüşüm politikalarının kentsel dönüşüm projeleriyle değiştirilmesi gerekiyor. Ankara ve İstanbul'da başlatılan projeler güçlendirilmeli ve hızlandırılmalıdır.

Suç : Yoksulluk ve suç, sosyal problemler arasındadır. Bu iki problem birbirlerini farklı şekillerde etkiler. Buradaki asıl mesele yoksulluğun suçu etkileyip etkilemediğini ortaya çıkarmak. Bu nedenle, yoksulluk ve suç arasındaki ilişki açıkça belirlenememiştir ve yoksulluğun suçu etkileyen önemli faktörlerden biri olduğu varsayılmaktadır. Bu varsayım çeşitli çalışmalarla doğrulanmıştır; ancak yoksulluğun her zaman suçu açığa çıkardığı açık değildir. Kuşkusuz, insanların sosyo-ekonomik koşulları işlenen suçları etkilemektedir. Ancak, bu etkinin etkili olup olmadığı, doğrudan mı yoksa dolaylı mı olduğu, suçun niteliğinin değişip değişmediği, yeterince ele alınmamıştır. Yoksulluk bağlamında, suç teorisi, suça eğilimli kişilerin genellikle iyi durumda olmadıklarıdır. Yoksulların suiistimalinde etkili olabilecek faktörleri incelediğimizde, yoksulluğun suç üzerinde önemli bir etkisi olduğunu söyleyebiliriz. Yoksullar genellikle sosyal dışlanmaya maruz kalan ve kendilerini toplumdan uzaklaştıran insanlardır. Bu nedenle diğerlerinden daha rahat veya serbest olabilirler. Bu aynı zamanda bir suça veya sapma davranışına neden olabilir. Burada yine yoksulluk kültürüyle ilgili bir durum var. Fakirbir kişi olarak doğan, çokclubir ailede hiçbir değeri olmayan bir birey yaşamış ve yoksulluktan kaçmak için çıkar yolumak yerine, sosyal normlara ayak uyduramamış, sırayla yasadışı davranışa yönelebilir (Şenses, 2014: 87). Zenginlerin yaşam standartlarına ulaşmak. Bu noktada, suçlara baktığımızda özellikle hırsızlık ve hırsızlık türlerinden suçlarda görülür. Öte yandan, Türkiye'de bazı zayıf mafya tipi ve sefil insanlar da var. Bu tür örgütler fakir insanları (özellikle çocuklar) kentsel alanlarda, özellikle toplumdan ayrılmışları çeşitli suçlarda kullanırlar.

Aile İçi Şiddet: Aile içi şiddet, hanede başlayan sosyal bir sorundur, ancak etkisi toplum genelinde görülmektedir. Kadınlar ve çocuklar, aile içi şiddet kurbanları arasındadır. Kadınlar, şiddetin en sık mağduru kadınlar ve eşleri bu şiddetin en yaygın uygulayıcılarıdır. Aile içi şiddet dünya çapında, sadece yoksul ülkelerde değil, aynı zamanda en gelişmiş ülkelerde de görülmektedir(Açıkgöz, 2010: 49). Örneğin, 1995 yılında nüfus konseyi tarafından yayınlanan bir rapora göre yara, yasalar ve kurumlar için dünyanın en gelişmişleri arasında yer alan bu ABD'de, her on sekiz dakikada bir, bir kadın dövülmektedir. Bunun asıl nedeninin aile içi şiddet olduğu gözlemlenmiştir.

Yoksul ailelerde aile içi şiddet olgusunun daha yaygın olması, yoksulluk ile ilgili bazı problemlere yol açmaktadır. Özellikle sosyo-ekonomik ve kültürel benlik saygısı eksikliği açısından, hane halkı ruh dünyasında bu eksikliği gidermek için karısına veya çocuklarına baskı yapmaktadır. Sonuç olarak, erkek göreceli olarak duygusal bir tatmine sahiptir; Bununla birlikte, kadınlar ve çocuklar psikolojik olarak yoğun bir duygusal depresyona maruz kalmaktadır.

Toplumsal Cinsiyet Eşitsizliği: Cinsiyet eşitsizliği genellikle her toplumda görülen bir durumdur. Geçmişten günümüze farklı toplumlarda farklı şekillerde görülen bu olgu, kadınların sosyal yaşam ve aile arka planında daha fazla olmasına neden olmaktadır. Sosyal, ekonomik, kültürel ve politik olarak ikinci plandaki kadınlar her anlamda ayrımcılığa uğramaktadır. Hem küresel hem de ulusal olarak ayrımcılığa maruz kalan kadınlar daha fazla yoksulluk ile karşı karşıya. Bu gerçek Dünyadaki fakirlerin üçte ikisinin kadın olduğudur. Ataerkil yapılar Türkiye'deki kadınların daha büyük bir yoksulluk riski ile karşı karşıya. Ülkemizde, kadınlar tercih hakları bakımından erkeklerden daha dezavantajlı durumdadır. Özellikle geleneklerin, adetlerin ve geleneklerin etkili olduğu yerlerde kadınlar erkeklerin egemenliği altındadır. Buradaki ana tartışma konusu kadının ikinci planda olduğu değil, bazı hak ve özgürlüklerden mahrum olmasıdır. Örneğin, erken yaşta evli ve kaderini bırakmak istemeyen genç kızlar başka bir erkeğe mahkûm edilmiştir (Özel, 2015: 61). Öte yandan, çeşitli nedenlerle eğitilmemiş kızların fakir bir eve gelmesi muhtemeldir. Böyle bir durumda kadın için, sonun başlangıcı gerçekleşir. Bu bağlamda ülkemizdeki yoksulluk rakamları kadınlar ve erkekler açısından eşit görünse de kadınların yoksulluk riskiyle daha fazla karşılaştıkları ve yoksulluktan kaynaklanan sorunların erkeklerden daha yaşandığı görülmektedir.

1.9. Sosyal Belediyecilik Kavramı

Yerel yönetim birimleri aynı toprak parçası üzerinde yaşayan halkın ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla kurulan, kamu hizmetlerinin halka taşınmasına hizmet eden, siyasi niteliği olan kuruluşlardır. Yerel yönetimler seçimle iş başına gelirler, yasaların verdiği görevleri yapan ve kamu tüzel kişiliği bulunan birimlerdir (Ökmen ve Parlak, 2013: 18). Sanayileşme sonrası hızla artan kentleşmeyle birlikte sosyal politikaları uygulayan yerel yönetimler daha da fonksiyonel bir hale bürünmüştür. Sanayi devriminden önce gönüllü kuruluşlarca üstesinden gelinen barınma, eğitim, sağlık ve gıda gibi ihtiyaçlar kentleşme sonrası çözilemeyen bir hale dönüşmüştür. Bu bakımdan yerel yönetimler merkezi yönetimlerin yerine getiremediği boşlukları doldurmak için görevi onlardan almıştır (Karakış, 2009: 166).

Yerel yönetimler, kamusal mal ve hizmetleri etkin ve verimli kullanılmasını öngören birimler olduğundan, sivil toplumların idari süreçlere katılması ve yerel demokrasinin gelişimine çok büyük katkı sağlar. Yerel yönetimler sunduğu hizmetlerin taşra teşkilatlarına doğrudan ulaştırılmasının en iyi yoludur. Merkezi devletlerde hizmetlerin taşraya ulaştırılmasında yerel yönetimleri kullanmaktadır. Halkın ihtiyaçlarını tespit etmede ve karşılamada yerel yönetimler daha aktiftir (Seyyar, 2008: 30). Merkezi ve yerel yönetimlerin amaçları aynı yönlü olsa bile uygulamada bazı sorunlar yaşanabilir. Yerel sosyal politika araçları kendi coğrafyalarına uygun bir sosyo-ekonomik çerçevede bu imkânları sunar (Demir, 2006: 58).

Yerel yönetimler denildiğinde akla ilk belediyeler gelmektedir. Belediyeler halkın ihtiyaçlarını merkezi idarenin emirlerinden çıkmamak koşuluyla, özerk ve kendi mali yapısı içinde çözüme ulaştırarak idari birimlerin halk için varoluşu bilincini yaygınlaştırmayı hedefler. Demokratik yollarla halkın yönetime katılımını destekler. Merkezi idaredeki resmi erişim uçurumunu ortadan kaldırmayı amaçlar. Halk için yürütülen hizmetlerin etkin ve verimli şekillenmesinin önünü açar. Yerel demokrasi değerlerine sahip çıkar. Özetle halkın refah ve huzur içinde olmasını sağlayarak devletin huzur ve refahına katkıda bulunur (Akdoğan, 2006).

Toplumda her geçen gün artan sosyal ihtiyaçların karşılanması ve giderilmesi sosyal devletin temel görevlerindendir. Türkiye bu görevi merkezi idare ve yerel yönetimlerle yerine getirmektedir.

Sosyal belediyecilik, belediyelerin sosyal etkilerini arttırarak ve sosyal yaşamda aktif rol almalarını sağlayan bir anlayıştır. Sosyal belediyecilik, sosyal sorunların çözümünde yerel yönetimlere ciddi sorumluluk yükler. Sosyal belediyecilik anlayışı ile belediyeler, mahalli

idareye sosyal alanda planlama ve düzenlemenin yanında sosyalleştirme ve sosyal kontrol işlevleri de yükler.

Sosyal belediyecilik bağlamında belediyeler tarafından sosyal yardım, gözetme, rehberlik, dezavantajlı grupların entegrasyonu gibi hizmetler yapılabilir. Sosyal belediyelerin sunması gereken sosyal hizmetler şunlardır (Pekküçükşen, 2004: 461):

- Çocuklar için: Okul öncesi eğitim kurumları açabilir; parkları bahçelere çocukların gelişimine faydası olacak şekilde düzenleyebilir, beslenme politikaları hazırlayabilir.
- Gençler için: Devlete ait olan her kademedeki okul binasının yapımıyla bakım ve onarımını yaptırabilmekte ya da yapabilmektedir. Okulların her türlü malzeme, araç ve gereç ihtiyaçlarını temin edebilir. Gençlik merkezleri, kulüpler, oyun alanları, spor alanları ve merkezleri yapabilir.
- Kadınlar için: Anne çocuk sağlığı merkezleri kurabilir, kadın sığınma evleri açabilir, sağlık merkezleri veya meslek edindirme kursları açabilir.
- Yaşlılar için: Huzurevleri tahsisinde bulunabilir, hobi merkezleri açabilir, giyecek, yakacak ve gıda yardımlarında bulunabilir.
- Risk grupları: rehabilitasyon merkezleri açabilir, psikolojik yardım birimleri oluşturabilir, sosyalleşmenin sağlanacağı çeşitli sportif faaliyetler yürütebilir.
- Kriz dönemi hizmetler: Doğal afet durumunda gıda, kıyafet, erzak yardımında bulunabilir ve ilgili kuruluşları yardıma davet edebilir.
- Sosyal belediyecilik hizmetleri arasında şunlarda yer almaktadır:
- Çocuk yuvaları ve çocuk esirgeme kurumları açmak,
- Huzurevleri gibi yaşlılara koruma evleri açmak,
- Sokak çocuklarının güvenle kalabilecekleri evler tesis etmek,
- Gezici sağlık birimleri oluşturmak, ön tanı merkezleri açma

- Kütüphane, sinema ve tiyatro gibi faaliyetleri sunmak,
- Spor tesisleri kurmak,
- Aşevleri açarak yoksullara ve evsizlere yemek yardımı yapmak,
- İmarethaneler açmak,
- Meslek eğitimi kursları açmak,
- Engellilerin gelişimine katkı sağlayacak ulaşım, sağlık ve kültürel hizmetler sunmak,
- Parkları genişletmek, yeşil alanları çoğaltmak,
- Gençlere yönelik mesleki rehberlik birimleri kurmak,
- İlaç, giyecek, yakacak ve yiyecek yardımlarında bulunmak (Akdoğan, 2006).

Sosyal belediyeçiliğin işlevleri, sosyal kontrol ve rehabilitasyon, sosyalleşme; rehberlik ve kılavuzluk etme, mobilize etme, yardım etme, yönlendirme, yatırım ve gözetme olarak sıralanabilir. Sosyalleşme, kişinin mesleki örgütler, okul, aile gibi içerisinde bulunduğu toplumsal kurumların, kültürel ortamların kendisinden beklenen şekilde davranmasını ve diğer bireyler ile uyum içinde yaşamasını öğrenme sürecidir. Kişilerin devletin sosyalleşme ağının dışında yer alması pek çok soruna neden olabilmektedir (Toplumsallaşamama, toplumdan dışlanma). Belediyeler bu bağlamda sosyal eğitim işlevi görebilmektedirler. Yüksek sesle müzik dinlemek, bahçede hayvan beslemek, etrafa hoş olmayan görüntü ve koku yayarak çevreye rahatsızlık verilmesi ile ilgilenme yetkisi cezai açıdan belediyelere aittir. Yerel yönetimler toplumsal düzenin sağlanmasına yönelik sosyal kontrol mekanizması işlevi görmelidir. Bunun için belediyeler halk meclisleri, afişler, mahalle kütüphaneleri, esnaf gezileri aracılığı ile halka mesajlar verebilmelidir. Yönlendirme, mobilize etme, rehberlik ve kılavuzluk etme: toplumsal kesimlere danışmanlık hizmeti vermek, bireyleri belli günlere ve olaylara yönlendirmek, bireylerin sorunlarının hangi kurumlar tarafından ve nasıl çözüleceği konusunda yardımcı olmak gibi işlevler belediyeler tarafından yürütülmelidir (Uçaktürk ve diğerleri, 2011).

Yardım etme ve gözetme; belediyeler muhtaç ve fakir halkın bilgilerine sahip olmalı, onların sosyal ve ekonomik durumlarını izlemeli, yaşam sınırı asgari olanlara kömür, gıda, tekerlekli sandalye, kırtasiye malzemesi, ilaç vb. yardımlarda bulunmalıdır.

Yatırım; belediyeler halkın geçim sıkıntısının giderilmesine yönelik köklü tedbirler almamakta, kolaylaştırıcı hizmetlere yönelmektedirler. Ekmek fabrikaları, tanzim satış mağazaları, sığınma evleri, aşevleri, mahalle kütüphaneleri, sağlık ocakları bunlardan bazılarını oluşturur. Bu hizmetlere yönelik belediyelerin yatırımlara girişimlerinin zorunluluk olduğu görülmektedir (Akdoğan, 1999).

Kültür hizmetleri, yetişkin ve özürlü çocuklara sahip çıkılması, vatandaşların kendilerini geliştirmeleri, gençlik merkezlerinin oluşturulması, konut yapımı sosyal belediyeçilik anlayışıyla oluşturulacak olan projelere örnek olarak gösterilebilir.

Ülkemizde sosyal belediyeçiliğin kökeni Osmanlı dönemine dayanmaktadır. İlk belediye teşkilatı 1954'te kurulmuştur. 1930 yılında belediyeçilik ile ilk kapsamlı düzenleme yürürlüğe girmiştir ve 75 yıl boyunca bu yasa çerçevesinde belediyeler faaliyetlerini sürdürmüşlerdir. 1950'li yıllarda göçler ve kent nüfusunun artması ile belediyeler sosyal politikadan ziyade kentsel altyapı ve hizmetlerin karşılanması hususuna yönelmişlerdir. Kaynak sorunu ile günümüzde dahi birçok belediye kentsel hizmetleri yerine getirememektedir. 1990'lı yıllarda nispeten gelirlerde artış olan belediyeler, bir taraftan kültür ve eğitim düzeyleri değişen, kentsel ve sosyal hizmet talepleri büyüyen, çeşitlenen nüfus ile diğer taraftan ülkenin art arda yaşadığı krizler nedeni ile göç ile gelen ve gittikçe yoksullaşan kentlilerin ihtiyaçlarının karşılamak amacıyla sosyal hizmet ve sosyal yardım merkezli sosyal politika önlemleri için fazla pay ayırmaya başlamışlardır (Uçaktürk ve diğerleri, 2011).

1990'lı yıllardan sonra belediyelerde sosyal yardım nitelik, kapsam ve tür olarak artış gösterirken farklı belediye kurumları tarafından ihtiyaçlara cevap verilmiştir. Huzurevleri, özürllüler merkezleri, kadın sığınma ve çocuk evleri ve merkezleri, poliklinik ve sağlık merkezleri, hastaneler, meslek ve beceri kazandırma kursları gibi hizmetler büyükşehir belediyesinin temel hizmetleri arasına girmiş, bazı belediyeler tarafından giderek yaygınlaşmıştır (Ersöz, 2011: 148-149).

1.9.1 Sosyal Belediyeçiliğin Tarihsel Gelişim Süreci ve Yasal Dayanakları

1950'lerde Türkiye'de kentleşme sürecinin hızlanmasıyla, kentlerde nüfus artmış ve belediyeler sosyal politikadan çok, kentlerin altyapı hizmetlerinin karşılanması ile ilgili çalışmalara önem vermek zorunda kalmışlardır. O yıllarda 1930 tarihli Belediye Kanunu ve çeşitli yasalar ile

belediyelere pek çok sosyal içeriği olan görevler verilmesine rağmen ilgisizlik ve kaynak yetersizliği nedeni ile merkezi yönetimler bu görevleri yerine getirmişlerdir (Keleş, 2011: 41).

1970'li yıllarda sosyal belediye uygulamaları kısmen yerel yönetimlerde kurumsallaşmaya ve yaygınlaşmaya başlamıştır. O dönemlerde belediyeler şirketler, birlikler, kooperatiflerin katılımlarını arttırarak ve sendika, meslek örgütleri ile sivil toplum kuruluşlarını da yönetime katarak sosyal belediyecilik uygulamalarını gerçekleştirmeye başlamışlardır (Kesgin, 2008: 97). Bu uygulamalar 1990'lı yıllarda ivme kazanmıştır. Böylelikle geliri artan belediyeler, bir taraftan eğitim seviyesi yükselen sosyal ve hizmet talepleri büyüyen nüfusun, öteki taraftan da göç ederek kente yerleşen ve gittikçe yoksullaşan kent kitlelerinin ihtiyaçlarını karşılayabilmek amacı ile sosyal hizmet politikalarına daha fazla yer vermişlerdir.

Önceki dönemlerde kimsesiz, fakir, yaşlı ve özürlü kişilere aşevinde yemek, giyecek, yiyecek verilmesi gibi sosyal yardımlar, 1990 yıllarından sonra hem kapsam, nitelik ve tür bakımından artış yaşanmış, hem de farklı belediyeler tarafından bu yardımlar sağlanmaya başlamıştır.

Huzurevi, özürlü merkezleri, meslek ve beceri kursları, poliklinik, sağlık merkezleri, hastanelerin kurulması ve pek çok belediyenin temel hizmetlerinden biri olmuştur (Ersöz, 2007: 148-149).

1994 yılından sonra Desantralizasyon/Yerelleşme anlayışının etkisiyle yerel yönetimler, yoksullukla mücadele, yerel kalkınmadan istihdama kadar inisiyatif kullanmaya başlamışlardır. Kalkınma çabaları, önceden merkezi hükümet dâhilinde düşünülüyorken, 1994 yılından sonra belediyeler özellikle yerel kalkınma projeleri uygulamaya başlamışlardır (Keskin, 2008: 102). Sosyal belediyecilik uygulamaları büyükşehir ve ilçe belediyeleri tarafından başlatılmış ve günümüze kadar devamlılığını sağlamıştır.

Türkiye'de taleplerin artmasıyla çok sayıda yasal düzenlemeler yapılmıştır. Büyükşehir Belediye Kanunu (2004), Belediye Kanunu (2005), Mahalli İdare Birlikleri Kanunu (2005), İl Özel İdare Kanunu (2005), İl Özel İdarelerine ve Belediyelere Genel Bütçe Vergi Gelirlerinden Pay Verilmesi Hakkında Kanun (2008) bunlardan birkaçıdır. Bu düzenlemeler ile belediyelere ve yerel yönetimlere yeni görevler ve işlevler yüklenmiştir. Günümüzdeki sosyal nitelikli belediyelerin görevlerinin temel dayanağı 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi ve 5393 sayılı Belediye Kanunlarıdır (Pektaş, 2010:12).

1.9.2. Sosyal Belediyeciliğin Konusu

Sosyal belediyeciliğin konusu sosyal iyileşme sağlamaktır. Sosyal yapının rehabilitesi sosyal belediyeciliğin ana temasını oluşturur. Dezavantajlı grupları muhtaçlıktan alıkoymak, gruplar arası adaletsizliği en aza indirmek, sosyal yapının işlevselliğini kazandırmaktır.

Sosyal yapının rehabilite edilmesiyle aşağıdakiler gerçekleşecektir (Şen, 2007);

- Bireyin yaşadığı yeri sahiplenmesi,
- Bireyin kente uyumu,
- Sosyal değerleri sahiplenme bilincinin gelişmesi,
- Şehrin sorunlarının giderilmesi,
- Benlik ve aitlik arasındaki ilişkinin güçlenmesi,
- Şehirden beklentilerin giderilmesi,
- Bireyin kararlara katılımının gerçekleşmesi,
- Şehrin özgür bir yapıya kavuşmasına sebep olacaktır

BÖLÜM 2

YEREL YÖNETİMLER BAĞLAMINDA SOSYAL BELEDİYEÇİLİK UYGULAMALARI

2.1. Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Anlayışının Hukuksal Çerçevesi

1982 anayasasının giriş kısmında, her Türk vatandaşı temel hak ve hürriyetlerden eşitlik ve sosyal adaletten yararlanarak, milli kültür, medeniyet, hukuk düzeni içinde refah bir hayat sürdürmek, manevi ve maddi varlığını geliştirerek hak ve özgürlüğüne doğuştan sahip olduğunu açıklamıştır (Uran, 2015: 223-248). Yine giriş bölümünde devletin görevi ve amaçları, Türk milletinin bağımsızlığı ve bütünlüğü, ülkenin bölünmezliği demokrasiyi ve cumhuriyeti korumak, bireylerin toplumun huzur, mutluluk ve refahını sağlamak; bireylerin temel hak ve özgürlüklerini, adalet ilkeleri ve sosyal hukuk devleti ile bağdaşmayacak suretle kısıtlayan ekonomik, sosyal ve siyasal engelleri kaldırmayan kişilerin maddi ve manevi varlığının gelişmesi için gereken şartları hazırlamaya çalışması olarak belirtilmiştir (www.mevzuat.gov.tr, 2014).

Yerel yönetimler Türkiye’de 1982 Anayasasının 123 ve 127. Maddelerince düzenlenmiştir. 123 madde idarenin bütünlüğünü vurgulamak, idarenin hem yerinden hem de merkezi yönetim esasına dayandığı belirtilmektedir; 127. Madde yerel yönetimlerin kuruluşu seçimler ve idari vesayetin hangi durumda kullanılacağını belirtmektedir.

1980 yıllarında Belediye kanunu ve Yerel Yönetim Birimleri Teşkilat Kanunu, Kamu Yönetimi Temel Kanun Tasarısı, kamu yönetiminde talep ve ihtiyaçların sonucunda ortaya çıkmıştır. AB (Avrupa Birliği) üyelik sürecinde yapılan düzenlemeler süreci hızlandıran en önemli faktör olmuştur. Yönetimde, halkın katılımı, şeffaflık, yerindelik, hesap verilebilirlik gibi yönetim ilkeleri yerel yönetim kanunlarının altyapısının temelini oluşturmaktadır. Dolayısı ile Türkiye’de Sosyal Belediyeciliğin hukuksal çerçevesinin çizilebilmesi için 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu, 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunun incelenmesi gereklidir (Pektaş, 2010: 12).

2.1.1. 5393 sayılı Belediye Kanununda Sosyal Belediye

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun pek çok maddesinde sosyal belediyecilik alanında kanuni altyapı oluşturacak hükümlere yer verilmiştir. Bu kanun belediyelere sosyal yardım ve sosyal hizmet konusunda yetki verirken, bu hizmetleri sayma yöntemi ile belirlemeyerek genel yetkiler vermiştir (Çelik, 2014).

5393 sayılı kanuna göre belediyeler, belde vatandaşlarının yerel ve ortak nitelikli gereksinimlerini, karşılamak amacıyla kurulan, karar organları seçmenler tarafından seçilen, mali ve idari özerkliğe sahip kamu tüzel kişisi olarak tanımlanmıştır (www.mevzuat.gov.tr, 2014). Bu kanunla belediyelere sosyal hizmetler ve sosyal politika ile ilgili görevler verilmektedir. Söz konusu görevler aşağıdaki gibi sıralanabilmektedir (www.mevzuat.gov.tr, 2014):

- Herkes yaşadığı bölgenin hemşehrisidir. Böylelikle belediyenin yardımlarından yararlanma haklarına sahiptir. Yardımlar kişilerin onurları zedelenmeyecek şekilde sunulmaktadır (md 13/1).
- Belediyeler, hemşehrilerin sosyo-kültürel ilişkilerinin gelişmesi ve kültürel değerlerin korunması hususunda gereken çalışmaları yapmalıdır. Bu çalışmalarda sendikaların, üniversitelerin kamu kurumu niteliğinde olan meslek kuruluşlarının uzman kişilerin ve sivil toplum kuruluşlarının katılımlarını sağlayacak önlemler alınmalıdır (md 13/3).
- Belediyeler (mahalli müşterek nitelikte olmak koşuluyla), nikah, sosyal hizmet ve yardım, beceri ve meslek kazandırma; ticaretin ve ekonominin geliştirmek için hizmetler yapar ya da yaptırmakla görevlidirler (md 14/a).
- Büyükşehir Belediyeleri 50.000 nüfusun üzerinde belediyeler, çocuklar ve kadınlara yönelik koruma evleri açmalıdırlar (md 14/a).
- Belediyeler (mahalli müşterek nitelikte olmak koşuluyla) gıda bankacılığı yapabilmektedirler (md. 14/b).
- Belediyeler hizmetlerinde yaşlı, engelli, dar gelirli ve düşkünlerin durumlarına göre yöntemler uygulamalıdır (md.14/b).

- İl sınırları içerisinde bulunan Büyükşehir Belediyeleri, mücavir ve belediye sınırları içindeki il belediyeleriyle nüfusu 10.000'in üzerinde olan belediyeler, meclis kararı ile; eğitim, sağlık ve sosyal hizmet projelerini İçişleri Bakanlığı'nın onayı ile düşük bir bedelle ya da ücretsiz amacı dışında kullanılmaması şartıyla arsa tahsis edebilmektedir (md. 15).
- Belediyeler, yoksul, dar gelirli, engelli, muhtaç ve kimsesizlere sosyal hizmet ve yardım hususunda bütçeye ödenek koymak ve harcama yapabilmektedirler (md 60/i)
- Belediyeler afete maruz kalan ve dar gelirli kişilere arsa tahsisi yapabilmektedirler (md. 69/3).
- Belediyeler, sağlık, çevre, eğitim, sosyal yardım ve sosyal hizmetleri ile kadın, yaşlı, çocuk, engelli, düşkün ve yoksullara yönelik hizmetlerin yapılması için belde de dayanışmayı ve katılımı sağlamak, hizmetlerde tasarruf, verimliliği ve etkinliği arttırmak maksadı ile gönüllü kişilerin katılımlarına yönelik programlar uygulayabilmektedirler (md.77/1).

2.1.2. 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'nda Sosyal Belediye

5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu'na göre belediyeler sosyal belediyeçilik anlamında görevleri aşağıdaki şekilde sıralanabilir (www.mevzuat.gov.tr, 2014):

- Büyükşehirlerin bütünlüğüne hizmette bulunan sosyal donatılar, hayvanat bahçeleri, barınaklar, parklar, spor, müze, kütüphane, eğlence gibi yerleri yaptırmak, işlettirmek ya da işletmek; gereken durumlarda amatör spor kulüplerine malzeme vermek, gereken desteği sağlamak, amatör takımlar arasında spor müsabakası düzenlemek, yurt dışı ve yurt içinde müsabakalarda başarı gösteren ya da dereceye giren sporculara belediyeler meclis kararı ile ödül vermek (md. 7/m).
- Gerektiğinde kültür, sağlık ve eğitim hizmetleri için tesisler ve binalar yapmak, kamu kurumlarına ait bina ve tesislerin bakım ve onarımını yaparak gereken malzemelerin desteğini sağlamak (md.7/n).
- Gezici sağlık üniteleri, sağlık merkezleri, hastaneler ile yaşlılar, yetişkinler, kadınlar, engelliler, çocuklar ve gençlere yönelik sosyal ve kültürel hizmetleri geliştirmek, yürütmek, meslek ve beceri kurları açmak, sosyal tesisler kurmak,

işlettirmek veya işletmek ve hizmetleri yürütülürken niversiteler, meslek liseleri, yüksek okullar, kamu kuruluşlar ve sivil toplumlar ile işbirliği içinde olmak (md. 7/v).

Yürürlükten kaldırılan 1580 sayılı Belediye Kanununa göre sosyal belediyeçilik ile ilgili düzenlemeler olmadığı için bu kanunla belediyelerin faaliyetlerinde yetersiz kaldığı düşünülmektedir. Yeni yasa ile belediyeler sosyal belediyeçilik faaliyetleri görev ve sorumlulukları şeklinde yüklenmiştir. 1580 sayılı kanunda belediyeler kentin altyapısı ve üstyapısıyla ilgili düzenlemeler için yetkileri bulunurken, yeni kanunda belediyelere sosyal alanlarda belediyeçilik yapmanın yolları açılmıştır. Bu anlamda belediyelerin yeni yasalar ile sosyal belediyeçilik ile ilgili uygulamalara daha fazla yer verdikleri görülmektedir.

2.1.3. 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu’nda Sosyal Belediye

04.03.2005 tarihli, 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu, ildeki halkın yerel nitelikli ihtiyaçlarının karşılanması ve karar organlarının seçmenler tarafından seçilerek oluşturulması, mali ve idari özerkliğe sahip olan kamu tüzel kişi olarak tanımlanmaktadır (md.3/a). İl zel idarenin görevleri, il sınırlarındaki görevleri ile belediye sınırları dışındaki görevleri olarak iki şekilde ayrılmaktadır. Böylelikle il özel idareleri mahalli müşterek nitelikte olmak koşulu ile (md.6):

- İl sınırları içerisinde; sanayi, ticaret, tarım, sağlık; il evre düzeni planı, bayındırlık ve iskân, toprağın korunması, erozyonun önlenmesi, yoksul ailelere mikro kredi verilmesi, sosyal hizmet ve yardımlar, yetiştirme yurtları ve ocuk yuvaları, ilk ve orta ğretim kurumlarının binaların yapımları, arsa temini, bakım ve onarım ile ilgili ihtiyaçlarının karşılanması ile ilgili hizmetler,
- Belediye sınırlarının dışında; su, yol, katı atık, kanalizasyon, acil yardım ve kurtarma, evre, kültür, gençlik ve spor, turizm; orman köylerin desteklenmesi, park, bahçe ve ağaçlandırmaya ilişkin hizmetleri yapmak ile yetkili ve görevli kılınmıştır. İlgili kanunda belediyeler gibi il özel idarelerde sosyal hizmet ve yardımlarla ilgili görevler verilmiştir. Aynı zamanda yoksul, dar gelirli, kimsesiz ve muhtaçlara yapılacak sosyal hizmetler ve yardımlar (md. 43/h), il özel idaresinin giderleri arasında sayılarak, btede muhtaç ve yoksullar için ayrılan denegi kullanma yetkileri valiye verilmiştir (md. 30/n).

2.2. Türkiye’de Sosyal Belediyeçilik Uygulamaları

Günümüzde sosyal Belediyecilik uygulamaları belediyelerin temel hizmetlerinden biridir. Bu hizmetler nüfusunun önemli bir kısmını oluşturan dar gelirli kişiler için yaşamsal bir öneme sahiptir. Bu kişilerin ilk ulaşacağı kamu kurumu belediyelerdir ve hizmet olarak ise sosyal içerikli hizmetlerden yararlanmaktadırlar (Keskin, 2012:163).

Sosyal belediyecilik hizmetleri, engelliler, dar gelirliler, kadınlar, yaşlılar, gençler, çocuklara sunulmaktadır. Belediyeler bu kesimlere “Sosyal Hizmetler”, “Sağlık ve Sosyal Hizmetler”, “Kültür ve Sosyal İşler”, “Sağlık İşleri”, “Eğitim ve Kültür İşleri” gibi isimlerle örgütlenen hizmet birimleri sosyal belediyecilik alanındaki hizmetlerin başlıcaları aşağıdaki gibi sıralanabilir (Pektaş, 2010):

- Ana-çocuk sağlığı merkezi, gezici sağlık otobüsleri, sağlık ocakları, tanı merkezlerini kurmak
- Çevresel koşulları düzenlenen ucuz konut alanlarını sağlamak
- Kimsesizlere, evsizlere, sokakta kalan ya da sokağa düşme ihtimali olan bireylere barınma hizmeti sağlamak
- Engellilerin, kadınların, gençlerin sosyalleşmesi için dayanışma ve psikolojik yardım merkezi açmak
- Hastanelerin etrafında hasta yakınlarına misafirhaneler oluşturmak
- İhtiyaç sahiplerine yakacak, giyecek ve yiyecek yardımları yapmak
- İhtiyaç sahipleri için imarethaneler ve aşevleri kurmak
- İstihdam ofisi kurarak personel arayan işverenler ile iş arayanları bir araya getirerek işlerini kolaylaştırmak
- İş kurmak isteyen genç ve kadınlara yönelik rehberlik hizmeti vermek, ekipman ve makine desteği sağlamak
- Kimsesiz çocuklara yönelik kreş ve çocuk yuvaları yapmak
- Kültür, sanat, spor tesisleri açarak, kütüphane, sinema, tiyatro ve kültür eğitim bursları vermek
- Sağlık sorun olan muhtaç kimselere ücretsiz tedavi hizmeti sağlamak

- Beceri, sanat ve meslek edindirme kursları (BELMEK, İSMEK vb) açmak
- Madde bağımlıları, sokak çocukları için koruma, meslek edindirme ve rehabilite etme odaklı merkezler (İSMEM vb) oluşturmak
- Sivil toplum kuruluşları, kitle örgütleri, sosyal gruplara rehberlik hizmeti vermek, dayanışma ve yardımlaşmanın gelişmesini sağlamak
- Giyim ve gıda bankaları, tanzim satış mağazaları, ekmek fabrikaları açarak ucuz ekmek satışını yapmak
- Yaşlılar ve düşkünlere yönelik güçsüzler yurdu, bakım evleri, huzur evleri açmak ve evde yaşayan kişilere evlerinde bakım hizmeti sunmak.

2.2.1. Yaşlılara Yönelik Hizmet ve Uygulamalar

Sosyal belediyeciliğin en büyük adımlarından bir tanesi de yaşlılara yönelik uygulamalardır. Yaşlılara yönelik uygulamaların önem kazanması, onların refah seviyelerinin istikrarının devamı için gereklidir. Yaşlılara yönelik bakım harcamalarının yapılması ekonomik bağımlılığa neden olmaktadır. Aile içerisindeki yaşlıların konumu yönündeki değişimle birlikte refah rejiminde de değişim meydana gelmektedir (Taşçı, 2010: 181). Yaşlılara yönelik sağlanan bakım harcamaları ve sağlık harcamaları devlet için büyük bir sorunsal yaratmaktadır. Ersöz'e göre yaşlı nüfusunun sağlık harcamalarının gün geçtikçe artması ve yapılan harcamaların büyük hacimli olması gelişmiş ülkelerin evde bakım hizmetleriyle veya ulaşım hizmetleriyle sağlanması gerekliliği üzerinde vurgu yapmıştır (Ersöz, 2011: 170).

Türkiye'de yerel yönetimlerin yaşlıları korumaya ve yaşlıların refahını arttırmaya yönelik birçok sosyal politikası mevcuttur. Özellikle yaşlılara dair sosyal hizmetler büyük önem taşır. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. maddesinde hizmet sunulması gereken toplum üyelerinden yaşlılara ayrıca dikkat çekmektedir.

Belediyeler yaşlıların korunması ve geliştirilmesi için sağlıktan kültüre kadar birçok alanda hizmet sunmaktadır. Bu hizmetler şu şekilde sıralanabilir: huzurevlerinin açılması-işletilmesi, ücretsiz sağlık hizmetlerinin sunulması, fizik tedavi uygulamalarının erişilebilir olması, evde bakım hizmetleri, ulaşımında ücretsiz tarifeler, kültürel geziler ve etkinlikler düzenlenmesi, eğitim faaliyetlerinin sağlanması gibi birçok alanda etkinlik sağlarlar. Ayrıca belediyeler huzurevleri ve yaşlı bakım merkezlerinin kurulması için il ve ilçe sosyal hizmetler müdürlüğüne arsa tahsisinde bulunabilir (Çiçek, 2012: 104).

Sosyal politikaların belirlenmesinde merkezi yönetimler ve özel sektörün varlığı büyük rol oynamaktadır. Huzurevlerinin ve bakıma muhtaç vatandaşların hizmetine sunulmasında belediyeler bu iki büyük gücün yanında yetersiz kalabilmektedir.

2.2.2. Çocuklara Yönelik Hizmet ve Uygulamalar

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, 7. madde (v) bendinde “... çocuklara yönelik her türlü sosyal ve kültürel hizmetleri yürütme, geliştirme ve bu amaçla sosyal tesisler kurma, ...”büyükşehir belediyesinin görevleri arasında saymaktadır.

5393 sayılı Belediye Kanunu, belediyenin görevlerini saydığı 14. Maddesinin (a)bendinde *büyükşehir belediyelerinin ve nüfusu 100.000’i geçen belediyelerin kadınlar ve çocuklar için sığınma evi açacağı*, (b) bendinde ise belediyelerin *okul öncesi eğitim kurumları açabileceğini; devlete ait her derecedeki okul binalarının inşaatı ile bakım ve onarımını yapabileceğini veya yaptırabileceğini, her türlü araç, gereç ve malzeme ihtiyaçlarını karşılayabileceğini* belirtmiştir.

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu da, il özel idaresinin görevlerini saydığı 6.maddesinin (a) bendinde il özel idarelerini *il sınırları içinde çocuk yuvaları ve yetiştirme yurtları, ilk ve orta öğretim kurumlarının arsa temini, binalarının yapım, bakım ve onarımı ile diğer ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin hizmetleri yürütmekle yükümlü* tutmuştur.

Sosyal belediyecilik kapsamında belediyeler çocuk bakımevleri, çocuk kulüpleri, çocuk meclisleri gibi hizmetleri sunarlar.

Çocuklara çağdaş dünya görüşü kazandırmak, bilimsel düşünce aşılacak, ruh ve beden sağlığını korumak, barışı güdüleyen yaklaşımlar oluşturmak, toplumsal ve kurumsal sorumluluk adına belediyelerin sunabileceği temel hizmetlerdendir.

Çocukların geleceğe dair güvenle bakabilmeleri, içinde bulunduğu toplumun değerlerini benimsemeleri, çocukların genel sorunlarına çözümler üretebilmeleri, ihtiyaçlarını ve beklentilerini dile getirmeleri için çocuk meclisleri kurulmuştur. Çocukların kendilerini temsil ettiği bu meclislerde demokratikleşme adına ilk adımlar daha çocukken atılmaya başlanır.

Belediyelerin çocuklara yönelik hizmetleri şu şekilde sıralanabilir;

- Sokakta çalışan çocukları ve ailelerini eğitmek,
- Okula gidemeyen çocukları eğitime yeniden kazandırmak,
- İmkânları el vermediği için eğitimden kopartılmış çocuklara yardımda bulunmak,

- Çocuk istismarını engellemek,
- Çocuklara sportif faaliyetler sunmak,
- Çocukların ruhsal ve bedensel gelişimlerine katkıda bulunmak,
- Tiyatro, sinema ve kitap okuma gibi etkinlikler düzenlemek,
- Sağlıklı nesiller yetişmesi için gezici sağlık birimleri oluşturmak,
- Beslenmeye yönelik geliştirici politikalar belirlemek,
- Psiko-sosyal ihtiyaçlarını karşılamak olarak belirlenmiştir.

Çocuk Koruma Evleri ise belediyeler bünyesinde kurulur ve kimsesiz çocuklara “ev tipi bakım” hizmeti sunar. 0-18 yaş aralığındaki bakıma muhtaç çocuklara aile düzeni sunmak, çocuğun ailesinden uzak kalmasıyla açılan yaraların toparlanması amacına hizmet eder.

Çocuk gündüz bakım evleri ise 3-6 yaş arası çocuklara nitelikli hizmet sunarak onların eğitime katkı sağlamak amacı güder. Huzurlu, güçlü ve sağlıklı nesillerin yetişmesi çocukluk çağında verilen eğitime bağlıdır. Bunu gerçekleştirmek adına belediyeler üzerlerine düşen sorumlulukları çocuk gündüz bakım evleri açarak yerine getirirler.

Belediyelerin bir diğer çocuklara yönelik hizmeti de toplu sünnet şöenleri düzenlemektir. İmkânı olmayan ailelere destek vermek amacıyla böyle bir hizmet sunulur. 6360 sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu’na göre nüfusu 100.000’i geçen yerleşim birimlerinde çocuk koruma evleri kurulması zorunluluğu getirilmiştir.

2.2.3. Engellilere Yönelik Hizmet ve Uygulamalar

Belediyelerin hizmet verdiği bir diğer grupta engellilerdir. Engelliler sosyal yaşamda ulaşımdan, sağlığa kadar birçok alanda büyük sorunlar yaşamaktadır. Engelli bireylere yönelik yapılan bazı uygulamalar sorunların çözümüne ilişkin kalıcı nitelik sunmayı amaçlar (Elmacı, 2014).

5393 sayılı Belediyecilik Kanunu engellilere de dikkat çekmektedir. 5216 sayılı Kanun’a 01.07.2005 yılında 5378 sayılı Kanun’la eklenen madde ile özürlü hizmet birimleri oluşturulması ve bu hizmetlerin engellilere hizmet için kurulmuş dernek, vakıf ve bunların üst kuruluşlarıyla işbirliği içerisinde sürdürülmesini öngörülmüştür. “Büyükşehir Belediyeleri Özürlü Hizmet Birimleri Yönetmeliği” engellilerin rehabilitasyon hizmetlerine ek olarak hazırlanmıştır (Çiçek, 2012: 106).

Türkiye’de belediyeler engellilere yönelik şu hizmetleri sunarlar:

- Evde bakım hizmetleri sağlamak,
- Rehabilitasyon birimleri tesis etmek,
- Ayni ve nakdi yardımlar yapmak,
- Eğitimler ve kültürel faaliyetler sunmak,
- Rehberlik hizmeti sunmak,
- İstihdam imkânı yaratmaktır (Ersöz, 2011: 176).

2.2.4. Gençlere Yönelik Hizmet ve Uygulamalar

Türkiye genç nüfus dinamiği ile ön plana çıkan bir ülkedir. TÜİK 2014 Genç Nüfus raporlarında Türkiye nüfusunun %16,5'ini “15-24” yaş aralığındaki genç nüfus oluşturmaktadır. Belediyeler faaliyet alanlarını belirlerken bu kesimi ön plana alarak politikalar oluşturur. Belediyelerin öğrencilere yönelik eğitim faaliyetleri sosyal belediyeciliği geliştirmek adına önemlidir. Öğrencilere burslar ve krediler vermek, özel etüt büroları temin etmek, mesleki gelişime yönelik kurslar açmak, spor faaliyetleri sunmak, kültürel ve sanatsal etkinlikler düzenlemek eğitim sürecine katkı olarak değerlendirilebilir (Yelboğa, 2017). Gençlerin istihdamını sağlamak refahın artmasını ve sosyal gelişimi sağlar.

2.2.5. Kadınlara Yönelik Hizmet ve Uygulamalar

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun görevlerinin sayıldığı madde 14'de “Büyükşehir belediyeleriyle nüfusu 50.000'i aşan belediyeler, çocuklar ve kadınlar için koruma evleri açar” diyerek kadınları ve çocukları koruma altına aldığını taahhüt eder (Alkan, 2006).

Sosyal belediyeciliğin bir gerekliliği olarak belediyeler kadınlar için aşağıdaki hizmetleri sunarlar:

- Meslek edindirme kursları açmak,
- Kadın meclislerinde kararlara katılma fırsatı tanımak,
- Lokaller açmak,
- Sanatsal ve kültürel etkinlikler düzenlemek,
- Spor faaliyetleri sunmak olarak sıralanabilir.

Hanım lokallerinin açılmasıyla ev hanımları ve çalışan hanımlar arasındaki sosyal ilişkilerin güçlendirilmesi amaçlanmıştır. Aynı zamanda öğrencilerle ev hanımlarının aynı düzlemde

buluşturulması karşılıklı ihtiyaçların karşılanması anlamında olanak tanımıştır (Özsoy ve Sipahi, 2016). Belediyenin tesis ettiği hanımlar lokali hanımların şehre aidiyet duygusunu geliştirirken, kararlara katılım mekanizmasını güçlendirir. Spor faaliyetlerine katılımın sağlanması, kültürel ve sanatsal etkinliklerde ortak paylaşımın olması hanımların sosyalleşmesine imkân tanır. Aile içinde yaşanan sözel veya fiziki kötü davranışlar aile içi şiddet olarak tanımlanır. Böyle bir durumun yaşanması hem ruhsal hem de fiziksel derin yaralara yol açar. Sağlıklı nesillerin yetişmesi için şiddetten uzak durulması gerekmektedir. Belediyelerin aile içi şiddeti önlemeye yönelik politikalar benimsemesi ve uygulamaya koyması gerekmektedir. Toplumu oluşturan temel taşlar ailelerdir ve ailelerde yaşanan şiddet olayları yayılarak toplumun bütününe etki eder.

Kadın sığınma evlerinin kurulma amacı şiddete maruz kalan kadınlara ve çocuklarına barınma, eğitim, psikolojik destek ve rehabilitasyon hizmeti sunmaktır. Kadınları ve çocukları korumak amacıyla belediyeler kadın sığınma evi açarak koruma misyonunu yerine getirirler (Karataş, 2011:235)

2.2.6. Yoksulluğa Yönelik Hizmet ve Uygulamalar

İnsanın temel ihtiyaçlarını karşılayamayacak kadar gelire sahip olamama durumu yoksulluk olarak ifade edilir. Yoksulluk ayrıca asgari yaşam standardı sağlayamayan üretim faktörlerine erişememe durumu olarak da betimlenebilir. Ekonomik, sosyal ve kültürel gereksinimlere ulaşamamak da yoksulluk kapsamındadır. Kentsel yoksulluk ekonomik açıdan yetersizlikleri, politika istikrarsızlıkları, eğitim, sağlık ve barınma gibi temel ihtiyaçların karşılanamaması gibi tüm alanları içine alır (Genç ve Barış, 2015).

Sosyal belediyeçilik örneği olarak yoksullara yapılan ayni ve nakdi yardımlar, toplu konut tesisi, barınma hizmetleri sunulması, aşevleri gibi hizmetler sayılabilir (Genç ve Barış, 2015).

5393 sayılı Belediye Kanununun 14. maddesinde konut yapmak ve yaptırmak belediyenin görevleri arasında sayılmaktadır. Ayrıca arsa ve konut üretiminin düzenlendiği 69. maddede, belediyenin; düzenli kentleşmeyi sağlamak, beldenin konut, ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla, konut ve toplu konut yapma, kiralama, satma ve bu amaçlar ile arazi satın alma yetkisine sahip olduğu belirtilmektedir.

Yerel yönetimler yoksullara ucuz konut imkânı, düşük kira sınırlaması gibi toplum yararını gözetken politikalar benimserler. Böylece toplumsal refah artar, konut sektörü rant aracı olmanın dışına çıkar.

Birçok ülkede “homeless” olarak da bilinen konut sorunun en acı yüzü evsizlerdir. Tüm dünya nüfusunda evsiz insanların sayısı gün geçtikçe çoğalmakta ve uluslararası çözülmeyi bekleyen bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Sokaklarda kutuların üzerinde barınan, çadırlarda göçebe yaşam süren veya spor salonlarında yaşamını devam ettirmeye çalışan birçok insan bulunmaktadır. Belediyeler kalıcı ve modern çağın gerektirdiklerine uygun bir çözüm bulmak sorumluluğundadır. Yoksulluğun getirdiği diğer bir büyük sorun ise dilenen insanların varlığıdır. Dilencilik çözülemeyen ve üstü kapatılan bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Dilencilerle ilgili kesin bir rakam elde edilememektedir. Zabıta dilencilik yapan kişileri toplayıp belirli yaptırımlar uygulasa da sonuç bu insanların serbest bırakılması yönündedir. Dilencilğin neden olduğu bilimsel temeller ışığında araştırılmalı ve bu insanların topluma kazandırılması adına belediyelerin teoriler üretmesi gerekmektedir. Dilencilik yapan bireylerin yaş, cinsiyet ve yetkinliklerine göre analiz edilip uygun mesleklerde istihdam edilmesi çözüm önerileri arasında değerlendirilir. Şayet dilencilik yaptırılan çocuksa onların sokaktan alınıp eğitime dâhil edilmesi ve koruma altına alınması dilencilikle mücadele çalışmaları arasında yer alır (Karataş, 2001: 221, 222).

Belediyeler aşevleri açarak yoksullara gıda yardımında bulunur. Aşevleri en çok etkin olarak sunulan hizmetlerden bir tanesidir. Ayrıca belediyelerin tahsis ettiği gezici aşevleri daha fazla yoksul insana ulaşmayı amaçlar. Giyecek, yakacak ve sosyal yardımların hepsinin ortak paydası dezavantajlı gruplara sosyal hizmetleri adil bir şekilde bölüştürmektir. Toplu sünnet törenleri, sağlık taramaları ve evde bakım hizmetlerinin sunulması da bunlar arasında sayılmaktadır (Yıldırım ve Göktürk, 2008: 251).

Ayni ve nakdi yardımların yapılması sırasında yardımları yapan kurum insanlık onurunu zedeleyici davranış sergileyemez. Bireyin ve ailesinin ekonomik koşulları bilimsel temeller ışığında incelenmeli, muhtaçlık durumu iyi tespit edilmelidir (Karataş, 2001: 222).

5393 sayılı Belediye Kanunu 13. maddesinde; Herkes yaşadığı beldenin hemşerisidir. Hemşerilerin, belediye kararları ve hizmetlerine katılma, belediyenin faaliyetleri ile ilgili bilgilenme ve belediye yardımlarından yararlanma hakları bulunmaktadır. Yardımlar insanların onurlarını zedelemeyecek şekilde yapılması zorunlu olmaktadır. Belediye, hemşeriler arasında sosyo-kültürel ilişkilerin gelişmesi ve kültürel değerlerin korunması hususunda gerekli çalışmaları yapmalıdır” denilerek hemşeri hukuku düzenlemiştir (Akyazan, 2005).

Sosyal yardımların temeli kısa süreli geçici iyileştirmeler sağlamak yerine, uzun vadeli politikalar oluşturarak bireyin/ailesinin ihtiyaçlarını kimseye muhtaç olmadan karşılayabilecek

gücü kazandırmaktır (Karataş, 2001: 222). Belediyeler bu koşulu sağlayabilirse sosyal belediyeciliği gerçekleştirmiş olurlar.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14. Maddesinde belediyenin görev ve sorumlulukları yer almıştır. Belediyeler “Gıda bankacılığı yapabilir ” hükmüyle gıda, giyecek, yakacak ve temizlik malzemeleri gibi geniş kapsamlı bir sistemdir; gıda bankacılığı ile çöpe atılması ihtimal ürünlerin ihtiyaç sahiplerine ulaştırılmasını amaçlar.

2.3. Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Alanında Yaşanan Temel Sorunlar

Günümüzde özellikle büyükşehir belediyelerinde sosyal belediyecilik uygulamaları bir tarafta belde vatandaşlarının refah seviyesini arttırırken öte taraftan da sosyal adalet tesisini sağlayarak, kentsel kalkınmaya ciddi oranda katkı sağlamaktadır. Sosyal belediyecilikte bir çok sorun da yaşanmaktadır. Bu sorunlar aşağıdaki gibi sıralanabilir (Pektaş, 2010)

-Sosyal politika gelişmiş ülkelerde ekonomik ve sosyal gelişme ile ortaya çıkan devletin, sendikaların, sivil toplum örgütlerinin benzer kurumların ortak çabaları ile şekillenen bir tedbirler bütünü olmasına rağmen, gelişmekte veya az gelişmiş ülkelerde bütün bu tedbirler, ülkenin ekonomik ve sosyal gelişmelerini tamamlayamamasından dolayı kamu yönetimi tarafından uygulanmaktadır. Türkiye’de de bu durum bu şekilde gerçekleşmektedir (Seyyar, 2008:37). Bu sebeple yerel politikaların uygulanması, değerlendirilmesi ve geliştirilmesi süreçlerinde, sivil toplum kuruluşları ile toplumun büyük bir kısmının katılımları sağlanarak kolaylaştırıcı önlemler alınmalı, halkın demokratik duyarlılığıyla kente sahip çıkması ve çözüme ortak olması bilinci arttırılmalıdır.

-Türkiye’de belediyelere yasalarla sosyal hizmetlere yönelik geniş yetki ve görev verilse bile, sosyal belediyecilik uygulamaları henüz istenilen seviyede değildir. Pek çok kamu yöneticileri sosyal politikanın önemini, sosyal kalkınma ve sosyal barışa sağladığı katkıları anlamakta zorlanmakta ve bu hizmetlerin mali olanakların yetersiz olmasına rağmen yürütülen politikaları gereksiz harcamalar olduğunu düşünmektedirler (Keleş, 2011:109). Bazı belediyeler sosyal politika uygulamalarını kendi görevi olarak görmemekte, merkezi yönetimin görevi olarak düşünmektedir. Bu nedenle sosyal harcamalara yol açmayan mevsimlik ve kısa vadeli projeleri uygulamaktadırlar (Seyyar, 2008: 37). Bazı belediyeler ise siyasi rant sağlayıcı nitelikteki “fakirlere erzak ve kömür yardımı”, “öğrencilere burs verme” gibi mal ve para yardımlarını tercih etmektedirler.

-Sosyal belediyecilikte uygulanan en önemli faaliyetlerden biri de sosyal doku (tasarım) çalışmalarıdır. Beldede yaşayanların envanterlerini (sağlık, yaş, kültür ve gelir bilgileri gibi)

çıkarmak bu çalışmaları uygulayan belediyelere fiziki ve sosyal yatırımlarda yol gösterici olur. Sosyal belediyecilik uygulamalarında gerçek ihtiyaç sahiplerinin tespit edilmesinde sosyal dokunun önemli bir rolü bulunmaktadır (Keleş, 2000: 110). Bu çalışmalar maddi yardıma ihtiyacı olan, kent yönetiminden yardım talebinde bulunmayan ailelere ulaşma imkânı sağlamaktadır (Orhan, 2007: 58). Yalnız bazı belediyelerde bu çalışmalar yeterli düzeyde değildir, hangi yardımların hangi aralıklarda verileceği, ne tür yardım yapılacağı, asıl ihtiyaç sahiplerinin kimlerin olduğu bilinmemektedir. Bu durumda sağlıklı ve sistematik hizmet sunumu sağlanamamaktadır.

-Sosyal belediyecilik uygulamaları net kurallara bağlanmadığından dolayı etkin denetimler yapılamaması, denetimlerin kayırmacı nitelikte uygulanması sonucuna neden olmaktadır. Açıklık/şeffaflık, Tarafsızlık/nesnellik gibi ilkelerin yerini partizanlık, öznellik, kayırmacılık, keyfilik, tarafgirlik gibi uygulamalar alabilmektedir. Belediyeler partizanca uygulamaları ile kendilerini iktidar yapan seçmenlere vefa borcunu öderken, öte taraftan da yeni seçim dönemi için oyları garantilemeyi planlayabilmektedirler. Hemşehri, akraba, eş-dost, siyasi yakınlık ilişkileri ile yapılan sosyal nitelikteki hizmetler belediyeleri bir kamu kurumu olmaktan çıkartarak, küçük bir grup ve kulüp seviyelerine indirmektedir (Keskin, 2008: 148-150). Bu sebeple kayırmacılık ve partizanlık gibi uygulamalar engellenerek, adaletli kaynak bölüşümü sağlanmalı şeffaflığı ve rasyonelliği esas alan evrensel standartlarda yasal düzenlemeler yapılmalıdır. Öte taraftan sosyal belediyecilik hizmetleri denetime açık biçimde olmalıdır. Bu denetimler belediye meclisleri eli ile, hemşehriler ve sivil toplum kuruluşları tarafından yapılmalıdır.

-Sosyal yardımların ve hizmetlerin anayasal güvenceye dayalı “ekonomik ve sosyal hak” olduğu belediye yönetimlerince göz ardı edilebilmektedir. Bu uygulamalar “halk için her şeyi yapan devlet baba” yaklaşımı ve anlayışı ile sunulabilmektedir. Sosyal belediyecilik siyasal rant elde etmek amacıyla değil, vatandaşın anayasal hakkının teslim edilmesi biçiminde görülmesi gereklidir. Bu hizmetler kişilerin manevi kişiliklerini rencide etmeden yürütülmelidir.

-Sosyal hizmet alanında merkezi yönetim ve belediyeler arasında görev ve yetki paylaşımlarında karmaşıklık söz konusudur. Hizmet alanının açık şekilde tespit edilmemesi kişilerin/kurumların görev ve sorumluluklarında çakışmalara yol açmaktadır (Keskin, 2008: 146). Sosyal politika alanında çok sayıdaki yetki ve görevli birimlerin olması, hizmet yarışının sağlanması ve sosyal sorumluluğu diğer aktörlere yükleme sonuçlarını doğurabilmektedir. Bu durum kaynak israfına neden olmakta, hizmetlerin de etkisini sınırlandırmaktadır. Bazen çok başlı yönetim şeklinden

kaynaklı suistimaller ya da mükerrer yararlanmalar görülebilmektedir. Bu sebeple yerel kamu yöneticilerinin görev, sorumluluk ve yetkileri tekrar gözden geçirilmeli faaliyetler arasındaki koordinasyonlar sağlanmalıdır. Sosyal politikalarla ilgili plan, program yapılmalı ve geliştirilmeli, hizmet gönüllüsü tüzel ve gerçek kişilerin, sivil toplum kuruluşlarının, akademik çevrenin katılımları sağlanmalıdır (Seyyar, 2008: 37-40).

-Sosyal belediyecilik uygulamalarının yapılması ve yerel kalkınmanın sağlanabilmesi için yerel yönetimlerin yeterli mali kaynaklar ile desteklenmesi gereklidir.

-Sosyal belediyecilik uygulamalarında, fiziksel, sosyo-kültürel hizmetler bir bütün olarak düşünülmeli ve birbirlerini tamamlayan unsurlar şeklinde görülmelidir. Diğer taraftan pedagojik ve sosyal unsurları içermeyen, yalnızca maddi desteğe dayalı sosyal yardım anlayışları ve uygulamaları gelişme, ahlak ve sosyal barış gibi sosyal politika amaçlarının uygulanmasını zorlaştırmaktadır. Yabancılaşma, aile içi şiddet kültürel yozlaşma vb. sosyal tehlikelere karşı sosyal ve kültürel hizmetlerin uygulanması gereklidir (Seyyar, 2008: 41).

-Sosyal belediyecilik uygulamaları kentte bulunan dar gelirli aileler için yaşamsal önem taşımaktadır, uygulanan bu hizmetlerin acil ve geçici çözüm aracı şeklinde görülmesi gereklidir (Seyyar, 2008: 41). Özellikle diğer sosyal hizmetler ile istihdamı arttıran hizmetlerin uygulanması gereklidir. Aksi durumda yardıma alışan kişiler yoksulluk tuzağına düşebilmektedir. Yardımların devamlılığı bu kişileri miskinliğe ve tembelliğe sevk edebilmektedir. Bu yardımlar kısa vadede olmalı orta ve uzun vadeli uygulamalarda yoksullara istihdam ve kalkınma amaçlı uygulamalar ön plana çıkmalıdır (Kesgin, 2008: 156). Özürlü, çalışamayacak durumda olan, malul ve yaşlılara bu yardımlar şartsız şekilde verilmelidir. Belediyeler sosyal hizmet finansmanında, sivil toplum kuruluşları ve özel sektörün girişimciliğinden yararlanmalıdır. Kamunun finansman değerini korumak, sosyal duyarlılığı ve hizmetlerin kalıcı olmasını sağlamak açısından hizmetlere gönüllü katılımcıların özendirilmesi belediye yerel yönetim için akıllı bir tercih olmaktadır (Seyyar, 2008: 42-43).

2.4. Kentsel Yoksulluk Yerel Yönetim İlişkisi

Gelişmekte olan dünya daha da kentleşmeye devam etmektedir. Bazı gözlemciler bunu, sıkışık şehirlerde ortaya çıkan şehir kenarındaki gecekondu gibi yeni yoksulluk sorunlarının istenmeyen öncüleri olarak görmektedir. Ancak bazı gözlemciler ise, kişileri tarladan yavaş

yavaş diğ er sektörlerdeki daha iyi ücretli işler gibi daha fazla ödemeli faaliyete geçtikleri için yoksulluğu azaltma gücü olarak görmektedirler (Bayraktutan ve Akatay, 2012: 5).

Kentsel yoksulluk, mutlaka ekonomik bir başarısızlığın göstergesi değildir. Kentsel yoksulluk bir dereceye kadar aktif kırsal-kentsel g    yansıtabilir.    nk  şehirler bireylere refahlarını iyileştirmeleri için daha iyi fırsatlar sunmaktadır. Aslında, şehirler tarihsel olarak yoksul insanlara yukarı doğru hareketlilik için bir platform olarak hizmet etmektedir. Etkin kentsel gelişim, hem yoksulluğa karşı mücadelede hem göçmenlere daha iyi bir yaşam şansı sağlayarak hem de daha da önemlisi, ülke bakış açısıyla, çeşitlendirilmiş endüstrilerin ve hizmetlerin gelişen ulusal gelir büyümesinin motoru haline geldiği bir pazar oluşturarak önemli bir rol oynayabilir. Bununla birlikte, kırsal alanlardaki kentsel g  lerin potansiyel kazanımlarının farkına varmak, şehirlerin ve kasabaların büyümeyi ne kadar iyi yönettiğine, iyi yönetişim sağlamasına ve hane halklarına ve özel sektör işletmelerine hizmet vermeye bağlıdır. İ  g  , kentsel yoksulluğu açıklayan önemli bir değişken değildir. G   n kontrol edilmesi, kentsel yoksulluk için geçerli bir politika tepkisi değildir (Bayraktutan ve Akatay, 2012: 21). Birçok ülkede i  g   çalışmaları, göçmenlerin zorunlu olarak orjinallerinin ya da topluluklarının en fakir  yeleri arasında olmadıklarını ortaya koymaktadır. Ayrıca, kırsal alanlardan şehirlere göç, kentsel büyümenin yarısından azını oluşturmaktadır. Birçok ülkede, kentsel büyümenin çoğu iki faktörün bir sonucudur. G   ve yoksulluk arasında basit bir ilişki yoktur (Okumuş, 2010: 65). İ  g   sınırlamayı amaçlayan politikalar, yoksullara ve genel işgücü piyasasına zarar vermektedir ve genellikle etkisizdir.

Kentsel koşullar, kentsel alan türleri arasında genelleştirilemez. Farklı büyüklükteki şehirlerin farklı problemleri vardır. Geçtiğimiz yirmi yıl boyunca 43 ülkede büyük şehirlerde, küçük şehirlerde ve kasabalarda sağlık göstergelerinin ve barınma ve temel hizmetlerin Birleşmiş Milletler analizi, refahın büyük şehirlerin ve özellikle de hızlı büyüyenlerin sakinleri için kötüleştiğini göstermektedir.

BÖLÜM 3

YALOVA BELEDİYESİ' NİN KENTSEL YOKSULLUK BAĞLAMINDA SOSYAL BELEDİYECİLİK UYGULAMALARININ İNCELENMESİ

3.1. Yalova İlinin Yapısı

Yalova, Türkiye'nin kuzeybatısındaki Marmara Bölgesi'nin güneydoğu kesiminde yer almaktadır. İlin kuzeyinde ve batısında Marmara Denizi, doğusunda Kocaeli, güneyinde Bursa (Orhangazi-Gemlik) ve Gemlik körfezi yer almaktadır. Yalova 39–40 Kuzey enlemi, 29–61 Doğu boylamları arasında, denizden yüksekliği 2 metre, en yüksek noktası 926 metredir. 847 km²'lik alanı ile ülke yüzölçümünün %0.11'lik bölümünü kaplamaktadır. Yalova'nın doğu kıyısındaki ovaların dışında dağlık bir arazisi var. Bölgenin güneyinde; Batıdan doğuya, İzmit ile Sapanca arasında Kocaeli Sıradağları ile bağlı Samanlı Dağları ile kaplıdır. En yüksek tepe (926m.) birçok tepenin bulunduğu bu dağlık alanda Beşpınar tepesidir. Yalova ilinin kuzeyden güneybatıya kadar olan sınırları Marmara Denizi ile çevrilidir. Kıyılar girintili bir özellik göstermiyor.

İlin bitki örtüsü ormanlardan ve ormanlardan oluşmaktadır. Samanlı dağlarının kuzeyi ve güneyindeki vadilerde maki bu kitlenin eteklerinde aralıklı bantlar ve parçalar halinde bulunur.

Yalova'nın güneyindeki dik yamaçlar, yemyeşil bir orman örtüsü ile kaplıdır. Ormanlar eyaletin yaklaşık % 5'ini kaplar. Ormanlık alanlarda kayın, meşe, gürgen, kızılıçık, kestane ve ıhlamur ağaçları görülür.

Yalova'nın güneyindeki dik yamaçlar, yemyeşil bir orman örtüsü ile kaplıdır. Ormanlar eyaletin yaklaşık % 5'ini kaplar. Ormanlık alanlarda kayın, meşe, gürgen, kızılıçık, kestane ve ıhlamur ağaçları görülür.

Marmara bölgesinin doğusunda bulunan Yalova ili bir tür makro klima; Akdeniz ve Karadeniz iklimleri arasında bir geçiştir. Yalova iklimi bazı dönemlerde karasal iklimi yansıtır. Yalova bölgesinde kuzeyden ve güneyden gelenler ve sakin olanlardan üç ana hava akımı türü hakimdir. Yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlı geçer.

İl, mevcut idari bölüme göre Merkez İlçe ile birlikte altı ilçeden oluşmaktadır. Diğer ilçeler; Altınova, Armutlu, Çınarcık, Çiftlikköy ve Termal.

Yalova'da merkez ve 5 ilçe belediyesi ile 14 belediye bulunmaktadır. Merkez ilçede 1 (Kadıköy), Altınova'da (Kaytazdere, Subaşı ve Tavşanlı) 3, Çınarcık'ta (Koruköy, Esenköy, Teşvikiye) 3, Çiftlikköy'de (Taşköprü) belediyede 1 adet bulunmaktadır. Bu ilçelere bağlı köy sayısı 43'tür. Yerleşme, 24 mil uzunluğundaki Marmara Denizi olan İstanbul ilinin kuzeyinde yer almaktadır. Bursa ilinin Orhangazi İlçesi'nin güneyinde, Bursa İl Gemlik ilçesinin batısında, Kocaeli ili Karamürsel ilinin doğusunda yer almaktadır.

Cumhuriyet döneminde, 1927 ve 2015 yılları arasında tüm nüfus sayımlarında Yalova'nın nüfusu sürekli artmıştır. Ancak, ildeki nüfus artış hızı sabit değildir. Yalova'nın nüfusu bir süre 17 Ağustos 1999 Doğu Marmara Depreminden etkilendi ve nüfus artış hızı düştü. Ancak, bu durum uzun sürmedi. Yalova nüfusu 1935'te 16.840'tan 1970'te 42.589'a, 2015'te ise 233.009'a yükselmiştir.

Yalova ili sürekli göçmen alan bir şehirdir. Nüfus yapısı temel olarak Karadeniz kökenli ve Balkan göçmenlerden oluşmaktadır. Türkiye'nin her yerinden gelen göçmenler, özellikle bu ilin etkisi ile son yıllarda Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ne göç ile nüfus içinde büyük bir artış yaşanırken, 17 Ağustos 1999'a kadar bu göçün Doğu Marmara depremi bir dereceye kadar azalmıştır. .

Kurtuluş Savaşı dönemi, Kafkaslar ve Balkanlar, Cumhuriyetin Türkiye'nin her yerinden göç etmemesi ve geçen yılın göç etmemesi döneminin Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin çok farklı gelir seviyelerine sahip insanlardan oluşması Nüfus ve Yalova farklı bir kültüre ve kozmopolit bir yapıya geçmelerine neden olmuştur.

Doğal ve göçmen nüfus artışına paralel olarak inşaat sektörünün hızlı bir şekilde geliştiği görülmüştür. Yalova, İstanbul'un turistik bir banliyösü olduğundan, ilde çok sayıda yazlık ev bulunmaktadır. Nüfus yoğunluğu ile 2015 kilometrekare itibarıyla 275 kişi, bu yoğunluğa sahip 101 kişi Türkiye ortalamasının yaklaşık 2,7 katıdır. İlin toplam nüfusunun 116.150' si 233.009, erkekleri erkek ve 116.859'u kadındır. İlde nüfus büyüklüğü bakımından ilk üç yerleşim; Yalova (112.183 kişi), Çiftlikköy (27.263 kişi) ve Çınarcık (14.086 kişi). İldeki nüfus artış oranının yüksek olmasının en önemli nedeni göçle birlikte gelen nüfusun yüksek düzeydir. 1995-2013 yılları arasında Yalova iline 98.444 kişi gelmiş, aynı dönemden 78.808 kişi diğer illere göç etmiştir. Bu dönemde ilimize göç edenlerin toplam il nüfusu içindeki oranı% 44,7' ye ulaşmıştır.

3.1.1. Yalova İli Nüfusu

Yalova ili nüfusu 31 Aralık 2017 itibariyle 251.203'tür. İlin nüfusu 2017 yılında bir önceki yıla göre 9.538 kişi artmıştır. Erkek nüfusun oranı% 49,99 (125,569) ve kadın nüfusunun% 50,01 (125,634) idi.

Yalova, 81 ildeki toplam nüfus bakımından 66. sırada. 2017 yılında Yalova'nın yıllık nüfus artış hızı binde 38,7 idi. (Türkiye'de binde 12,4), Yalova'nın 81 ilinde Yalova'nın yıllık nüfus artış hızı bakımından 3. sırada yer aldı.

Yalova ili nüfusunun% 72,1'i (181.036 kişi) il ve ilçe merkezlerinde,% 27,9'u (70.167 kişi) şehir ve köylerde yer almaktadır. İstanbul, İzmir, Kocaeli ve genel olarak km2 başına 315 kişi ile Yalova, Türkiye açısından nüfus yoğunluğu 4. sırada yer aldı.

Tablo 10 Yalova Nüfusunun Gelişimi (2010-2017)

NÜFUS	2010	2017	ARTIŞ ORANI (%)
Yalova İl Nüfusu	203.741	251.203	23,3
Yalova Kent Nüfusu	98.347	119.605	21,6
Merkez İlçe Nüfusu	116.471	140.312	20,5
Çiftlikköy İlçe Nüfusu	26.769	36.895	37,8
Çınarcık İlçe Nüfusu	24.488	32.590	33,1
Altınova İlçe Nüfusu	23.171	26.510	14,4
Armutlu İlçe Nüfusu	7.826	8.848	13,1
Termal İlçe Nüfusu	5.016	6.048	20,6

3.1.2. Yalova İli Ekonomisi

Yalova ekonomisinde son yıllarda en öne çıkan sektörler; kimyasal ürünlerin imalatı, (karbon elyafı), gemi yapım endüstrisi, sağlık turizmi, (tıbbi, termal, yaşlı ve engelli turizmi), süs bitkileri üretimi ve kivi üretimi. Sera ve süs bitkileri üretimi, tarımsal üretimde sağlanan ekonomik girdilerde yüksek bir paya sahiptir. İlde katma değeri yüksek, kaliteli istihdam kapasitesi ve yerli üretim odaklı katma değer yaratan endüstriyel yatırımlara öncelik veren planlı bir sanayileşme modeli benimsenmiştir (Genel Ekonomik Durum, www.yalova.gov.tr, 2019).

Yalova, karbon elyaf ve akrilik elyaf üretiminde stratejik bir merkezdir. Özel sektörde tek çatı altında dünyanın en büyük entegre akrilik elyaf üretim tesisi ilde yer almaktadır ve dünya pazar payı% 17'dir.İlimizde gemi ve yat imalat sektöründe 12.497 kişi istihdam edilmektedir. Yalova'nın 2011 yılında toplam gemi ve yat ihracatındaki payı 2011'de% 2,7, 2012'de% 10,6, 2015'te% 21,7, 2016'da% 34 ve 2017'de% 25 olmuştur. 2017 yılında 6 olarak gerçekleşmiştir. 342,8 milyon dolarlık ihracat gerçekleştirildi (Genel Ekonomik Durum, www.yalova.gov.tr, 2019).

Yalova Gümrük Müdürlüğü verilerine göre ilimizin 2016 yılında ihracatı 505.4 milyon dolar, ithalatı ise 427.2 milyon dolar olarak gerçekleşti. 2017 yılında toplam ihracat 626.1 milyon \$, toplam ithalat ise 621.8 Milyon \$ olarak gerçekleşti. (AKKÖK Grubu ve İpek Kâğıt Yalova Fabrikası'nın ihracatının dahil olduğu 2017 yılında ilimizin ihracatının yaklaşık 900 milyon \$ olduğu tahmin edilmektedir.) İhraç edilen başlıca ürünler; gemi, akrilik elyaf, çekme, üst kısım ve ampuller. İhracat yapan ilk üç ülke; Norveç, İran ve Irak. İthal edilen başlıca ürünler; kimyasal maddeler, iplikler, lifler, makineler, iç ve dış mekan bitkileri, ampuller ve kesme çiçekler. Proje bölümü Armutlu İlçesi'nin Kaplı Köyü'nde inşa edilen Kapaklı Balıkçı Barınağı ve 2019'da gerçekleştirileceği zaman bölgenin önemli gelir kaynaklarından biri olan balıkçılık gelişecek ve ekonomik yaşam yeniden canlanacaktır (Genel Ekonomik Durum, www.yalova.gov.tr, 2019).

Çiftlikköy İlçesi, Taşköprü Kasabası'nda devam eden Ro-Ro Terminali'nin inşaatı 2016 yılında başlamış ve ilk ihracat kargolarını taşıyan gemi 04 Ekim 2017 tarihinde teslim alınmıştır. İçişleri Bakanlığı terminali Geçici Deniz Sınır Kapısı olarak ilan etti. Gümrük Müdürlüğümüz de buraya taşındı (Genel Ekonomik Durum, www.yalova.gov.tr, 2019).

Ro-Ro Terminalinin toplam alanı 80 dönümdür. İtalya'da terminalden Trieste Limanı'na haftada toplam 12 uçuş olarak toplam 2.400 araç girildi ve çıkıldı. Önümüzdeki aylarda Köstence Limanı da başlayacak. Terminal kapsamında, 1000 m2 alanda 3.5 milyon Euro tutarında endüstriyel ürün analiz laboratuvarı kuruldu. Ayrıca, hayvansal ve bitkisel gıda ürünleri ile ilgili çalışmalar yapacak olan laboratuvar önümüzdeki günlerde hizmete girecek. Laboratuvarın toplam maliyeti 4,5 Milyon Euro'dur (Genel Ekonomik Durum, www.yalova.gov.tr, 2019).

Ro-Ro Terminali, teknolojik altyapısı göz önüne alındığında ülkemizin en modern limanıdır. Ro-Ro Terminali'nin tanıtımıyla birlikte ilimizdeki ihracat rakamlarının önemli ölçüde artacağı ve ihracatçı mallarının çoğunun Anadolu, başta İstanbul, Bursa ve Kocaeli olmak üzere farklı illerde dağılımının gerçekleşeceği öngörülmektedir (Genel Ekonomik Durum, www.yalova.gov.tr, 2019).

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı tarafından tescil ve ilan edilen Yalova İMES Makine İhtisas OSB resmi olarak kuruldu. OSB, Yalova'da işsizliğin ortadan kaldırılmasına katkıda bulunacak. 4.64 milyon m2 alanda yaklaşık 15 bin kişiyi istihdam edecek olan İMES Makine OSB'de katma değeri yüksek ürünler üretilecek (Genel Ekonomik Durum, www.yalova.gov.tr, 2019).

3.2. Yalova Belediyesi Tarafından Sosyal Hizmet Uygulamaları Kapsamında Yürütülen Faaliyetler

2014 yılında kurulan Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü, Yalova ili içerisinde ikamet eden engelli, yaşlı, dar gelirli, kimsesiz. korunmaya muhtaç kişilerin sosyal yardım ve hizmet faaliyetlerini yürütmek amacıyla kurulmuştur. Bu müdürlük, İdari ve Mali İşler Şefliği, Sosyal Servis Birimi, Sağlık İşleri Birimi, Umut Merkezleri Koordinatörlüğü alt birimlerinden oluşmaktadır. Bununla birlikte Sosyal Servisler Birimi ise, Sosyal Yardımlar, Sosyal Hizmetler, Engelli Hizmetleri, Yaşlı Hizmetleri ve Bilgilendirme ve Yönlendirme alt organlarından oluşmaktadır. Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğünde 68 personel görev yapmaktadır. Bu personellerin 4'ü Sosyal Çalışmacıdır. Verilen hizmetler sosyal çalışmacılar tarafından inceleme yapıldıktan sonra uygun sosyal hizmet modeli seçilerek yapılmaktadır.

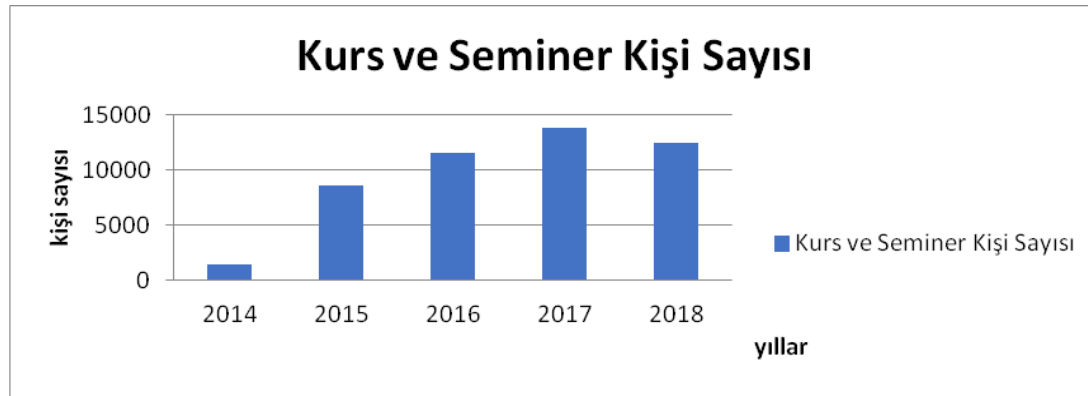
Yalova İli içerisinde sunulan hizmetler şu şekildedir;

3.2.1. Meslek Edindirme ve Eğitim Kursları

Engelsiz Kafe: Hafif Zihinsel Geriliği ve Down Sendromu olan 13 çocuğa, Milli Eğitim Bakanlığı tarafından onaylanan 288 saatlik bir Servis Eğitimi kursu verilmiştir. Katılan kursiyerlerden 7'sinin 2016 yılında yapılan Engelsiz Kafede istihdam edilmiştir (EK 1).

Kurslar: Umut Merkezlerinde 13 mahallede bulunan 25 farklı branşta verilen kurslardan bugüne kadar 34043 vatandaş faydalanmıştır (EK 2). Kurslarda Arapça, Ahşap, Bilgisayar, Çini, Deri İşlemeciliği, Diksiyon, Ebru, El Nakışı, El Sanatları, Ev Tekstili Dikimi, Filografi, Giyim , İğne Oyası, İngilizce, Kırkama, Makine Nakışı, Okuma Yazma, Örucülük , Resim, Seramik, Spor, Takı Tasarımı, Tezhip, Organizasyon Ürünleri, Yapma Çiçek gibi branşlar yer almaktadır.

Grafik 1: Umut Merkezi Kurs ve Seminerler

(Yalova Belediyesi, Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü. 2014-2018 Dönemi Faaliyet Raporu).

Kurs ve seminerlerin sayısına bakıldığında 2014 yılında 1400 kişi bu hizmetten faydalanırken, her yıl bu sayı artmıştır. 2017 yılında 13807 olmuştur. Her ne kadar kurs ve seminerlere katılan sayısı artsada meslek edindirme kurslarının sonucu kişilerin işe yerleşip yerleşemediği takip edilememiş olup, kursların içeriği bakımından kişiler istihdama katılsada kısa vadeli işler olacağı düşünülmektedir.

Seminerler: Kursiyerlere madde bağımlılığı, Aile içi iletişim, Toplumsal Cinsiyet, Kadına Yönelik Şiddet, Cinsel İstismar, Kanser Taramaları, Obezite, Anne Çocuk Sağlığı, Ruh Sağlığını koruma ve intiharı önleme, ergenlik ve aile, Evlat Edindirme vb. konularda uzmanlar tarafından seminerler verilerek farkındalık oluşturulmaktadır.

Yıl Sonu Sergilerimiz : Özellikle kurslara katılan vatandaşların yaptıkları el işlerinin satılarak kadınların istihdama katılmalarının sağlandığı hizmettir. Fakat kentsel yoksullukla mücadele kapsamında kısa süreli destek modelidir. İstihdam konusunda kalıcılık sağlamamaktadır.

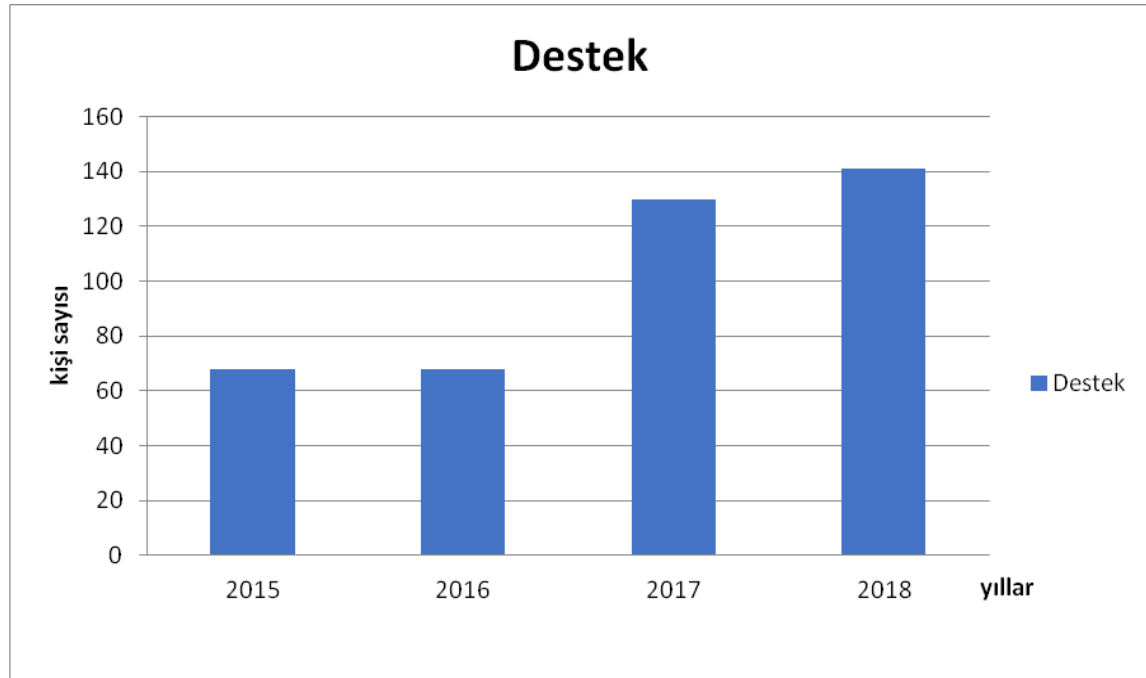
3.2.2. Öğrenim Yardımı

Kırtasiye Yardımı: özellikle dezavantajlı kesim olan dar gelirli ailelere, gazi ve şehit yakınlarının öğrencilere okul dönemlerinde düzenli olarak kırtasiye yardımında bulunmaktadır (EK 3). Bu yardımla özellikle dar gelirli ailelerin masraflarına katkı sağlayarak yoksullukla mücadele konusunda Belediye'nin özellikle çocuklar okuyabilsin diye yaptığı çalışmalardan biridir.

3.2.3. Yoksulluk Yardımı

Sosyal Destek Kart Hizmeti: Dar gelirli ailelere alışverişlerinde kullanabilecekleri sosyal destek kartı verilmektedir. 2016-2018 yılı itibari ile verilen hizmet rakamları Grafik 2'de verilmiştir.

Grafik 2: Sosyal Destek Kart Hizmeti

(Yalova Belediyesi, Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü. 2014-2018 Dönemi Faaliyet Raporu)

İhtiyaç sahibi ailelere alışverişte kullanmaları için içinde belirli miktarda paranın bulunduğu sosyal destek kartlarının verimi birimde bizzat başvuruda bulunan vatandaşa yönelik yapılan inceleme sonucu verilmektedir. 2015 yılında 68 kişiye bu kartın temini yapılırken, 2018 yılında 141 kişiye bu hizmet verilmiştir.

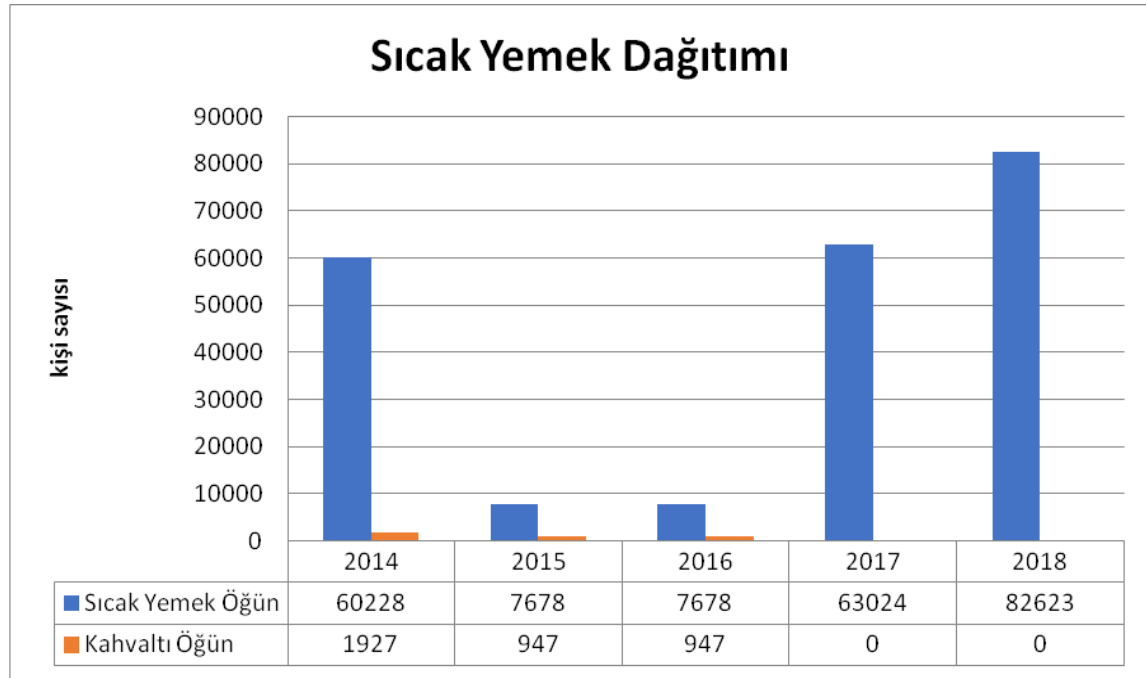
3.2.4. Yakacak ve Gıda Yardımı

Erzak Ve Kömür Yardımı: Diğer vatandaşların bağışladığı erzak ve kömür yardımlarını dar gelirli ihtiyaç sahibi bireylere ulaştırılmaktadır (EK 4). 2018 yılına dek yapılan bugüne kadar 881 torba kömür, 2653 erzak paketidir. Bu hizmet özellikle diğer vatandaşların bağışladığı malzeme ile yapılarak belediye bütçesinden gider olarak bir paranın çıkmaması konusunda katkı sağlamaktadır.

3.2.5. Yemek Dağıtımı

Sıcak Yemek Hizmeti: Yalova ilinde ikamet eden 65 yaş üstü mutfak işlerine yetemeyecek durumda olan yaşlı ve engelli bireyler öncelikli olmak üzere ihtiyaç sahibi tüm vatandaşlara sıcak yemek hizmeti sunulmaktadır (EK 5).

Grafik 3: Sıcak Yemek Hizmeti

(Yalova Belediyesi, Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü. 2014-2018 Dönemi Faaliyet Raporu).

Sıcak yemek dağıtımı 2014 yılında 60228 iken 2015 ve 2016 yılında bu sayılar 7678 sayısına kadar düşmüştür. 2017 ve 2018 yıllarında Belediye bu hizmeti tekrardan arttırarak 2017 yılında 63024 kişiye 2018 yılında 82623 kişiye sıcak yemek dağıtımı yapmıştır. Bu hizmetler özellikle 65 yaş üstü ve engelli olup kendi yemeğini yapamayacak olan kişilerin birimde çalışan kişilerin araştırması sonucunda ihtiyaç sahibi herkese verilmiştir.

3.2.6. Sağlık Hizmetleri

Sağlık İşleri Birimi: Yalova belediyesi evde bakım hizmeti kapsamında olan yaşlı ve engelli bireylere sağlık hizmeti vermektedir (EK 6).

Tablo 11: Sağlık Hizmetleri

DEFİN RUHSATI	ENJEKSİYON	PANSUMAN	TETKİK	HASTALARA ENGELLİ HİZMETİ	ARAÇ SEVK
277	561	177	286	459	1289

(Yalova Belediyesi, Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü. 2014-2018 Dönemi Faaliyet Raporu).

Bu kapsamda evde bakım kapsamında olan kişilere 2014-2018 yılları kapsamında 561 enjeksiyon hizmeti, 177 pansuman hizmeti, 286 tetkik hizmeti verilmiş olup, hastaların en çok zorlandığı hasta nakil konusunda 1289 kez hasta nakil aracı ile nakil hizmeti verilerek hastaların önemli bir problemi çözülmüştür.

Hasta Nakil Ambulansı: Randevulu sistem ile 1289 yatalak hasta ile hasta nakil ambulansı kullanılmaktadır (EK 7). Belediyenin bu hizmeti ciddi anlamda hasta nakilleri sorununa katkı sağlamıştır.

Hasta Ziyareti: Yalova ilinde ikamet eden hasta bireyler evlerde ziyaret edilerek ihtiyaçları giderilmiştir. Bugüne dek 9182 hasta ziyaret edilmiştir (EK 8).

Hoşgeldin Bebek Projesi: Yeni doğan bebekli aileler ebe eşliğinde evlerinde ziyaret edilerek, annelere gereken bilgiler verilmektedir (EK 9). 2018 yılı itibariyle 368 ev ziyaretinde bulunulmuştur. Bununla birlikte hastanelerde de " Hoşgeldin Bebek" projesi kapsamında aileler ziyaret edilerek hediyeler verilmektedir. 2018 yılı itibari ile 6345 bebek ziyaretinde bulunulmuştur.

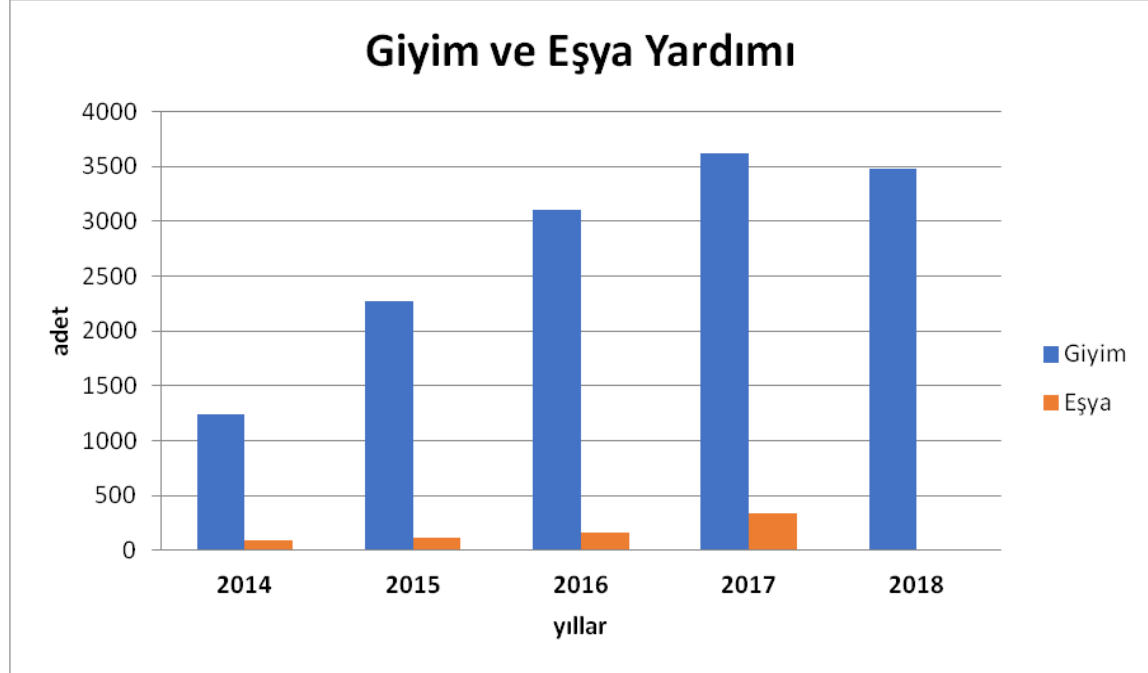
3.2.7. Cenaze Hizmetleri

4900 kişiye ücretsiz cenaze hizmeti sunulmuş olup, cenazelerde toplam 337.750 kişiye ayran ve pide dağıtımı yapılmıştır.

3.2.8. Giyim ve Eşya Yardımları

Saklamıyorum paylaşıyorum Projesi: Kullanılmayan ve kullanılabilecek durumda olan giysi ve eşyalar vatandaşlarımızdan belediye tarafından toplanarak ihtiyaç sahibi vatandaşlara dağıtılmaktadır (EK 10).

Grafik 4: Saklamıyorum Paylaşıyorum Projesi

(Yalova Belediyesi, Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü. 2014-2018 Dönemi Faaliyet Raporu).

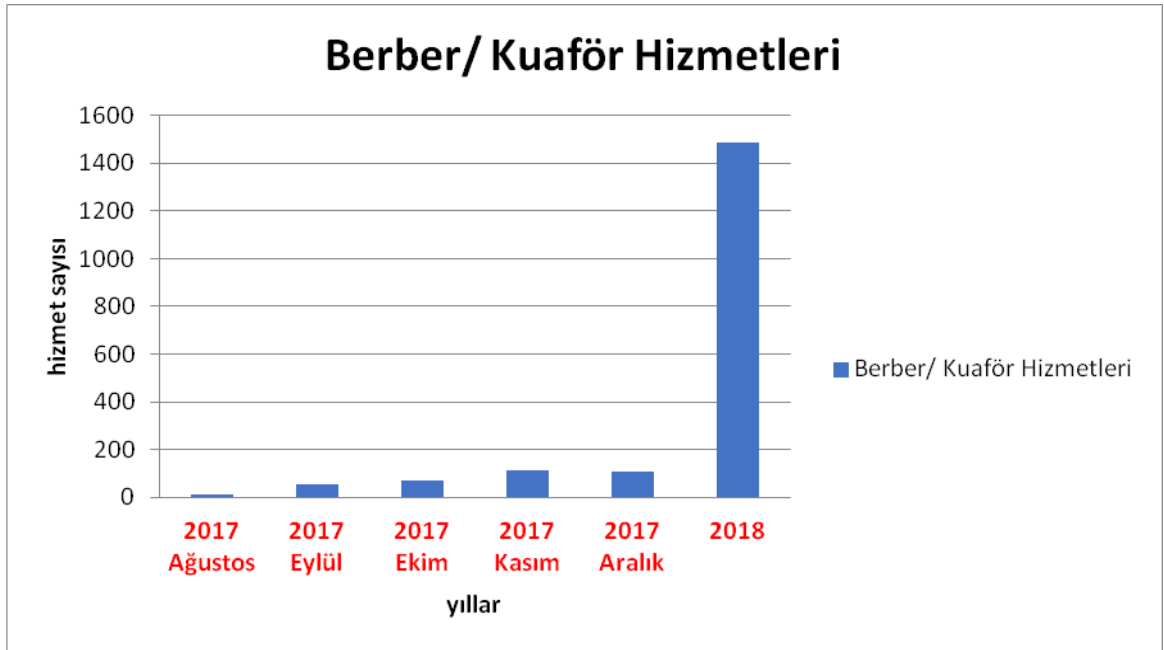
2014 yılında başlayan proje kapsamında 1239 kişiye giyim yardımı, 84 kişiye eşya yardımı yapılmış olup yıllara göre bu sayı artmıştır. Belediye bu sayıyı arttırmak için büyük caddelere eşya ve kıyafet konteynerları koymuş olup yardım yapmak isteyen kişiler bizzat kıyafetleri buraya bırakmıştır. Belediye çalışanları da belirli periyotlarla o eşyaları alıp bakımını yapıp, ihtiyaç sahiplerine ulaştırmışlardır 2018 yılında bu sayı 3480'e ulaşmıştır.

3.2.9. Diğer Yardımlar

Berber Hizmeti: Kadın ve Aile Hizmetleri dahilinde 2017 yılı itibari ile kentte bulunan erkek engelli ve yaşlı vatandaşlara evde ücretsiz berber hizmeti verilmektedir. 2017 yılı itibari ile bu hizmetten 263 vatandaş faydalanmıştır (EK 11).

Kuaför Hizmeti: Kadın ve Aile Hizmetleri dahilinde 2017 yılı itibari ile kentte bulunan kadın engelli ve yaşlı vatandaşlara evde ücretsiz kuaför hizmeti verilmektedir (EK 12).

Grafik 5: Sosyal Servis Berber/Kuaför Hizmeti

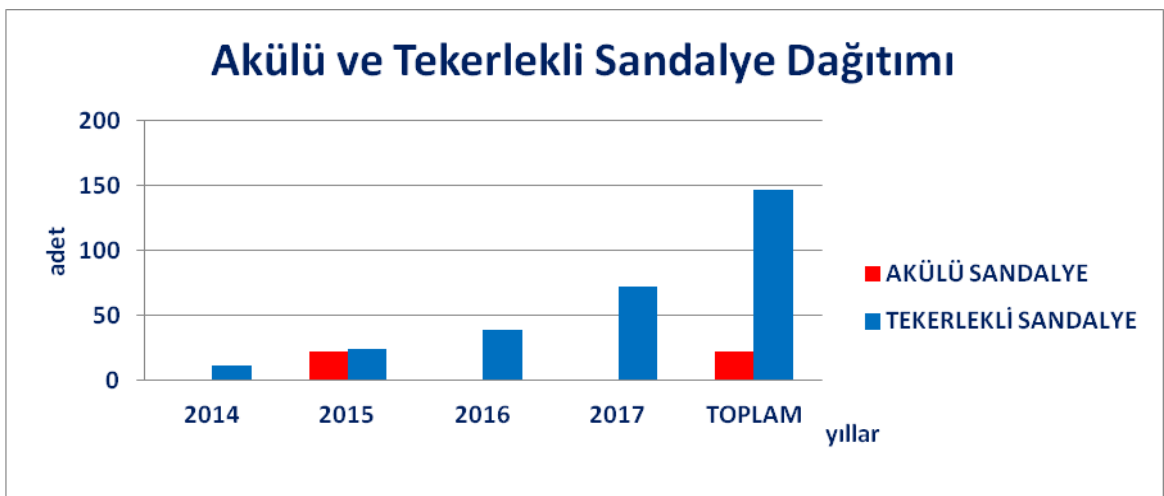

(Yalova Belediyesi, Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü. 2014-2018 Dönemi Faaliyet Raporu).

2017 yılında hizmete giren bu proje özellikle yaşlı ve engelli bireylere sunulmaktadır. 2017 yılında projeyi tanıtımı yapıldıkça hizmetten faydalanan vatandaş sayısında artmıştır. 2017 ağustos ayında 13 kişi hizmetten yararlanırken 2018 yılı itibari ile sayı 1486' a ulaşmıştır.

Engelli Hizmetleri: Talep eden engelli vatandaşlara akülü ve manuel tekerlekli sandalye ve bununla birlikte medikal destek olarak, koltuk teğneği, beyaz baston ve walker temin edilmektedir (EK 13).

Grafik 6: Engelli Araçları Hizmeti

(Yalova Belediyesi, Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü. 2014-2018 Dönemi Faaliyet Raporu).

2014 yılında tekerli sandalye verilen kişi sayısı 12 iken 2017 yılında bu sayı 72 e ulaşmıştır. Akülü sandalyenin dağıtımı ise sadece 2015 yılında olup sayı 22' dir. 2018 yılı içinde hiçbir akülü ve tekerlekli sandalye dağıtımı yapılmamıştır. Bu sandalyelerin dağıtımı ihtiyaca göre maddi durumu yeterli olmayan kişilere verilmiştir.

Engelsiz Plajı: 2015-2016 yılları arasında engelli vatandaşlar için Engelsiz Plajı kurularak Engelli vatandaşlara kolaylıklar sağlanmıştır (EK 14).

Engelli Şarj İstasyonları: Engelli vatandaşlar için kent merkezlerinde akülü engelli şarj istasyonları kurulmuştur.

BEYDEM, Belediye Engelli Yaşlı Destek Masası: Hizmet masası dahilinde iki masa yalnızca yaşlı ve engelli bireylere destek vermek üzere ayrılmıştır. Belediye binası dahilinde de engelli erişimi düzenleme çalışmaları yapılmıştır (EK 15).

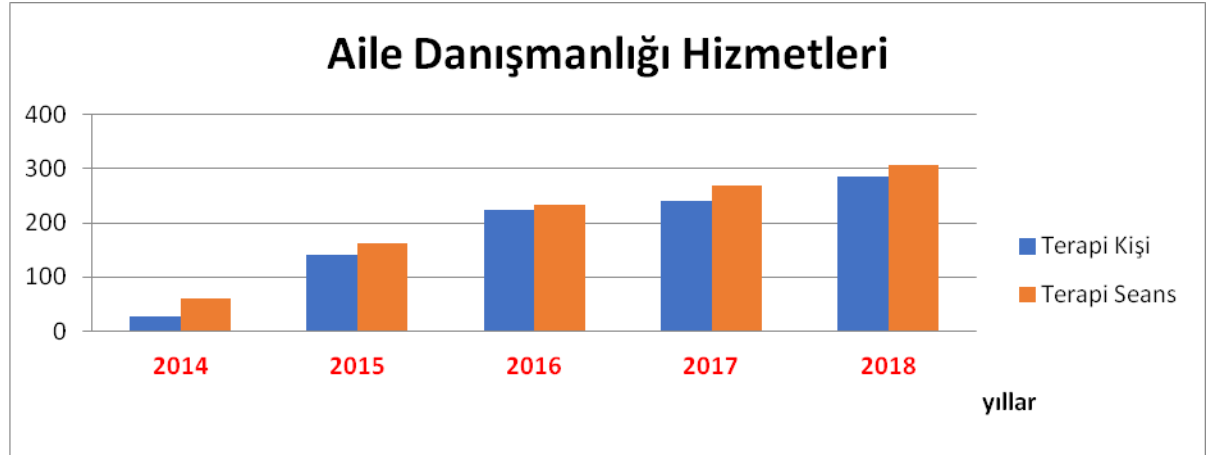
Engelli Ziyareti: Yalova ilinde yaşayan engelli bireylere "engelsiz ev ziyaretleri" projesi kapsamında ziyaretlerde bulunularak sorunları yerinde tespit etmek ve isteklerine çözümler üretmek üzere çalışmalar yapılmaktadır (EK 16).

Rampalı Engelli Aracı: Belediye bugüne dek 726 kez yaşlı ve engelli bireylere rampalı engelli aracı hizmeti vermiştir (EK 17).

Yaşlı Ziyaretleri: Umut ve Çözüm merkezi görevlileri tarafından yaşlı vatandaşlar telefonla aranarak ihtiyaçları sorulmakta ve bununla birlikte yalnız yaşayan yaşlılar Cuma günleri ziyaret edilmektedir (EK 18). Bugüne dek 2864 yaşlı ziyaret edilmiştir.

Aile Danışmanlığı Hizmetleri Bahçelievler'de bulunan Umut Merkezinde 2 adet aile danışmanı tarafından danışmanlık hizmeti verilmektedir (EK 19).

Grafik 7: Aile Danışmanlığı Hizmetleri

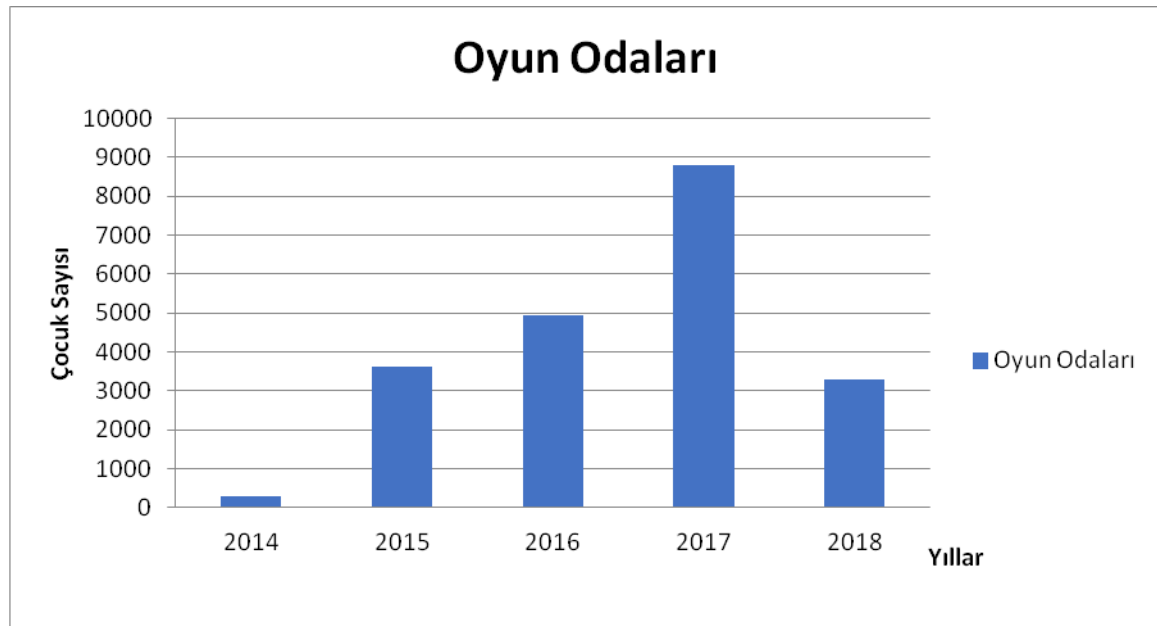

(Yalova Belediyesi, Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü. 2014-2018 Dönemi Faaliyet Raporu).

Aile Danışmanlığı kapsamında 2014 yılında 28 kişiye ulaşılırken her yıl artarak 2018 yılında bu sayı 286 kişiye ulaşmıştır. Bu danışmanlık hizmeti kapsamında aile görüşmeleri yapılarak çatışma çözme aile içi iletişim konularında danışmanlık verilmiştir. Özellikle danışmanlardan biri madde bağımlılarının ailelerine yönelik danışmanlık hizmeti vermektedir.

Oyun Odaları: Umut odalarında kursiyer olan bireylerin çocuklarına saatlik bakım ve oyun odası hizmeti verilmektedir. Bugüne dek bu hizmetten 12103 çocuk faydalanmıştır.

Grafik 8: Oyun Odaları Verileri

(Yalova Belediyesi, Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü. 2014-2018 Dönemi Faaliyet Raporu).

2014 yılında Çocuk Gelişim uzmanının kordinesinde olan oyun odalarına 271 çocuk gelirken 2018 yılında hizmetin tanıtımı ile 3293 çocuk gelmiştir. Özellikle kurslara katılan annelerin çocukları bu oyun odalarında zaman geçirirke ailelerde kurslarına daha rahat ve düzenli katılmaktadırlar. Buda kadınların meslek edinmeleri için kolaylaştırıcı bir hizmettir.

Kültür Turları: Vatandaşlara her üç ayda bir kültür turları düzenlenerek bireylerin yaşadıkları ülkeyi daha yakından tanımalarına olanak sunulmaktadır.

Toplu Düğün ve Sünnet Organizasyonu: İhtiyaç sahibi olan çiftlere ve sünnet olacak ihtiyaç sahibi çocuklara destek olunarak dünya evine girmeleri ve sünnet olmaları sağlanmaktadır (EK 20).

3.3. Yalova Belediyesinde Kentsel Yoksullukla Mücadelede Sosyal Belediyecilik Alanında Gerçekleştirilen Uygulamalarda Görev Yapan Sosyal Çalışmacıların Uygulamalara Ve Uygulama Niteliklerine İlişkin Görüşleri

Bu bölümde, katılımcıların kentsel yoksulluk bağlamında sosyal belediyecilik kapsamında kişisel görüşlerine aynı zamanda bu konuda belediye'deki kurumsal uygulamalarına yönelik değerlendirmelerine de yer verilmiştir. Belediye bünyesinde bu hizmetleri uygulayan Müdürlük Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü' dür. Bu müdürlükte 68 personel görev yapmaktadır. Bu personellerin 4'ü Sosyal Çalışmacıdır. Görüşme formu Müdürlükteki 4 Sosyal Çalışmayada uygulanmış olup, sonuçlar elde edilmiştir.

3.3.1. Katılımcılara Ait Demografik Bulgular

Aşağıdaki tabloda ayrıntılı şekilde verilen demografik bulgulara göre Görüşme yapılan 4 sosyal çalışmacının 3'ü kadın olup 1'i erkektir. Yaşları 54, 42.40.32' dir. 2 ' si Hacettepe Üniversitesinden mezun olmuşken 1'i Yalova Üniversitesi 1' i de Sakarya Üniversitesinden mezundur. 1'i görev süresi olarak bu Müdürlükte daha 1 yılı doldurmazken diğer 3' ü 5 yıldır bu müdürlükte görev yapmaktadır.

Tablo 12: Demografik Bulgular

	Yaş	Cinsiyet	En son bitirdiği okul	Kaç Yıldır Bu Müdürlükte bu Görevi Yaptığı
Katılımcı 1	54	Kadın	Hacettepe	5 yıl

			Üniversitesi	
Katılımcı 2	40	Kadın	Yalova Üniversitesi	5 yıl
Katılımcı 3	32	Kadın	Hacettepe Üniversitesi	5 yıl
Katılımcı 4	42	Erkek	Sakarya Üniversitesi	8 ay

3.3.2. Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü'nde Çalışmayı İsteyerek Kabul Etme Durumu

Aşağıdaki Tablo 12' de Müdürlükte çalışan 4 Sosyal Çalışmacısında çalıştıkları işi isteyerek yaptığı bunun yaptığım görüşmeler sonucunda mesleğe ait çalışma alanının en uygun olduğu Müdürlüğün bu Müdürlük olmasından kaynaklı olduğu söylenmiştir.

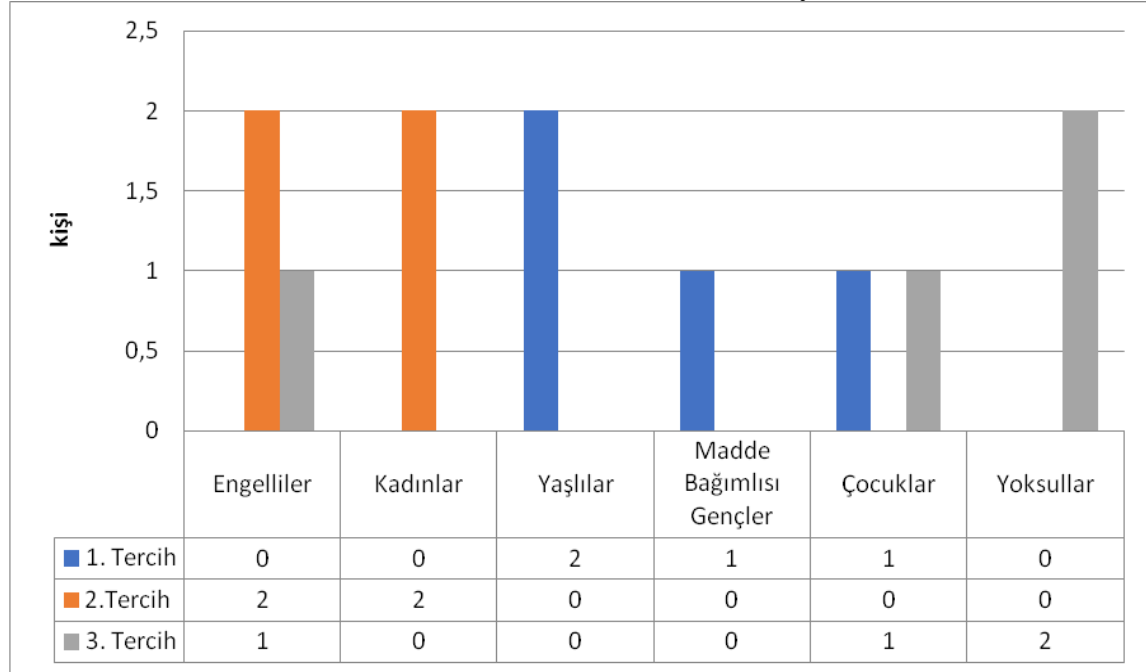
Tablo 13: Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü'nde Çalışmayı İsteyerek Kabul Etme Durumu

	Sayı	Yüzde
Görevlendirilme	0	00,0
İsteyerek Kabul	4	100,0
Toplam	4	100,0

3.3.3. İlinizde Öncelik Sıramasına Göre En Fazla Hizmete İhtiyacı Olanlar

Katılımcıların “Sizce ilinizde en fazla hizmete ihtiyacı olanlar kimlerdir? Öncelik sıralaması yapabilir misiniz?” sorusuna vermiş oldukları cevaplar aşağıdaki grafikte sunulmuştur.

Grafik 9: Öncelik Sıramasına Göre En Fazla Hizmete İhtiyacı Olanlar

Katılımcılara göre hizmete en ihtiyacı olanlar olarak 1. tercihte yüzde %50 oran ile yaşlılar olup, %25 madde bağımlısı gençler ve çocuklar gelmektedir. 2. tercihte %50 oranlar ile Engelliler ve Kadınlar gelmektedir. 3. tercihte ise en çok %50 oranla yoksullar ve %25 oranlarla Engelliler ve çocuklardır. Bu oranlara bakıldığında hizmete en fazla ihtiyacı olan kesim yaşlılar olup peşinden engelli ve kadınlar gelmektedir.

3.3.4. Verilen Hizmetler Yeterli mi? Değil ise Neden?

Katılımcıya göre aşağıdaki tabloda 4 katılımcının tamamında (%100) hizmetleri yetersiz bulunmaktadır. Bunun sebebi olarakta maddi kaynak yetersizliği cevabını vermektedirler. Bu sonuca göre bütçenin yetersiz olması hizmetin yapılmasında etkilemektedir. Belediyenin bütçesi ne kadar iyi ise yoksullukla okadar mücadelede başarı sağlayacağı yorumlarına ulaşılmıştır.

Tablo 14: Hizmetin Yeterli Olma Durumu

	Sayı	Yüzde
Yeterli	0	0,00
Yetersiz	4	100,0
Toplam	4	100,0

3.3.5. Hizmetlerin Uygulanmasında Yaşanılan Sorunlar

Katılımcılardan 4' ü de hizmetlerin uygulama alanlarında sorun yaşadıklarını ifade etmiştir. Sorunların bütçe ve kaynakların yetersiz olması, bu konuda çalışan meslek elemanlarının yersiz olması, kurumlar arası koordinasyon eksikliğinin olmasını, az da olsa siyasi baskıları ifade etmişlerdir. Katılımcıların ifade ettiği bu gerekçeler temelde kamu yönetimi alanında merkez ve yerel arasında yaşanan yetki paylaşımı, nitelikli personel, siyasi baskılar, kaynak ve bütçe sorunlarının varlığına işaret etmektedir.

3.3.6. Belediye Olarak Sunmakta Olduğunuz Kentsel Yoksulluk Bağlamında Sosyal Belediyecilik Uygulamaları İhtiyaca Cevap Verebilir Nitelikte Mi?

Tablo 15: Belediye Olarak Sunmakta Olunan Kentsel Yoksulluk Bağlamında Sosyal Belediyecilik Uygulamalarının İhtiyaca Cevap Verebilme Durumu

	Sayı	Yüzde
Evet	0	00,0
Hayır	4	100,0
Toplam	4	100,0

‘Belediye Olarak Sunmakta Olduğunuz Kentsel Yoksulluk Bağlamında Sosyal Belediyecilik Uygulamaları İhtiyaca Cevap Verebilir Nitelikte Mi?’ sorusuna yönelik katılımcıların tamamı yeterli nitelikte bulmadıklarını sebep olarak da kaynak ve bütçe eksikliği, meslek elemanı eksikliği ve göç olaylarının kontrolsüz bir şekilde artmasını sebep göstermişlerdir.

3.3.7. İhtiyaç Sahiplerinin Başvuru Kanalları

Katılımcılarla yaptığım görüşmede 4 katılımcıda başvuru kanalı olarak özellikle kişilerin kendilerinin başvuru yaptıklarını ikinci olarak diğer kurumların(muhtarlar, kaymakamlık, polis vb.) yönlendirmede bulunduğunu son olarakta personel eksikliğinden kaynaklı az da olsa alan taraması yapıp ihtiyaç sahiplerine ulaşabildiklerini bildirmişlerdir. Bu kanalların ihtiyaca olana ulaşmada yetersiz kaldığı, Yalova Belediyesi Umut Merkezlerinde her mahalle Muhtarlıklarında bulunan Çözüm Noktalarında görev yapan saha çalışanlarının, kendi mahallelerinde sokak sokak, ev ev yaptıkları saha çalışmaları ile yapılan tespitlerin artırılabilmesi için sosyal çalışmacıların sayılarının artırılması gerektiği bilgisi verilmiştir.

3.3.8. Belediyenizde İhtiyaç Sahiplerine Ne Tür Hizmetlerin Verilmesi Gerektiğine Kim Karar Veriyor?

Katılımcılarla yaptığım görüşme sonucunda 4 katılımcıda ihtiyaç sahiplerine yönelik ne tür hizmetin verilmesi gerektiğine eğitim görmüş saha çalışanlarının tespit yaptıktan sonra Belediyede görev yapan sosyal çalışmacılarında dahil olduğu bir komisyon oluşturularak karar verildiğini ifade etmişlerdir. Sahada ki en büyük eksikliğin inceleme ve tespitlerin sosyal çalışmacı sayısı az olmasından dolayı başka mesleklerde ki kişiler tarafından yerine getirilmesi olduğu söylenmiştir.

3.3.9. Belediyenin Kentsel Yoksulluk Kapsamında Sosyal Belediyecilik Hizmetlerini Uygulamada Karşılaştığınız Zorluklar

4 katılımcıda hizmetlerin uygulanmasında zorluklarla karşılaşıldığını ifade etmişlerdir. Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğünde sosyal çalışmacı olarak görev yapan 1. Katılımcı şöyle ifade etmiştir:

“Personel ve Bütçe eksikliği, Araç ve yakıt kullanımındaki kısıtlı kaynaklar, kapı kapı ev ev yapılan çalışmanın güçlükleri, oldukça yorucu bir iş olması, aşırı göç, vatandaşa geri dönüşlerdeki aksaklıklar. Bu guruplardaki kişilerin evlerinde bulunamaması, aldıkları hizmetlerle ilgili sıklıkla karar değiştirmeleri ve yardımı alışkanlık haline getirmeleri gibi zorluklar yaşanmaktadır” (1. Katılımcı).

Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğünde sosyal çalışmacı olarak görev yapan 2. Katılımcı şöyle ifade etmiştir:

“Bütçe eksikliklerinin olması, meslek elemanlarının az olmasından kaynaklı gerekli kişilere gerekli hizmet modelinin ulaşamamaması, aşırı göç, hizmetlerin sürekliliğinin olmaması ve liyakat sahibi bir yönetim anlayışının olmaması en çok karşılaştığım zorluklardır” (2. Katılımcı).

Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğünde sosyal çalışmacı olarak görev yapan 3. Katılımcı şöyle ifade etmiştir:

“Uygulamada sorunlar yaşansada bu hizmetleri ve zorlukları aşabilmenin en önemli nedeni bütçe ve uzman personelin az olması ve koruyucu önleyici çalışmalara ağırlık verilmemesidir” (3. Katılımcı).

Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğünde sosyal çalışmacı olarak görev yapan 4. Katılımcı şöyle ifade etmiştir:

“Koordinasyon eksikliği, mükerrer hizmet talebi, uzman personel eksikliği, koruyucu- önleyici çalışmaların eksikliği, insanların yardımlarla geçinmeyi alışkanlık haline getirmesi, aşırı göç ve nüfus artışı olmasıdır” (4. Katılımcı).

Katılımcıların cevaplarına bakıldığında karşılaşılan zorlukların en başında bütçe ve kaynak eksikliği, uzman personel eksikliği, aşırı göç, insanların yardımları alışkanlık haline getirmesi, koordinasyon eksikliği ve koruyucu önleyici çalışmalara ağırlık verilmemesidir.

3.3.10. Hizmet Bekleyen Fakat Ulaşmakta Zorluk Yaşanılan Bir Grup: ‘ Madde Bağımlıları’

4 katılımcıda bu soruya tek cevap vermiştir. Grup olarak hizmet götüremediğimiz kesim madde bağımlılarıdır cevabı verilmiştir. Gerekçe olarakta kişiler bağımlı olduktan sonra tedavi oranlarının çok düşük olması, kişilerin tedavi olmayı istememesi, ülke olarak rehabilitasyon çalışmalarının olmaması ve koruyucu önleyici çalışmalara yeterli önemin verilmemesi cevapları verilmiştir. Madde bağımlılığının artması ile hem kişi hemde ailesi ciddi bir yoksulluk evresine girmektedir. Çalışmaktada güçlük çeken bağımlılar sürekli devlet tarafından bakıma muhtaç bireyler haline dönüşür.

3.3.11. İldeki Kentsel Yoksulluğa Bağlı Mevcut Sorunların Azaltımı

Katılımcılar ile yaptığım görüşme sonucu ildeki mevcut sorun azaltımı için merkezi yönetimi ile yerel yönetimlerin iş birliği içinde olması, koruyucu önleyici yapılacak çalışmalara öncelik verilmesi, bu kesimle çalışacak olan sosyal çalışmacı sayısının arttırılması ve aynı hizmet modelinin aynı kişiye başka kurumlar tarafından tekrar tekrar yapılmasını önlemek kentsel yoksulluğa bağlı mevcut sorunların azaltımı için önemlidir ifadeleri kullanılmıştır.

3.3.12. Yalova Belediyesi Sosyal Belediyecilik Kapsamında Kentsel Yoksullukla Mücadele Konusunda Koruyucu Önleyici Çalışmalar Mı Yoksa Müdahale Edici Çalışmalar Mı Yapılıyor?

4 kişiyle yaptığım görüşmelerde 1. Katılımcı bu soruya şu ifadeleri kullanarak cevap vermiştir:

“Ne yazık ki Türkiye’nin bir çok politikasında olduğu gibi yerel yönetimlerde de çalışmaların hep problem çözme uygulamalarını kapsadığını belirtmiştir. Buda ne yazık ki çözüm için yeterli gelmemektedir” (1. Katılımcı).

2. katılımcı aşağıdaki ifadeleri kullanmıştır:

“Biz her ne kadar koruyucu önleyici çalışmaların gerekli olduğunu savunsak da konuyla ilgili uzman, nitelikli ve meslek elemanının yetersizliğinden kaynaklı çalışmalarda uzun soluklu koruyucu önleyici projeler yapılmak yerine kısa vadeli çalışmalar yapıp sorunları kaynağından yok edici çalışmalar yapamamaktadır” (2.Katılımcı).

3.katılımcı ise:

“Kentsel yoksullukla mücadele kapsamında yapılan çalışmalar sadece yerel yönetimlerin yapacağı çalışmalarla yeterli olamayacağı gibi ülkenin ekonomik, refah seviyesi ve politikalar değişmediği sürece koruyucu-önleyici çalışmalara ağırlıklık verilemeyeceği ifadesini kullanmıştır”
(3. Katılımcı).

4.katılımcı bu soruya şu ifadeleri kullanarak cevap vermiştir:

“Koruyucu-önleyici çalışmaları planlamak Müdahale edici çalışmalara harcanılan bütçeden daha az maliyetli olduğunun farkına varsalar önceliği koruyucu-önleyici uygulamalara ve hizmetlere verirlerdi. Fakat ne yazık ki koruyucu-önleyici çalışmalar az olacak kadar azdır”
(4.Katılımcı).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye’de yoksulluğun temel nedeni, gelir dağılımında adaletsizlik, göçler, işsizlik ve doğal afetler olarak gösterilebilir. Büyüme hızı yıldan yıla artış göstermekle birlikte işsizliğe ve

gelirlerin yetersizliğine çözüm bulunamayışı, kısacası büyüme hızı arttıkça yoksulluğun da artması ve derinleşmesi, gerekli sosyal politikaların uygulanmadığını göstermektedir.

Bir toplumda nüfusun çoğunluğunu oluşturan yoksul kitleler, milli gelirden çok az pay almakta ve insanlık onuruna yakışır bir hayat yaşayamamaktadırlar. Kapitalist üretim tarzının baskın olduğu günümüz toplumlarında, gelir eşitsizliğinin ve yoksulluğun artması, hem gelişmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde halkın bu konuya dikkatini çekmekte ve devletlerin yoksullukla mücadeleye önem vermesinin önemini arttırmaktadır.

Genel olarak yoksulluk, insanların yaşamlarını sürdürerek için temel ihtiyaçlarını karşılayamamaları olarak tanımlanmaktadır. Yoksulluk, yalnızca maddi nesnelerin (yemek, barınma, giyim vb.) yoksunluğu değil aynı zamanda sağlık, eğitim, ulaşım vb. hizmetlerden mahrum olma durumudur.

Kentsel yoksullukla mücadelede yerel vatandaşlarının mali yeterliliğini belirlemek, ihtiyacı olanların ihtiyaçlarını belirlemek ve diğer sorunları yerinde çözmek ve bu sorunları çözmek, yerel yönetimler için daha gerçekçi olacaktır. Yerel yönetimlerin, yoksullukla mücadelede daha etkin olması merkezi hükümetin stratejik konulara daha fazla zaman ayırmasını ve merkezi yönetimin bu alandaki eksikliklerini kapatmasını sağlayacaktır.

Kentsel yoksullukla mücadelede sosyal belediyeçilik uygulamaları konusunda örnek araştırma olarak yer alan Yalova Belediyesi ise sosyal belediyeçilik kapsamında, dezavantajlı kesimlere yardım yapılması, tespiti sağlanan yoksul kesimlere ayni yardım ve sıcak yemek yardımı yapılması, Kadın, genç ve engelli bireyler için meslek edindirme kursları açmak, dezavantajlı kesime rehberlik hizmeti sunmak, Yardıma muhtaç öğrencilere etüt merkezleri kurmak ve kırtasiye yardımlarında bulunmak, belediye çalışanlarına dair sosyal destek yardımlarında bulunmak, engelli kafe hizmeti sunmak, dezavantajlı topluma boş vakitlerini kaliteli bir biçimde değerlendirebilecekleri mekanlar sağlamak, ve ücretsiz nikah, sünnet akitleri gerçekleştirmek faaliyetlerini yapmıştır. Fakat dikkat çeken en önemli kısım Yalova belediyesinde de diğer yerel yönetimlerin genelinde olduğu gibi yoksulluk oluştuğundan sonra yapılan çalışmalara ağırlık

verilmesidir. Asıl önemli olan yoksulluğun oluşmasını engellemek için yapılacak koruyucu önleyici çalışmalar olmalıdır.

Sosyal alışmacılar ile yapılan görüşmelerde grup olarak hizmet götürülemeyen kesim madde bağımlıdır cevapı verilmiştir. Gerekçe olarakta kişiler bağımlı olduktan sonra tedavi oranlarının çok düşük olması, kişilerin tedavi olmayı istememesi, ülke olarak rehabilitasyon çalışmalarının olmaması ve koruyucu önleyici çalışmalara yeterli önemin verilmemesi cevapları verilmiştir. Madde bağımlılığının artması ile hem kişi hemde ailesi ciddi bir yoksulluk evresine girmektedir. alışmaktada güçlük çeken bağımlılar sürekli devlet tarafından bakıma muhtaç bireyler haline dönüşmüştür.

Katılımcılara göre hizmete en ihtiyaı olanlar olarak 1. tercihte yüzde %50 oran ile yaşlılar olup, %25 madde bağımlısı gençler ve çocuklar gelmektedir.2. tercihte %50 oranlar ile Engelliler ve Kadınlar gelmektedir.3. tercihte ise en çok %50 oranla yoksullar ve % 25 oranlarla Engelliler ve çocuklardır. Bu oranlara bakıldığında hizmete en fazla ihtiyaı olan kesim yaşlılar olup peşinden engelli ve kadınlar gelmektedir. Yalova' nında nfs göz önünde bulunulduğunda yaşlı nüfusunun fazla olması ile bağılantılı olarak bu oranın oluştuğ söylenebilir.

Ayrıca belediye olarak sunmakta olunan kentsel yoksulluk bağlamında sosyal belediyecilik uygulamaları ihtiyaa cevap verebilir nitelikte olmadığı sebep olarak da kaynak ve bte eksikliği, meslek elemanı eksikliği ve g olaylarının kontrolsüz bir şekilde artmasını göstermişlerdir.

Görüşme sonucu ildeki mevcut sorun azatılımı için merkezi yönetimi ile yerel yönetimlerin iş birliği içinde olması, koruyucu önleyici yapılacak çalışmalara öncelik verilmesi, bu kesimle çalışacak olan sosyal çalışmacı sayısının arttırılması ve aynı hizmet modelinin aynı kişiye başka kurumlar tarafından tekrar tekrar yapılmasını önlemek kentsel yoksulluğ bağılı mevcut sorunların azaltımı için önemlidir ifadeleri kullanılmıştır.

Uygulama alanlarında karşılaşılan zorlukların en başında bte ve kaynak eksikliği, uzman personel eksikliği, ařırđ g, insanların yardımları alışkanlık haline getirmesi, koordinasyon eksikliği ve koruyucu önleyici çalışmalara ağırlık verilmemesidir. Son 5 yılda ne kadar bte ayrıldığı sorusuna katılımcılar bilmediklerini fakat yapılacak çalışmalarda bte kısıtlı olmasından dolayı yapamadıklarını söylemişlerdir.

Hipotez:

Genel hipotez ‘Yalova belediyesinde kentsel yoksullukla mücadele konusunda yapılan çalışmalar yoksulluk oluştuktan sonraki uygulama alanlarını kapsar, koruyucu önleyici çalışmalara öncelik verilmemektedirler’

Gerek faaliyet raporları incelendiğinde gerekse Sosyal Çalışmacılarla yapılan görüşme formlarında verilen cevaplarda bu kapsamda yapılan faaliyetlerin koruyucu önleyici çalışmalardan ziyade müdahale edici çalışmaları kapsadığını buda yoksulluğun önlenmesinde tek başına etkin olmadığını göstermektedir.

Alt Hipotezler:

-‘Yalova Belediyesinde görev yapan Sosyal çalışmacılara göre yoksulluğun önlenmesinde tek başına yerel yönetimlerin yapacağı sosyal belediyeçilik kapsamında yapılan çalışmalar etkin değildir.’

Yalova Belediyesinde görev yapan sosyal çalışmacılarla yapılan görüşme sonucu, merkezi yönetimi ile yerel yönetimlerin iş birliği içinde olması, koruyucu önleyici yapılacak çalışmalara öncelik verilmesi, bu kesimle çalışacak olan sosyal çalışmacı sayısının artırılması ve aynı hizmet modelinin aynı kişiye başka kurumlar tarafından tekrar tekrar yapılmasını önlemek yoksulluğun önlenebilmesi için etkin olabileceği cevapları verilmiştir. Buda yoksulluğun önlenmesinde tek başına yerel yönetimlerin yapacağı sosyal belediyeçilik kapsamında yapılan çalışmalar etkin değildir hipotezini doğrulamaktadır.

-‘Yalova Belediyesinde sosyal belediyeçilik kapsamında yapılan hizmetler diğer kurumlarla iş birliği sağlanamadığından ihtiyaç sahiplerine doğru hizmet modeli verilememektedir’.

Sosyal Çalışmacılarla yapılan görüşmelerde ve faaliyet raporlarına bakıldığında Yalova Belediyesi ile diğer merkezi yönetimin iş birliği içinde olmamasından dolayı aynı hizmeti aynı kişiye bir çok kez verilebildiği ve diğer ihtiyaç sahiplerine hizmetin götürülmesi bu yüzden aksadığı ifade edilmiştir. Bu da sosyal belediyeçilik kapsamında yapılan hizmetler diğer kurumlarla iş birliği sağlanamadığından ihtiyaç sahiplerine doğru hizmet modeli verilememektedir hipotezini desteklemektedir.

-‘Kentsel yoksullukla mücadelede Yalova Belediyesi aracılığı ile verilen meslek edindirme kursları sonucunda kişiler işe yerleştirelemediğinden meslek edindirme kursları kentsel yoksullukla mücadelede etkin değildir’.

Faaliyet raporlarında edinilen bilgilere göre meslek edindirme kursları sonucunda kişilerin işe yerleştirme takiplerinin eleman eksikliğinden takip edilemeyip, bu konuda meslek edindirme kurslarından sonra sadece kursa katılanların kısa vadeli işler yaptığı ortaya çıkmıştır. Bu da hipotezi destekler niteliktedir.

-‘Yalova belediyesinde görev yapan sosyal çalışmacıların sayılarının az olmasından dolayı yoksullukla mücadelede uzun vadeli projeler üretilememektedir’.

Yapılan görüşme sonucu sosyal çalışmacıların sayısının arttırılması ile hem daha nitelikli faaliyetler hem de daha uzun vadeli projeler üretilebileceği bulgularına ulaşılmıştır. Fakat meslek elemanlarının sayısının az olmasından dolayı faaliyetlerde günü birlik olup, uzun vadeli çalışmalar planlanamaktadır. Buda hipotezi desteklemektedir.

-‘Kentsel yoksulluk konusunda yapılacak sosyal belediyeçilik kapsamındaki çalışmalar belediyenin bütçesine bağlıdır’.

4 Sosyal Çalışmacı ile yapılan görüşmelerde de her uygulamanın planlanabilmesi için bütçeye ihtiyacı olduğunu bütçenin kısıtlı olmasından dolayı yapılabilecek çalışmalarında yapılamadığı ifade edilmiştir.

-‘Yerel Yönetimlerde sunulmakta olan sosyal belediyeçilik kapsamındaki çalışmalar ihtiyaca cevap verebilir niteliktedir’.

‘Belediye Olarak Sunmakta Olduğunuz Kentsel Yoksulluk Bağlamında Sosyal Belediyeçilik Uygulamaları İhtiyaca Cevap Verebilir Nitelikte Mi?’ sorusuna yönelik katılımcıların tamamı yeterli nitelikte bulmadıklarını sebep olarak da kaynak ve bütçe eksikliği, meslek elemanı eksikliği ve göç olaylarının kontrolsüz bir şekilde artmasını sebep göstermişlerdir. Hipotezi destekler bulgulara ulaşılmıştır.

-‘Yerel yönetimlerde kentsel yoksulluk konusunda yapılan hizmetlerde uygulama alanına en ihtiyaç duyulan kesim yaşlı nüfusunun çok olmasından dolayı yaşlılardır’.

Katılımcılara göre hizmete en ihtiyacı olanlar olarak 1. tercihte yüzde %50 oran ile yaşlılar olup, %25 madde bağımlısı gençler ve çocuklar gelmektedir.2. tercihte %50 oranlar ile Engelliler ve Kadınlar gelmektedir.3. tercihte ise en çok %50 oranla yoksullar ve % 25 oranlarla Engelliler ve çocuklardır. Bu oranlara bakıldığında hizmete en fazla ihtiyacı olan kesim yaşlılar olup peşinden engelli ve kadınlar gelmektedir.bu sıralamalar hipotezi savunur niteliktedir.

-Yalova Belediyesinin Kentsel Yoksulluk kapsamında Sosyal Belediyecilik Uygulamaları kapsamında hizmet verilen kişilerin sayısı 2014 yılından 2018 yılına kadar her yıl artışıdır.

Bu kapsamda 2014-2018 yılları arasındaki Faaliyet Planı incelendiğinde bütün verilerde artış olduğu bulunmuştur. Örneğin, kurs ve seminerlerin sayısına bakıldığında 2014 yılında 1400 kişi bu hizmetten faydalanırken, her yıl bu sayı artmıştır. 2017 yılında 13807 olmuştur ya da Aile Danışmanlığı kapsamında 2014 yılında 28 kişiye ulaşılırken her yıl artarak 2018 yılında bu sayı 286 kişiye ulaşmıştır. Sonuçlar hipotezi desteklemektedir.

Öneriler

Yerel yönetimler, kentsel yoksulluk karşısında kilit aktörlerdir. Bununla birlikte, merkezi-yerel düzeyde entegre politikaların yokluğunda, en işlevsel koşullar altında bile sorunun çözümünde önemli engellerle karşılaşmaktadırlar. Bu bakımdan, yerel bir hükümetin yoksulluk sorununu günümüzün ekonomik ve sosyal koşullarında kendi başına çözmesi mümkün değildir. Kentsel yoksulluk konusu sadece yoksullukların çözümü için geliştirilen uygulamalarla değil, aynı zamanda bu uygulamaların temelini oluşturacak bilgilerin edinilmesi, yoksulluk düzeyinin ölçülmesi, yoksulluk sorunu oluşmadan uygulanacak politikalarla koruyucu önleyici yapılacak çalışmalarla, kentin özellikleri ve yerel yönetimin sorunu ele alma biçimi ile doğrudan ilgilidir.

Yoksullukla mücadele için çok daha yoğun ve kurumsal bir küresel işbirliği geliştirmek çok önemlidir. Çünkü sadece nakdi yardımlarla ciddi bir başarı olmadığı görülmüştür. Ayrıca verilen yardımlarda daha aktif ve dikkatli bir tutum izlenmelidir. Uygulamaları yapacak olan personelin bu alanda uzmanlaşmış, halkla ilişkileri kuvvetli, etkin iletişim konusunda bilgili meslek elemanlarından oluşması gerekliliği de açıktır. Politikaların verimliliği için sosyal çalışmacılardan oluşan bir kadronun varlığı şarttır. Merkezi yönetimin personel ve bütçe katkılarının yanı sıra yoksullukla mücadelede yerel katılım ve yerel destek konularına da önem vermesi gerekmektedir.

Koruyucu- önleyici hizmetler bir sorunun ortaya çıkmasını engelleyebilmek için sorun ortaya çıkmadan yapılacak uygulamaları kapsar. Genel olarak yoksullukla mücadelede yerel yönetimlerin çalışma politikası bunun üzerine olmalıdır. Çünkü devlet politikalarında sorun oluşuktan sonra, çözüm önerilerine harcanan iş gücü ve maddi giderlerin koruyucu önleyici çalışmalara harcanan giderlerle kıyaslandığında çok daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Yoksullukla mücadelede de kişilerin hayatında yoksulluk oluşmadan risk altında tespit ettiği kişiler yada bölge ile ilgili destekleyici koruyucu önleyici uygulamalar ile yoksulluğun oluşması yada daha çok artması engellenebilir.

Yalova Belediyesinde birimde kentsel yoksullukla mücadelede sosyal belediyecilik hizmetlerini uygulayan Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğünde görev yapan sosyal çalışmacı sayısı 4' dür. Bu sayı arttırılmalı ve sosyal çalışmacılar tarafından incelemeler yapılmalıdır. Kişilerin birime başvurmaları beklenmeden arttırılan meslek elemanları ile sık sık alan taraması yapıp yardımlar buna göre verilmelidir. Arttırılan meslek elemanı sayısı ile de sadece ihtiyaç sahiplerine yardımların yapılması sağlanmayacak olup, özellikle üstünde durduğumuz koruyucu önleyici uygulamaları içeren uzun soluklu projeler ve çalışmalarada öncelik verilebilecektir.

Uygulama alanlarında karşılaşılan zorlukların en başında bütçe ve kaynak eksikliği, uzman personel eksikliği, aşırı göç, insanların yardımları alışkanlık haline getirmesi, koordinasyon eksikliği ve koruyucu önleyici çalışmalara ağırlık verilmemesidir. Son 5 yılda ne kadar bütçe ayrıldığı sorusuna katılımcılar bilmediklerini fakat yapılacak çalışmalarda bütçe kısıtlı olmasından dolayı yapamadıklarını söylemişlerdir. Bu durum göz önüne alınarak yerel yönetimlerin merkezi yönetimle koordineli bir şekilde işleri yürütmesi ve bütçe konusunda desteklemesi gerekmektedir.

Yalova Belediyesinde sosyal belediyecilik kapsamında yapılan hizmetler diğer kurumlarla iş birliği sağlanamadığından ihtiyaç sahiplerine doğru hizmet modeli verilememektedir. Kentsel yoksulluğun çözümü için Valilik ve İl Özel İdaresi ile işbirliği yapılmalı, etkin iletişim kurulmalıdır. Kısa dönemli yardımlar olan nakdi ve ayni yardımlar sadece yaşlı, engelli, öğrenci ve çocuklara yapılmalı, bunların dışındaki yoksullar için ise bu yardımlar süreli olmalıdır. Çünkü bu yardımların insanları tembelleştirip üretmeden kazanan bir toplum haline getirdiği aşikârdır. Kentsel yoksullukla mücadelede Yalova Belediyesi aracılığı ile verilen meslek edindirme kursları sonucunda kişiler işe yerleştirelemediğinden meslek edindirme kursları kentsel yoksullukla mücadelede etkin değildir. Dikiş, nakış, cam ve ahşap boyama gibi ekonomik getirisi çok az olan kurslar yerine, bölgenin ve ülkenin ekonomik ihtiyacına göre meslek edindirme kursları açılmalı ve bu kurslarda eğitim alanların işe yerleştirilebilmesi için çalışan bir birim kurulmalıdır.

Özellikle kadınların desteklenip iş hayatına dahil edilmeli, kadınlar için yerel yönetimlerin ve il özel idarelerin ortaklaşa hazırladığı projeler ile kadınların gitmiş oldukları meslek edindirme kurslarında öğrendikleri işler ile hayat boyu yapabilecekleri iş yerleri açmalarına yardımcı olunmalıdır.

Ayrıca Sosyal alışmacılar ile yapılan görüşmelerde grup olarak hizmet götürülemeyen kesim madde bağımlıdır cevapı verilmiştir. Gerekçe olarakta kişiler bağımlı olduktan sonra tedavi oranlarının çok düşük olması, kişilerin tedavi olmayı istememesi, ülke olarak rehabilitasyon çalışmalarının olmaması ve koruyucu önleyici çalışmalara yeterli önemin verilmemesi cevapları verilmiştir. Bu konuda dünyada da yapılan çalışmalarda madde bağımlılığının tedavisi çok zor olduğunu göstermektedir. Bu sebepler kişiler bağımlı olmadan risk altında tespit elden kişilere yönelik çalışmalar yürütülmeli, özellikle ailelere eğitimler yapılarak aile içi iletişim kuvvetlendirilmelidir. Ailelerin arkadaş başkısıyla mücadele etmeyi ve stresle nasıl baş edebileceği öğretilerek çocuklara uygulamaları sağılanmalıdır.

KAYNAKÇA

- Açıkgöz, R. (2010). *Kadın Yoksulluğu Üzerine Bir İnceleme. Yardım ve Dayanışma*. 1(2). (45-60).
- Akatay, Y. B. (2012). Kentsel Yoksulluk ve MikroFinansman: Kocaeli Örneği. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 24: 1 , 1-34.
- Akçakaya, M. (2009). *Türkiye'de Bölgesel Yoksulluk*. İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akdoğan, Y. (2006), “Sosyal Belediyecilik”, *Yerel Siyaset*, 1(3),s. 44-45.
- Akdoğan, Y. (1999). “Sosyal Belediyecilik”, *İstanbul Dergisi* Mart Sayısı.
- Aktan, C. C. (2002). *Yoksullukla Mücadele Stratejileri*. Ankara: Hak-İş Konfederasyonu Yayını.
- Akyazan, A. E. (2005). “Yeni Belediye Kanunun Getirdikleri”, *Ankara Barosu Dergisi* 2005-3, s.121-136.
- Akyılmaz, B. (2005). *Yerel Yönetimlerin Seçilmiş Organlarının (Kısaltma: Seçilmiş Organların) Organlık Sıfatlarını Kaybı*, (Kısaltma: Organlık Sıfatlarını Kaybı) Danıştay Başkanlığı 137. Yıl Sempozyumu, Ankara.
- Alkan, A. (2006). “Belediyeler Kadınlara Da Hizmet Eder!...Kadın Dostu Belediye Hizmetleri:Neden, Nasıl?” 2. Baskı, Yalçın Matbaacılık, Ankara.
- Arpacıoğlu Ö. ve Yıldırım M., (2011). “Dünyada ve Türkiye’de Yoksulluğun Analizi”, Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi, ss. 60-76.
- Başeskioğlu, M. (1998). Mahalli İdareler Reformu, *Türk İdare Dergisi*, Yıl.70, S. 419.
- Batal, S. (2016). Yoksulluk Kavramının Yerelleşmesi:Kentsel Yoksulluk Ve Yerel Yönetimlerin Konuya Yaklaşımı. *International Journal Of Social Science*, No:52 , 301-316.
- Batana, Y. (2013). Multidimensional Measurement of Poverty Among Women in Sub-Saharan Africa. *Social Indicators Research Volume 112, Issue 2* , 337-362.
- Bayraktutan, Y ve Akatay, M. (2012). Kentsel Yoksulluk ve Mikro Finansman: Kocaeli Örneği, *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 2012, 24, s. 1-34
- Bozkurt, V. (2000). *Küreselleşmenin Toplumsal Sonuçları Küreselleşmenin İnsani Yüzü*. İstanbul: Alfa.
- Canatan, B.(2001). Düşünce Tarihinde-Kamu Hukukunda Avrupa Birliği’nde Yerellik İlkesi, (Kısaltma: Yerellik İlkesi), Ankara.
- Celasun, M. (1986). *"Income Distribution and Domestic Terms of Trade in Turkey (1978-1983)"* METU Studies in Development 13 (1-2)
- Cılga, İ. (2004). Küreselleşme Sürecinde Devlet Sorunu ve Kamu Yönetiminin Yeniden Yapılandırılması”, *Hukuk ve Adalet, Eleştirel Hukuk Dergisi*, Y.1, S.2.

- Çelik, A. (2014). “Sosyal Belediyecilik Anlayışı: Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi Örneği”, *Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* 16/1, ss 1-20.
- Çevikbaş, R. (1995). Yerel Yönetimler, İşlevi ve Türkiye’deki Durumu, *Türk İdare Dergisi*, Sayı 407.
- Çiçek, E. (2012), “Türkiye’de Belediyelerin Sosyal Yardım ve Sosyal Hizmet Politikaları: Batı Akdeniz Örneği”, Türkiye Belediyeler Birliği, Ankara.
- Dağdemir, Ö. (1992). *Türk Ekonomisinde Yapısal Değişim ve Gelir Dağılımı* Doktora Tezi - Anadolu Üniversitesi
- Demir, İ. (2006), “Yerel Yönetimlerin Sosyal Politika Fonksiyonları, Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Örneği”, Kocaeli Üniversitesi S.B.E.Yüksek Lisans Tezi, Kocaeli.
- Devinit. (2016). *Definitions and measures of poverty*. 01 04, 2019 tarihinde <http://devinit.org/wp-content/uploads/2016/07/Definitions-and-measures-of-poverty.pdf> adresinden alındı
- DPT. (2001). Gelir Dağılımının İyileştirilmesi ve. 9. Beş Yıllık Kalkınma Planı, DPT Yayınları, Yayın No: DPT: 2599- ÖİK: 610, Ankara .
- Dumanlı R (1996) Yoksulluk ve Türkiye'deki Boyutları DPT Uzmanlık Tezi
- Elmacı, D. (2014). “Toplumda Engeller: Sorunlar ve Çözüm Önerileri”, Bilfem Ofset, Amasya.
- Ersöz, H. Y. (2011), “Sosyal Politika da Yerelleşme”, İTO Yayınları, İstanbul
- Ersöz, H. Y. (2007). “5272 Sayılı Yasa Öncesinde Türkiye’de Belediyelerin Sosyal Politika Alanındaki Deneyimleri, Sosyal Siyaset Konferansları” Kitap ss. 133- HYPERLINK "http://www.sosyalsiyaset.com/documents/belediye-ss-deneyimleri.htm" \h 153 <http://www.sosyalsiyaset.com/documents/belediye-ss-deneyimleri.htm> .
- Erten, M. (1995), Yerel Yönetimler ve Çevre, Toplumsal Dönüşüm Yayınları, İstanbul.
- Genç, Y. ve Barış. İ. (2015). “Sosyal Hizmetlerin Yeniden Yapılandırılmasında Yerinden Yönetiminin İşlevselliği”, *The Journal of Academic Social Science Studnes, International Journal of Social Science*, Number 32, p 95-117, Winter III 2015.
- Görmez, K. (1997). *Yerel Demokrasi ve Türkiye*, Vadi Yayınları, Ankara.
- Gül, H. Kiriş, H. M. Negiz, N. Gökdayı, İ. (2014). *Türkiye’de Yerel Yönetimler ve Yerel Siyaset*, Ankara: Detay
- Güler, B. A.(2000). *Yerel Yönetimleri Güçlendirmek mi? Adem-i Merkeziyetçilik mi?*, Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi, C:9 S:2.
- Gündoğan, N. (2008). “Türkiye’de Yoksulluk ve Yoksullukla Mücadele”, Ankara Sanayi Odası (ASO), OcakŞubat 2008, ss.42-56, <http://www.aso.org.tr/kurumsal/media/kaynak/TUR/asomedyas/ocaksubat2008/Dosya.pdf>, Erişim Tarihi: 12.02.2019.
- Gündoğan, N. (2003), “Yoksullukla Mücadelede İstihdam Politikalarının Rolü Ve Önemi”, Editörler: Bilgili, Ahmet Emre Ve Altan, İbrahim, Yoksulluk, Deniz Feneri Yayınları, C.1.

- Hazman, G. G. (2010). Kentsel Yoksulluk Sorunu ve Belediyelerin Rolü. *Türk İdare Dergisi* , Sayı:467.
- Hazman, G. G. (2010). Kentsel Yoksulluk Sorunu Ve Belediyelerin Rolü. *Türk İdare Dergisi* , 135-141.
- Hekimler, O. (2012). Yoksulluk Mu Yoksunluk Mu? Sosyal Dışlanma Üzerine Bir Değerlendirme. *Tekirdağ Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası Sosyal Bilimler Dergisi* , 1-28.
- İncedal, S. (2013). Türkiye’de Yoksulluğun Boyutları:Mücadele Politikaları Ve Müdahale Araçları. *Aile Ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü* . Ankara: Aile Ve Sosyal Politikalar Uzmanlık Tezi.
- İlik, B. 1993 Türkiye'de Yoksulluk, Yayınlanmamış Doktora Tezi
- İNEES. (2016). *Procedure For The Measuring Of Relative Poverty*. 01 2019, 05 Tarihinde https://Www.İne.Es/En/Daco/Daco42/Sociales/Pobreza_En.Pdf
- İSTİB, (2017) Faaliyet Raporu, <https://www.istib.org.tr/resim/siteici/files/300317%20%C4%B0ST%C4%B0B%202016%20Faaliyet%20Raporu%20SON.pdf> HYPERLINK
"https://www.istib.org.tr/resim/siteici/files/300317%20%C4%B0ST%C4%B0B%202016%20Faaliyet%20Raporu%20SON.pdf"
<https://www.istib.org.tr/resim/siteici/files/300317%20%C4%B0ST%C4%B0B%202016%20Faaliyet%20Raporu%20SON.pdf> , Erişim Tarihi: 02.02.2019.
- Işık, Ş. (2005). Türkiye’de Kentleşme Ve Kentleşme Modelleri. *Ege Coğrafya Dergisi* , 57-71.
- Karakaş, E. (2001), “AB ve STK ilişkilerinde Uluslararası Tecrübe Aktarımı”, Türkiye Ekonomik ve Toplumsal Tarih Vakfı, İstanbul
- Karakış, E. (2009), “Küreselleşen Dünya Yönetiminde Yerel Yönetimler Bağlamında Sosyal Politika”, Cumhuriyet Üniversitesi Ç.E.E.İ., Yüksek Lisans Tezi, Sivas.
- Karataş, S. (2011). “Kadın Sığınma Evleri Klavuzu”, TC Başbakanlık Kadın Statüsü Genel Müdürlüğü, ISBN 978-975-19-4423-8, Aralık 2008.
- Karshenas, M. (2004). *Global poverty estimates and the millennium goals: Towards a unified framework*. 01 01, 2019 tarihinde International Labour Organisation Employment Strategy: <http://siteresources.worldbank.org/PGLP/Resources/PovertyManual.pdf>
- Kaypak, Ş. (2013). *Yoksulluğun Değişen Yüzü; Kentsel Yoksulluk Ve Sosyal Dışlanma*. Ankara, TODEI Yayınevi
- Keleş, R. (1998). *Kent Bilim Terimleri Sözlüğü*. Ankara. HYPERLINK
"https://www.pegem.net/kitabevi/2-38-Hatiboglu-Yayinevi.aspx" Hatiboğlu_Yayınevi .
- Keles, R. (2000). *Türkiye’de ve Almanya’da Sosyal Hizmetler Ansiklopedik Sözlük*, HYPERLINK
"https://www.pegem.net/kitabevi/2-38-Hatiboglu-Yayinevi.aspx" Hatiboğlu_Yayınevi .
- Keleş, R. (2011). *Yerinden Yönetim ve Siyaset*, Cem Yayınları, 7. Baskı, İstanbul.

- Keleş, S. (2008). “*Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Ankara Büyükşehir Belediyesi Örneği*”, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi, Afyon.
- Kesgin, B. (2012). *Kamu Sorumluluğunda Sosyal Hizmet*. İstanbul: Açılım Kitap Yayıncılık, 159-176.
- Keskin, B. (2008). “*Yoksulluğa Yerel Müdahale Sosyal Belediyecilik Karşılaştırmasında Eminönü ve Beşiktaş Belediyeleri Örnekleri*”, Yayımlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi SBE İstanbul
- Mahon, R. and Macdonald, L. (2010). Anti-poverty Politics in Toronto and Mexico City, *Geoform* 41, 209-217
- May, J. (2016). *Definitions, measurement and analysis of poverty*. 01 04, 2019 tarihinde Policy Issues: <https://ftp.unpad.ac.id/orari/library/library-ref-ind/ref-ind-1/application/poverty-reduction/Poverty/Book-ChoicesForThePoor/Chap02.pdf>
- McKinley, T. (2006). *What is Poverty?Who asks? Who answers?* 01 08, 2019 tarihinde International Poverty Centre Poverty In Focus: <http://www.ipc-undp.org/pub/IPCPovertyInFocus9.pdf>
- Mevzuat, www.mevzuat.gov.tr.2014. /kanunlar (Erişim Tarihi: 12.05.2019)
- Moser, C. O. (1998). The Asset Vulnerability Framework: Reassessing Urban Poverty Reduction Strategies. *World Development* , 26(1) , 1-19.
- Odi, E. L. (2016). *Poverty Brief – Understanding Poverty*. 01 2019, 01 tarihinde PovertyWellbeing: <https://www.shareweb.ch/site/Poverty-Wellbeing/Documents/SDC%20Poverty%20Brief%20160413%20Web.pdf>
- Okumuş, Ş. (2010). *Dünyada ve Türkiye’de Mikro Finansman ve Yoksulluğun Azaltılması*. İstanbul: İTO Yayınları.
- Olanrewaju, R.F., Islam Khan, B.U., Baba, A.M., Langoo, A.A. & Assad, S. (2017) “Compendious Study of Online Payment Systems: Past Developments, Present Impact, and Future Considerations”, *International Journal of Advanced Computer Science and Applications*, 8(5),256-271 (Erişim Tarihi: 03.04.2019)
- Orhan, H. (2007). “İstatistiklerle Isparta Belediyesinin Sosyal Belediyecilik Anlayışından Bir Kesit”, *Yerel Siyaset Dergisi*, sayı 24, Aralık 2007, ss 58-59.
- Ökmen, M. ve Parlak B. (2013). *Kuram ve Uygulamada Yerel Yönetimler*, 3. Baskı, Orion Kitabevi, Ankara.
- Özel, M. (2015). Kentsel Yoksulluk ve Türkiye’de Yerel Yönetimlerin İşlevleri. *İdeal Kent Dergisi*, Sayı:16 , 155-181.
- Özsoy, B. Sipahi, E. B. (2016). “Türkiye’de Kadın Dostu Olma İddiasında Bir Kent: Gaziantep”, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, Cilt 25 sayı3, Temmuz 2016, s 35-36.

- Öztürk, Ç. (2009). *Dünyada ve Türkiye’de Yoksulluk ve Kadınlar*. Journal of Yasar University, 3 (11).
- Öztürk, Ş. (2008). Kırsal Yoksulluk Ve Neo-Liberal Ekonomi Politikaları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi, Volume 1/5* , 601-634.
- Paintmaps. (tarih yok). *Yoksulluk İstatistikleri*. 01 21, 2019 tarihinde <https://paintmaps.com/tr/istatistikler/1252/Kisi-basina-gercek-yillik-ortalama-nufus-artis-hizi-ortalamasi-tuketim-veya-gelir-nufusunuyuzde-40i-yuzde-dunya-haritasi>
- Pekküçükşen, Ş, (2004).“Sosyal Belediyecilik ve Selçuklu Belediyesi Şefkat Evleri Örneği”, *Yerel Yönetimler Kongresi, Bildiriler Kitabı*, Çanakkale.
- Pektaş, E. K. (2010). “Türkiye’de Sosyal Belediyecilik Uygulamaları ve Temel Sorunlar”, *Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Akademik İncelemeler Dergisi C 5*, sayı 1, ss.5-22.
- Pire, Ö. (2011). Türkiye’de Yoksullukla Mücadelede Uygulanan Sosyal Politika Programları: Isparta İli Örneği. Yayınlanmış yüksek lisans tezi, Süleyman 93 Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Ana Bilim Dalı, Isparta.
- Pirenne, H. (2011). *Ortaçağ Kentleri: Kökenleri ve Ticaretin Canlanması*, İletişim Yayınları, İstanbul.
- Seyyar, A. (2008). *Sosyal Siyaset Terimleri Ansiklopedik Sözlük*. Sakarya: Sakarya Yayıncılık.
- Seyyar, A. ve Oral D. (2008), Katılımcılık ve Kalkınma Ekseninde Yerel Sosyal Politikalar, Kam Yayınları, İstanbul.
- Seyyar, A. (2005). Yerel Kamu Yöneticileri Sosyal Devletin Görevlerini Ne Derecede Yerine Getirebilmektedir. *İdarecinin Sesi, Sayı:109* .
- Sipahi, E. B. (2006). Yoksulluğun Küreselleşmesi ve Kentsel Yoksulluk: Ekonomik ve Sosyal Boyutlarıyla Konya Örneğinde Yoksulluk. *Selçuk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi* , Sayı:11.
- Solmaz, E. (2015). "Türkiye’de Yoksulluğun Büyüme Elastikiyeti”, *Uluslararası Alanya İşletme Fakültesi Dergisi*, C: 7, S: 1, s: 165-180.
- Şen, M. 2007), “Bütüncül Belediyecilik Yaklaşımı Kültürel Belediyeciliğe Giden Yolda Bir Aşama: Sosyal Belediyecilik”, *Sosyal Politikalar Dergisi*, sayı 2.
- Şener, Ü. (2010). *Yoksullukla Mücadelede Sosyal Güvenlik, Sosyal Yardım Mekanizmaları ve İş Gücü Politikaları*. TEPAV Politika Notu.
- Şenses, F. (2014). *Küreselleşmenin Öteki Yüzü Yoksulluk*. İstanbul: İletişim Yayınları.
- Şenses, F. (2004). Neoliberal Küreselleşme Kalkınma için Bir Fırsat mı, Engel mi? (ERC) Working Paper in Economic.?
- Taşçı, F. (2010), “Yaşlılara Yönelik Sosyal Politikalar: İsveç, Almanya, İngiltere ve İtalya Örnekleri”, *Çalışma ve Toplum Dergisi*, Türk Metal İş Sendikası Yayını.

Temiz, H. E. (2008). *Dünyada Kronik Yoksulluk ve Önleme Stratejileri, Çalışma ve Toplum*.

Turan, A. E. (2008). *Türkiye’de Yerel Seçimler*, İstanbul: İstanbul Bilgi Üni Yay.

TUİK, (2017), Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, HYPERLINK "http://

www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24580

"

www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=24580

TUİK, (2010), Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, HYPERLINK

"http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=8642"

<http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=8642>

TUİK, (2016), Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, HYPERLINK

"http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=409&tb_id=9"

http://www.tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=409&tb_id=9

TUİK, (2018), Gelir ve Yaşam Koşulları Araştırması, HYPERLINK

"http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1011" http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1011

Uçaktürk, Tülay. Uçaktürk, Ahmet. Özkan, Mehmet. (2011). “YerelYönetimlerde Sosyal Sorumluluk Bağlamında Sosyal Belediyecilik: Biga Belediyesi Örneği”, HYPERLINK

"http://www.akademik.personel.kocaeli.edu.tr/ahmet.u%C3%83%C2%A7akturk/bildiri/ahmet.u%C3%83%C2%A7akturk11.08.2011-04.20.14.bildiri.pdf" \h

www.akademik.personel.kocaeli.edu.tr/ahmet.uçakturk/bildiri/ahmet.uçakturk11.08.2011-04.20.14.bildiri.pdf

HYPERLINK

"http://www.akademik.personel.kocaeli.edu.tr/ahmet.u%C3%83%C2%A7akturk/bildiri/ahmet.u%C3%83%C2%A7akturk11.08.2011-04.20.14.bildiri.pdf" \h 8.2011-04.20.14.bildiri.pdf .

UNECE. (2017). *Guide on Poverty Measurement*. 01 2019, 12 tarihinde <https://www.unece.org/fileadmin/DAM/stats/publications/2018/ECECESSTAT20174.pdf> adresinden alındı

Ulusoy A., Akdemir T., (2010). *Yönetimler Arası Transferler; Teori ve Türkiye Uygulaması*, Editörler; Nihat Falay vd., *Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Sorunları ve Geleceği*, 2.Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2010

Uran, P. (2015). “Anayasaların Başlangıç Kısımları”, *İÜHFMC*. LXXIII. Sayı 1, s 223- 248.

Yalçın N. (2008). *Sivil Toplum Kuruluşları Ve Yoksulluk*, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü,, Yüksek Lisans Tezi, Aydın.

Yelboğa, N. (2017). “Yerel Yönetimlerin Sosyal Belediyecilik Uygulamaları: Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Örneği”, *Journal of Current Researches on Social Sciences* 7(3), 413-432.

Yentürk, N. (2013). *Türkiye’de Yoksullara Yönelik Harcamalar*. *ODTÜ Gelişme Dergisi*, Cilt 40 Sayı 2 , 433-464.

Walks, R. Alan, and Larry S. Bourne. 2006. “Ghettos in Canadian cities? Racial segregation, ethnic enclaves and poverty concentration in Canadian urban areas.” *The Canadian Geographer* 50 (3): 273–297.

Yıldırım, S. (1990), “Yerel Yönetim Ve Demokrasi”, Türk Belediyeciliği’nde 60 Yıl Uluslararası Sempozyum, Ankara Büyükşehir Belediyesi, 23-24 Kasım, Ankara, S. 7-43.

Yıldırım, U. ve Göktürk, İ. (2008), “Toplumsal Sorunların Çözümünde Yeni Belediyecilik Anlayışı: Sosyal Belediyecilik Yaklaşımı”, 1. Ulusal Yerel Yönetimler Sempozyumu, Sakarya Üniversitesi, Sakarya.

Yılmaz, M. (2012). Küreselleşme ve Kentsel Yoksulluk: Sosyolojik Bir Perspektif. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi Cilt.1, Sayı: 4* , 265-291.

TC Yalova Valiliği, genel-ekonomik-durum, <http://www.yalova.gov.tr/ekonomi>, (Erişim Tarihi: 25.04.2019)

19.01.2019 tarihinde Yalova Belediyesine iletilen 8276260 sayı dilekçeye karşılık verilen Kadın ve Aile Hizmetleri Müdürlüğü. 2014-2018 Dönemi Faaliyet Raporu

EKLER

EK 1: Engelli Kafe

EK 2: Kurs ve Seminerler

EK 3: Kırtasiye Yardımı

EK 4: Erzak Yardımı

EK 5: Sıcak Yemek Hizmeti

EK 6: Sağlık İşleri Birimi

EK 7: Hasta Nakil Ambulansı

EK 8: Hasta Ziyareti

EK 9: Hoşgeldin Bebek Projesi

EK 10: Saklamıyorum Paylaşıyorum

EK 11: Berber Hizmeti

EK 12: Evde Kuaför Hizmeti

EK 13: Engelli bireylere sandalye temini

EK 14: Engelli Plajı

EK 15: Engelli şarj istasyonu

EK 16: Engelli Ziyareti

Ek 17: Rampalı Engelli Aracı

EK:18 Yaşlı Ziyareti

Ek 19: Danışmanlık ve Terapi Merkezleri

EK 20: Toplu Düğün Organizasyonu

EK 21 Görüşme Formu :Yalova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü , Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Sosyal Hizmet Bilim Dalı ‘Yerel Yönetimlerde Kentsel Yoksullukla Mücadele Bağlamında Sosyal Belediyecilik Uygulamalı: Yalova Belediyesi Örneği Araştırması’ **Soru Kağıdı**

Belediyenin adı:

Soyal Belediyecilik kapsamında hizmet veren birimin adı:

.....
.....

1.Görüşme yapılan kişinin görevi:

2. Kadın()

Erkek()

3.Yaşınız

4. Doğum Yeriniz?

5. En son bitirdiğiniz okul?

6. Mesleğiniz nedir?

7. Kaç yıldır bu görevi yapmaktasınız ?

8. Bu görevden önceki işiniz hakkında bilgi verebilir misiniz?

.....

9. Bu Birimde çalışmayı isteyerek mi kabul ettiniz?

.....

10. Sizce ilinizde en fazla hizmete ihtiyacı olanlar kimlerdir? Öncelik sıralaması yapabilir misiniz?

1).....

2).....

3).....

11 .Bu konularda hizmet verebiliyor musunuz? Verdiğiniz hizmet sizce yeterli mi?

.....
.....

12. Bu görevlerin uygulanmasında sorunlar yaşıyor musunuz?

() Evet

() Hayır (Hayır ise 14. soruya geçiniz)

13. Evet, ise hangi konularda?

.....
.....

14. Belediye olarak sunmakta olduğunuz sosyal belediyecilik uygulamaları sizce ihtiyaca cevap verebilir nitelikte midir?

() Evet(Evet ise 16. soruya geçiniz.)

() Hayır

15.Hayır, ise ne neden vermiyor?

.....
.....
.....

16.Belediyenize ihtiyaç sahipleri hangi kanallarla geliyor?

() Kendi başvurusu() Polis () Komşu () Kaymakamlık () Muhtarlık () Diğer
.....() Hepsi () Sosyal İnceleme Sonucu

17.Sizce bu kanallar yeterli mi? Bunlar dışında ne tür yöntemler uygulanabilir?

.....
.....

18. Belediyenizde ihtiyaç sahiplerine ne tür hizmetlerin verilmesi gerektiğine kim karar veriyor?

.....
.....

19.Sizce mevcut uygulamanız yeterli mi?

() Yeterli(Yeterli ise 29. soruya geçiniz)

() Yetersiz

20.Yetersiz ise neden?

.....
.....

21. İhtiyaç sahiplerinin tespitine yönelik olarak belediyeniz tarafından alan çalışması yapılmakta mıdır?

() Evet hepsine

() Bazen

() Hayır(Hayır, ise 25 soruya geçiniz)

22.Evet, ise ne tür tespitler ve hangi ihtiyaç gruplarına yönelik yapılmaktadır?

.....
.....

23.Bu ihtiyaç sahiplerinin tespiti kimler tarafından yapılmaktadır?

.....
.....

24. Belediyenizin sosyal belediyeçilik hizmetlerini uygulamada karşılaştığınız zorluklar var mı?

() Evet

() Hayır(Hayır ise 30. soruya geçiniz.)

25.Var ise ne tür zorluklarla karşılaştığınıza ilişkin bilgi verebilir misiniz?

.....
.....

26.Sizce sorunlu olup da ulaşamadığınız gruplar var mı?

() Evet

() Hayır(Hayır, ise 32. soruya geçiniz.)

27.Evet ise kimler? Ve onlara nasıl ulaşabileceğinizi düşünüyorsunuz?

.....

.....

28.Sizce ilinizdeki mevcut sosyal sorunlar nasıl azaltılabilir?

.....

.....

.....

29. Belediyelerin Sosyal Belediyecilik kapsamında Kentsel yoksullukla mücadele konusunda koruyucu önleyici çalışmalar mı yoksa müdahale edici çalışmalar mı yapılıyor?

.....

.....

.....

30. Belediyenizin Sosyal Belediyecilik kapsamında yapılacak uygulamalara son 5 yılda harcadığı bütçe ne kadardır?Son 5 yılda bu bütçe artmış mıdır?

.....

.....

.....

ÖZGEÇMİŞ

1987 yılında Malatya ilinde dünyaya gelen Deniz KARAYILMAZ İlk Okulu ve Ortaokulu Elazığ İli'nde okudu. Lise öğrenimini 20 Mayıs Turgut Özal Lisesi(Süper Lise)' nde tamamladı. 2006 yılında Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümüne başladı ve 2011 yılında mezun oldu. 2013 yılında Yalova Üniversitesi Sosyal Hizmet Bölümünde Yüksel Lisansa başladı.

Üniversiteden mezun olduktan sonra Yalova Sağlık Müdürlüğüne Sosyal Çalışmacı olarak atanmış olup, Ruh Sağlığı Biriminde görev yapmaktadır. Aynı zamanda Yalova Belediyesi ile yapılan ortak protokol sonucu 2014 yılından itibaren haftanın belirli günleri Yalova Belediyesinde 'Aile Danışmanlığı' yapmaktadır.

